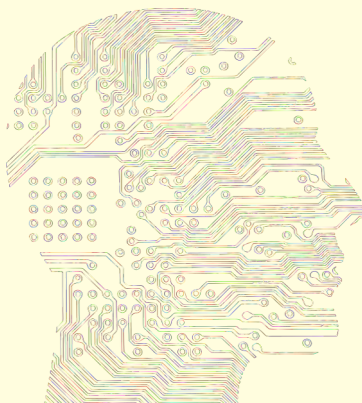

39th EDPC

Education Policy Committee Report
114th session of the CERI Governing Board (Hybrid)

Educational Technology
Artificial Intelligence (AI)
Student Well-being Teacher Development
Education Equity Lifelong Learning
OECD gender equality AI in Education
Future of Education
critical thinking creative thinking
Future Skills AI Literacy
Evidence-Based Policy Education Innovation
Digital Transformation
Educational Assessment
Social and Emotional Skills

371.2 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ส 691 ร รายงานการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการนโยบายการศึกษา ครั้งที่ 39
(The 39 Th Education Policy Committee ; EDPC)
และการประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา สมัยที่ 114
(The 114 Th Session of the CERI Governing Board)
กรุงเทพฯ: 2569
85 หน้า
1. OECD 2. EDPC 3. คณะกรรมการนโยบายการศึกษา
4. คณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา

สิ่งพิมพ์ สกศ. ลำดับที่ 30/2569
จำนวนพิมพ์ E-Book
เผยแพร่ มิถุนายน 2569
พิมพ์เผยแพร่โดย สำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
99/20 ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ : 0 2668 7123
โทรสาร : 0 2243 1128
Website : www.onec.go.th

สารบัญ

114th session of the CERI Governing Board (Hybrid)

14-15 April 2026

Item 1. Welcome and Adoption of the Draft Annotated Agenda.....	1
Item 2. The Power of Feedback: developing AI-enabled tools for real classrooms	1
Item 3. Progress Report on Implementation of the 2025-26 CERI Programme of Work	6
Item 4. Oral Statements.....	16
Item 5. Developing an international large-scale AI tool for educational assessment and personalised learning	20
Item 6. Agility and Innovation Fund – Topics for 2026	23
Item 7. Evaluation of Trends Shaping Education – Emerging Findings Objectives	26
Item 8. Adoption of the Long-term strategy for OECD’s work programme on education and skills.....	31
Item 9 Education at a Glance – Future Directions	34
Item 10. CERI Governing Board Programme of Work and Budget 2027-30	38
Item 11. Survey of Social and Emotional Skills	45
Item 12. New Perspectives on Childhood	48
Item 13. Trends Shaping Education	51

สารบัญ (ต่อ)

The 39th session of the Education Policy Committee (EDPC)

16-17 April 2026, OECD Conference Centre Paris France

Item 1. Adoption of the Draft Annotated Agenda of the 39th session of the Education Policy Committee.....	55
Item 2. Towards a new Policy Flagship	55
Item 3. Adoption of the Long-term strategy for OECD’s work programme on education and skills.....	59
Item 4. Preparation for the 2027-30 Programme of Work and Budget	62
Item 5. School attendance problems: drivers, consequences and policies.....	65
Item 6. Plans for the Skills Outlook 2027	67
Item 9. Oral statements and Progress report on the implementation of the 2025-26 PWB	69
Item 10. Policies for the digital transformation of education and future-readiness of teachers.....	71
Item 11. Apprenticeships for future jobs: Evidence from recent research and remaining gaps.....	73
Item 12. Towards a Skills Strategy for Latin America.....	75
Item 13. New insights on higher education	77
Item 14. Future development of the INES data collections.....	81
Item 15 Any other business	84
Summing Up.....	84
คณะผู้จัดทำ	85

Item 1. Welcome and Adoption of the Draft Annotated Agenda

ประธานการประชุมได้เสนอให้ที่ประชุมพิจารณาเพื่อให้ความเห็นชอบและรับรองวาระการประชุมตามที่ได้กำหนดไว้ เมื่อที่ประชุมพิจารณาแล้วไม่มีข้อขัดข้องหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จึงมีมติเห็นชอบและรับรองวาระการประชุมตามที่เสนอ และเข้าสู่การพิจารณาในวาระที่ 2 ต่อไป

Item 2. The Power of Feedback: developing AI-enabled tools for real classrooms

โครงการ The Power of Feedback มุ่งเน้นการพัฒนาและทดสอบเครื่องมือช่วยสอนวิชาคณิตศาสตร์ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI-enabled mathematics tutor) สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ ประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 โดยบูรณาการเข้ากับแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัลของ OECD (PILA) โครงการนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานสากล ในการนำ AI มาใช้ในชั้นเรียนอย่างมีความรับผิดชอบ ปลอดภัย และยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Teacher-in-the-loop) ผ่านการประเมินผลกระทบแบบสุ่มและมีกลุ่มควบคุม (Randomised Controlled Trial: RCT) ในระดับนานาชาติ

❖ วัตถุประสงค์หลักของการประชุม

1. เพื่อรายงานความคืบหน้าเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือ AI สำหรับการให้ข้อเสนอแนะแก่นักเรียน
2. เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากตัวแทนประเทศต่างๆ เกี่ยวกับแนวทางการออกแบบร่วมกัน (Co-design approach) และความสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาระดับชาติ
3. เพื่อกำหนดทิศทางและข้อกำหนดด้านความปลอดภัย การยกระดับสมรรถนะผู้สอน และการดำเนินการทดสอบในระยะถัดไป

❖ การดำเนินงาน

1. กระบวนการออกแบบและพัฒนา (Iterative Co-Design Process) กระบวนการพัฒนาใช้รูปแบบการทำงานแบบวนซ้ำ (Iterative) โดยอ้างอิงฐานข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นจุดเริ่มต้น ซึ่งประกอบด้วย การทบทวนวรรณกรรมทางวิชาการ การวิเคราะห์หลักสูตรของประเทศที่เข้าร่วม และการปรึกษาร่วมกับครูผู้สอน ทีมงานได้ดำเนินการสร้างคลังข้อสอบ จำนวน 400-500 ข้อ ที่จัดทำเป็นชุดกิจกรรมความยาวประมาณ 30 นาที

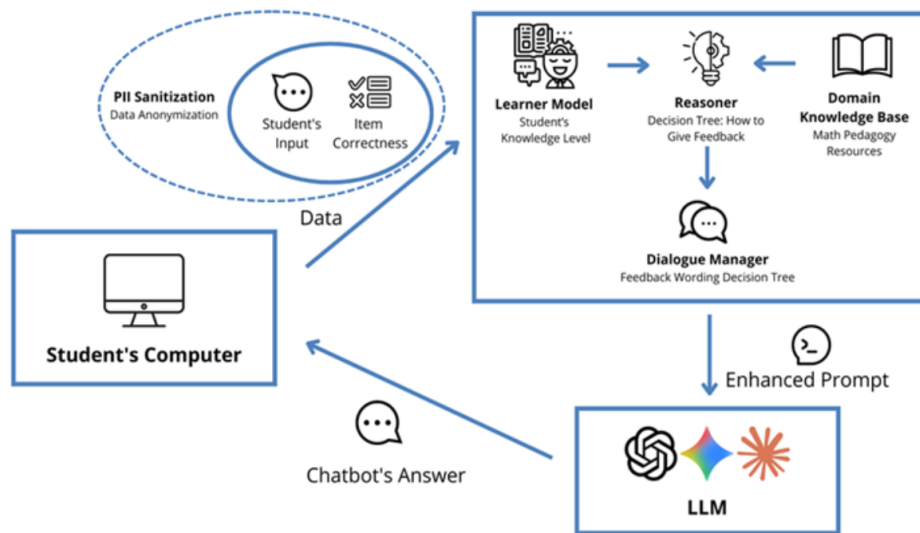
โดยออกแบบมาเพื่อตรวจจับความเข้าใจผิด (Misconceptions) ของผู้เรียนโดยเฉพาะ การพัฒนาโมเดลการให้ข้อเสนอแนะนี้ดำเนินการร่วมกับมหาวิทยาลัย Vanderbilt และผ่านการทดสอบคุณภาพเชิงการสอน ตลอดจนการประเมินด้านความปลอดภัยร่วมกับครูและนักวิจัยอย่างต่อเนื่อง

2. สถาปัตยกรรมของระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI System Architecture) กลไกการทำงานของระบบผู้ช่วยสอนถูกออกแบบผ่านแผนผังเชิงยุทธศาสตร์ที่ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก เพื่อให้เกิดการเสริมสมรรถนะการเรียนรู้ (ภาพที่ 1) คือ

- **Learner Model** ระบบสร้างแบบจำลองผู้เรียนเพื่อประเมินระดับความรู้ โดยบันทึกประวัติความผิดพลาดและวิเคราะห์ความเข้าใจผิด เพื่อปรับข้อเสนอแนะให้สอดคล้องกับระดับความรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล
- **Domain Knowledge Base** ฐานความรู้ที่รวบรวมแนวคิดทางคณิตศาสตร์และความเข้าใจผิดที่พบบ่อย พร้อมระบุวิธีการอธิบายตามหลักการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของหลักสูตรระดับชาติ
- **Reasoner** ระบบต้นไม้การตัดสินใจ (Decision tree) ที่ทำหน้าที่ประมวลผลว่าควรให้ความช่วยเหลือในระดับใดต่อไป เช่น การอธิบายความรู้พื้นฐาน การนำเสนอตัวอย่างที่ง่ายขึ้น หรือการแสดงขั้นตอนการแก้โจทย์ เพื่อหลีกเลี่ยงการเฉลยคำตอบโดยตรง
- **Dialogue Manager** ระบบจัดการบทสนทนาที่ทำหน้าที่ประสานการตัดสินใจเข้ากับรูปแบบประโยคที่เหมาะสมก่อนส่งคำสั่งไปยังโมเดลภาษาขนาดใหญ่ (LLM) เพื่อสร้างข้อความตอบกลับไปยังผู้เรียน

3. กรอบธรรมาภิบาลและการรักษาความปลอดภัย (Safety & Governance Framework)
โครงการได้กำหนดมาตรการเชิงนโยบายเพื่อความปลอดภัยและการจัดการข้อมูลอย่างรัดกุม ได้แก่

- **กลไกการคัดกรองข้อมูลส่วนบุคคล (PII Sanitisation)** ระบบจะทำการลบข้อมูลที่สามารถระบุตัวตนได้ เช่น ชื่อนักเรียน สถานที่ หรือหมายเลขโทรศัพท์ ออกจากข้อความที่ผู้เรียนป้อนเข้าสู่ระบบก่อนที่จะส่งไปยังฐานข้อมูลเพื่อประมวลผล
- **การจำกัดขอบเขตเนื้อหา** มีการตั้งค่าระบบให้ตอบสนองด้วยภาษาที่เหมาะสมกับวัย หากผู้เรียนตั้งคำถามนอกประเด็น ระบบจะดึงบทสนทนากลับเข้าสู่โจทย์คณิตศาสตร์ แต่หากพบข้อความที่อ่อนไหวหรือสุ่มเสี่ยง ระบบจะแนะนำให้ผู้เรียนขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ทันที
- **ความโปร่งใสและตรวจสอบได้** ข้อมูลการโต้ตอบจะถูกบันทึกไว้เพื่อการตรวจสอบคุณภาพ และครูจะได้รับแจ้งให้ทราบถึงขอบเขตความสามารถที่แท้จริงของระบบ

ภาพที่ 1 สถาปัตยกรรมของระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI System Architecture)

4. การบูรณาการในชั้นเรียนและบทบาทของผู้สอน (Classroom Integration & Human Oversight) การใช้งาน AI ในชั้นเรียนจะอยู่ภายใต้การควบคุมของครูอย่างสมบูรณ์ (Teacher-in-the-loop) โดยระบบถูกออกแบบให้ใช้งานในช่วงเวลาจำกัดประมาณ 20 นาที ไม่ใช่เพื่อทดแทนการสอน แต่เพื่อเป็นเครื่องมือเสริม ครูสามารถกำกับดูแลผ่านหน้าปัดควบคุมแบบเรียลไทม์ ซึ่งแสดงข้อมูลเชิงปริมาณและสถิติรายบุคคล เช่น สถานะการทำข้อสอบถูกหรือผิดและเวลาที่ใช้ทำงาน สามารถตอบสนองเมื่อผู้เรียนกดปุ่มยกมือขอความช่วยเหลือในระบบ นอกจากนี้ หน้าปัดสรุปผลจะช่วยระบุจุดบกพร่องของชั้นเรียน เพื่อให้ครูนำข้อมูลไปใช้จัดการสะท้อนผลการเรียนรู้หลังการใช้เครื่องมือได้อย่างแม่นยำ (ภาพที่ 2)

Teachers can:

- **monitor** student progress in real time
- **respond** to students requesting help
- **identify misconceptions** when they happen
- **adjust** feedback and reflection moments based on students' work

Progress Legend												
Correct - 1st attempt Correct - 2nd attempt Correct - 3rd attempt or more Incorrect Skipped Not reached Raised hand Used chatbot												
Student	Outcome	Time Spent	Exercise 1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Mahlide	10/25	20m 21s	Correct	Correct	Correct	Incorrect	Skipped	Correct	Incorrect	Skipped	Skipped	
Elise	6/25	25m 0s	Correct	Correct	Correct	Skipped	Incorrect	Correct	Incorrect	Incorrect	Correct	
Catherine	5/25	24m 59s	Correct	Skipped	Correct	Incorrect	Incorrect	Incorrect	Skipped	Skipped	Incorrect	

ภาพที่ 2 การบูรณาการการใช้งาน AI ในชั้นเรียน

❖ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากประเทศต่าง ๆ สามารถสรุปได้ดังนี้

❖ มีการเน้นย้ำระบบการป้องกันภัย (Safeguards) เช่น การลบข้อมูลส่วนบุคคล (PII) การจำกัดเนื้อหาเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ และการส่งต่อให้ครูเมื่อพบความเสี่ยง เครื่องมือนี้จะเป็นซอฟต์แวร์โอเพนซอร์ส (Open-source) เพื่อให้ประเทศสมาชิกสามารถนำไปปรับใช้และต่อยอดได้โดยไม่ต้องพึ่งพาภาคเอกชน

❖ มีการสอบถามถึงการรองรับกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ (Special Educational Needs) พร้อมเสนอแนะว่าการนำเครื่องมือนี้ไปปฏิบัติจริงถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ระดับโครงสร้าง จึงต้องมีโปรแกรมการฝึกอบรมและยกระดับสมรรถนะครูอย่างเป็นระบบ ไม่ใช่เพียงการอบรมระยะสั้น

❖ มีการตั้งข้อสังเกตว่า AI อาจทำให้ครูมีความกังวล และ AI อาจลดทอนทักษะการรู้คิดของนักเรียน โดยเสนอให้โครงการมุ่งเน้นการสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อพิสูจน์ให้ครูเห็นถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แท้จริง เพื่อลดความตึงเครียดและความกังวลของครูต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้

❖ มีการตั้งคำถามถึงสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในการใช้เครื่องมือนี้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเน้นย้ำว่าความสำเร็จขึ้นอยู่กับ การนำไปใช้ของกลุ่มครูส่วนใหญ่ ไม่ใช่เพียงกลุ่มผู้นำร่อง โดยในปัจจุบันมีความกังวลเกี่ยวกับการให้เด็กใช้หน้าจอ โครงการนี้จึงต้องตอบคำถามด้านผลกระทบต่อวิชาชีพครู โดยเฉพาะในบริบทที่ประเทศกำลังเผชิญภาวะขาดแคลนบุคลากรครู

❖ มีการเสนอให้ OECD จัดทำกรอบนโยบายเชิงธรรมาภิบาลและการออกแบบระดับนโยบายสำหรับเครื่องมือ AI ในชั้นเรียน เพื่อเป็นไปตามกฎหมาย GDPR และกฎหมาย AI ของสหภาพยุโรป และเป็นไปตามมาตรฐานให้แก่ประเทศต่าง ๆ

❖ มีข้อเสนอเพิ่มเติมว่าต้องมีการวัดผลสัมฤทธิ์เมื่อนักเรียนไม่ได้ใช้เครื่องมือช่วยด้วย เพื่อยืนยันว่าเกิดการเรียนรู้จริง และเสนอให้มีการวางแผนวิเคราะห์ผลกระทบแบบจำแนกกลุ่ม เช่น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจฐานะ บริบททางภาษา เพื่อรับประกันความเท่าเทียม

❖ มีความกังวลว่า AI อาจลดทอนปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน จึงเสนอให้สร้างกลไกสนับสนุนการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ด้วยการฝึกอบรมครูให้สามารถนำข้อมูลจากระบบไปใช้เพื่อออกแบบการเรียนรู้ ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนบทบาทครูสู่การเป็นนักออกแบบการเรียนรู้อย่างเต็มตัว นอกจากนี้ยังมีความกังวลต่อการนำ AI มาใช้โดยขาดการหารือกับสหภาพครู ซึ่งให้เห็นถึงความท้าทายในด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและลดบทบาทในวิชาชีพครู รวมทั้ง มีการตั้งข้อสังเกตเรื่องความเหมาะสมของการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่สื่อสารเสมือนมนุษย์กับเด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี

❖ มติที่ประชุมและสิ่งที่ต้องดำเนินการต่อ

1. รับทราบข้อกังวลเรื่องการมีส่วนร่วมของครูและภาระงาน โดยระบุว่าเครื่องมือถูกออกแบบมาให้ใช้ในกรอบเวลาจำกัด (ประมาณ 20 นาที) และครูจะเป็นผู้นำกระบวนการสะท้อนผลการเรียนรู้อย่างอิสระ
2. โครงการเตรียมแผนการวัดผลสัมฤทธิ์เมื่อผู้เรียนไม่ได้ใช้เครื่องมือ เพื่อให้เกิดการเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และจะมีการวิเคราะห์ผลกระทบแบบจำแนกกลุ่ม (Heterogeneous effects) เช่น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจฐานะกลุ่มภาษา หรือความต้องการพิเศษ เพื่อรับประกันความเท่าเทียมทางการศึกษาตามข้อเสนอ
3. โครงการจะจัดทำกรณีนำร่อง (Pilot) ที่ประเทศฝรั่งเศส ในช่วงฤดูใบไม้ผลิ ปี 2026 จากนั้นจะนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและคัดเลือกโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ก่อนจะเริ่มการศึกษาหลักในช่วงฤดูใบไม้ร่วง ปี 2026 พร้อมทั้งจะมีการดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างศักยภาพ (Capacity building workshops) ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน 2026 ต่อไป

Item 3. Progress Report on Implementation of the 2025-26 CERl Programme of Work

ความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการและงบประมาณประจำปี 2025-2026 (CERl Programme of Work) ครอบคลุมโครงการเชิงยุทธศาสตร์หลายมิติ อาทิ การประเมินปัญญาประดิษฐ์กับทักษะในอนาคต การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Smart Data) การสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษาผ่านการเสริมสร้างเครือข่ายความรู้ (Evidence Web for Education) และการจัดการกับความท้าทายด้านกำลังคนผ่านการศึกษาเส้นทางวิชาชีพครูทางเลือก ทั้งนี้ ที่ประชุมได้รับทราบถึงความสำเร็จในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและการระดมทุนสนับสนุนบางส่วน แต่ยังคงมีความท้าทายด้านทรัพยากรการเงินและการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนจากผู้เชี่ยวชาญระดับนานาชาติ

❖ วัตถุประสงค์หลักของการประชุม

1. เพื่อติดตามและทบทวนความก้าวหน้าการดำเนินโครงการเชิงนโยบายภายใต้กรอบการทำงานของ CERl ประจำปี 2025-2026
2. เพื่อพิจารณารับทราบแผนการปฏิบัติงาน รับฟังข้อคิดเห็น และหารือทิศทางของยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมถึงการติดตามมติที่ประชุมในครั้งก่อนหน้า

❖ ความคืบหน้าของโครงการ

สามารถสรุปความคืบหน้าของโครงการได้ดัง

ตารางที่ 1 และมีรายละเอียด ดังนี้

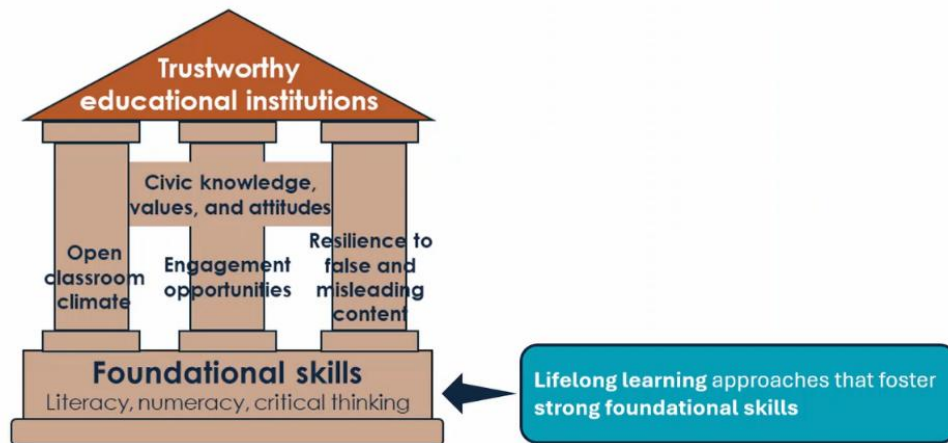
1. โครงการสถิติและตัวชี้วัดทางการศึกษา (Education at a Glance)

โครงการจัดทำและรวบรวมสถิติ ตัวชี้วัด และข้อมูลเชิงเปรียบเทียบทางการศึกษาระดับนานาชาติ เพื่อเป็นมาตรฐานอ้างอิง ปัจจุบันการดำเนินงานเป็นไปตามแผนงานเพื่อจัดทำและเผยแพร่รายงานฉบับต่อไปในเดือนกันยายน โดยจะมีการนำเสนอรายละเอียดความคืบหน้าเชิงลึกในวาระที่ 5 ของการประชุมครั้งนี้

2. โครงการประเมินทิศทางและแนวโน้มการศึกษา (Trends Shaping Education)

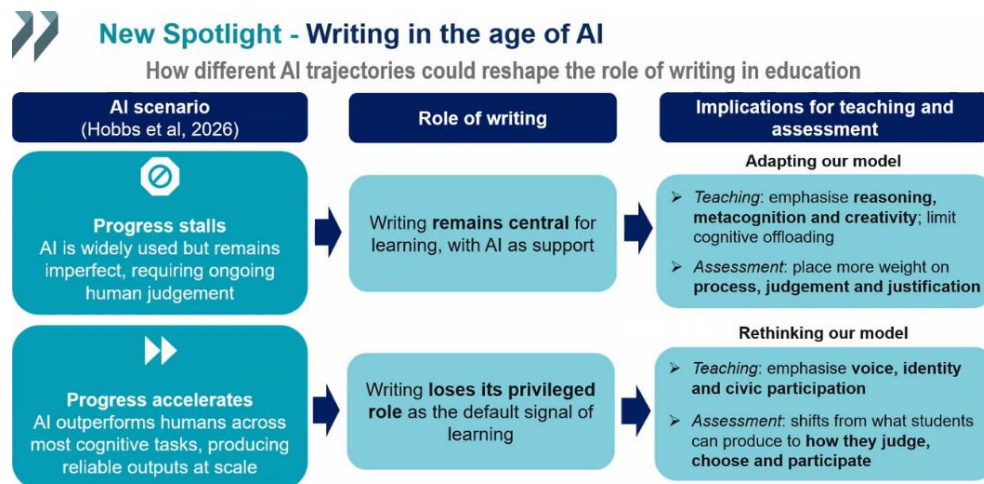
โครงการวิเคราะห์แนวโน้มสำคัญของโลก (Megatrends) และส่งเสริมกระบวนการคาดการณ์อนาคตเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic foresight) สำหรับผู้กำหนดนโยบาย ล่าสุดได้เผยแพร่รายงานฉบับใหม่เรื่อง *การสร้าง ความไว้วางใจผ่านการศึกษา (Trust through education)* เมื่อเดือนตุลาคมที่ผ่านมา ซึ่งเน้นย้ำถึงบทบาทของการศึกษาในการสร้างสถาบันที่น่าเชื่อถือและเตรียมเผยแพร่รายงาน Spotlight ในหัวข้อ *บทบาทของการเขียนในยุคปัญญาประดิษฐ์ (Writing in the age of AI)* ซึ่งใช้ระเบียบวิธีคิดเชิงอนาคต (Futures thinking) จำลองจากทัศน์ทั้งในกรณีที่ AI ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและกรณีที่การพัฒนาหยุดชะงัก อย่างไรก็ตาม การประเมินผลของโครงการ (Evaluation) มีความล่าช้าเล็กน้อยจากกำหนดการเดิม

The Common Thread: Building Trust through Education

ภาพที่ 3 Trust through education

จากภาพที่ 3 แสดงถึงทักษะพื้นฐานและแนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่ความรู้ด้านพลเมือง โดยสภาพแวดล้อมชั้นเรียนที่เปิดกว้าง โอกาสในการมีส่วนร่วม และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันต่อข้อมูลเท็จ ประกอบกันเป็นเสาหลักในการสร้างสถาบันการศึกษาที่น่าเชื่อถือ (Trustworthy educational institutions)

ภาพที่ 4 บทบาทของการเขียนในยุคปัญญาประดิษฐ์

โมเดลบทบาทของการเขียนในยุคปัญญาประดิษฐ์ (Writing in the age of AI) (ภาพที่ 4) แบ่งสถานการณ์อนาคตเป็น 2 ฉากทัศน์ ได้แก่ 1) หากพัฒนาการ AI หยุดชะงัก (Progress stalls) การเขียนจะยังคงเป็นแกนกลางของการเรียนรู้ โดยปรับการสอนเน้นที่การใช้เหตุผลและการอภิปราย (Metacognition) และ 2) หากพัฒนาการ AI ก้าวกระโดด (Progress accelerates) การเขียนจะสูญเสียบทบาทการเป็นตัวชี้วัดหลักของการเรียนรู้ ซึ่ง

นโยบายการสอนจะต้องเปลี่ยนไปเน้นที่อัตลักษณ์ (Identity) เสียงสะท้อนของนักเรียน (Voice) และการมีส่วนร่วมของพลเมือง (Civic participation) แทน

3. โครงการมุมมองใหม่เกี่ยวกับวัยเด็ก (New Perspectives on Childhood)

โครงการส่งเสริมสุขภาพและการสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ให้แก่เด็กผ่านมุมมองการศึกษาแบบองค์รวม โดยครอบคลุมประเด็นสุขภาพทางกาย เทคโนโลยีดิจิทัล และครอบครัว รายละเอียดฉบับเต็มจะถูกกำหนดให้นำเสนอในวาระถัดไป แต่ในเบื้องต้นได้มีการเผยแพร่ข้อมูลงานวิจัยเกี่ยวกับวัยเด็กในยุค AI (Childhood in the AI age) ซึ่งศึกษาถึงผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลเกิดใหม่ที่มีต่อวัยเด็ก เพื่อประกอบการพิจารณานโยบาย

4. โครงการปัญญาประดิษฐ์และอนาคตของทักษะ (Artificial Intelligence and the Future of Skills)

โครงการพัฒนาระบบการประเมินขีดความสามารถของ AI เพื่อคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของความต้องการทักษะแห่งอนาคต มีความคืบหน้าสำคัญในการจัดทำแผนที่เชื่อมโยงตัวชี้วัดขีดความสามารถของ AI กับความต้องการของตลาดแรงงาน (Mapping indicators to occupational demands) โดยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากหลายสายงานใน OECD ทั้งด้านการจ้างงาน เศรษฐศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ขณะนี้อยู่ระหว่างเตรียมเสนอเอกสารเชิงนโยบายต่อที่ประชุมคณะมนตรีระดับรัฐมนตรี (Ministerial Council Meeting) ในเดือนมิถุนายน ในด้านการระดมทุน โครงการเพิ่งได้รับเงินอุดหนุน 100,000 ยูโร จากประเทศแคนาดาและกำลังหารือเพิ่มเติมกับองค์กรอิสระอื่น ๆ เช่น Google.org และมหาวิทยาลัยอินดีแอนา อย่างไรก็ตาม การจัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงตัวชี้วัดยังคงมีความล่าช้า

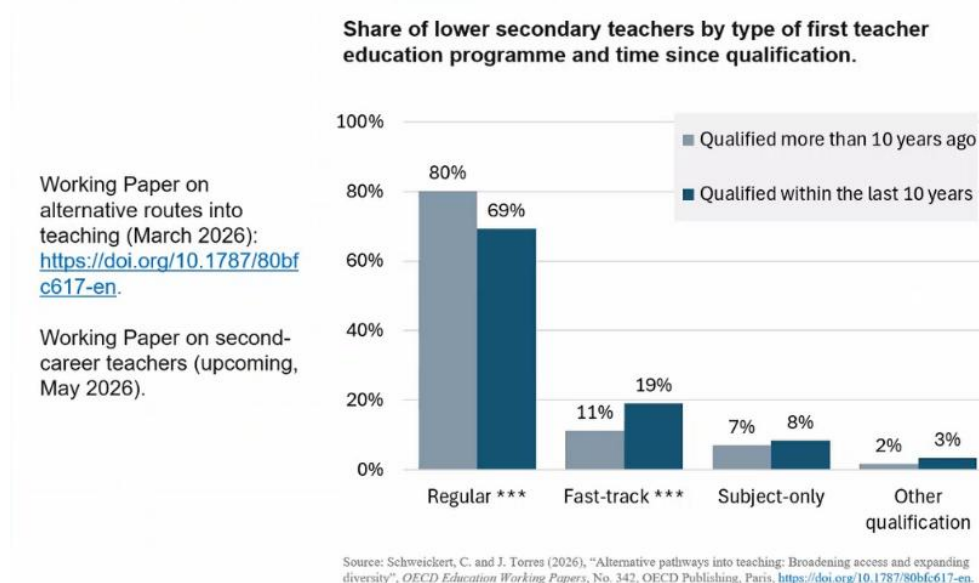
5. โครงการเทคโนโลยีดิจิทัลและข้อมูลอัจฉริยะ (Smart Data and Digital Technology in Education: Artificial Intelligence, Learning Analytics, and Beyond)

โครงการศึกษาโอกาสและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนรู้ และ Generative AI ในสภาพแวดล้อมการศึกษา ล่าสุดประสบความสำเร็จอย่างสูงในการเปิดตัวรายงาน Digital Education Outlook 2026 ที่กรุงลอนดอนเมื่อเดือนมกราคม โดยมีผู้เข้าร่วมทางออนไลน์มากกว่า 1,300 คน ตามด้วยการจัดสัมมนาออนไลน์ระดับนานาชาติ (Digital Education Conference) ในเดือนมีนาคม ซึ่งมีวิทยากรถึง 65 ท่าน และผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมกว่า 3,000 คน สะท้อนให้เห็นถึงความสนใจและการผลักดันนโยบายเรื่องความก้าวหน้าของ AI ในระดับสากลอย่างเป็นรูปธรรม

6. โครงการปลดล็อกศักยภาพความหลากหลายของโปรไฟล์วิชาชีพครู (Unlocking the potential of diverse teaching profiles)

โครงการวิเคราะห์นโยบายในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูและสร้างเส้นทางอาชีพทางเลือกเพื่อปรับโครงสร้างบุคลากรให้มีความหลากหลาย ล่าสุดได้ตีพิมพ์เอกสารการทำงาน (Working paper) เกี่ยวกับ

เส้นทางทางเลือกสู่วิชาชีพครู และเตรียมเผยแพร่บทวิเคราะห์เกี่ยวกับกลุ่มผู้ที่เปลี่ยนสายอาชีพมาเป็นครูเร็ว ๆ นี้ โดยข้อมูลสถิติเชิงปริมาณตามภาพที่ 5 ชี้ให้เห็นว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา สัดส่วนผู้เข้าสู่วิชาชีพครูผ่านเส้นทางปกติลดลงจากร้อยละ 80 เหลือร้อยละ 69 ในขณะที่กลุ่มทางด่วนพิเศษ (Fast-track) เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11 เป็นร้อยละ 19 ปัจจุบันโครงการกำลังขยายการศึกษาไปยังกลุ่มบุคลากรสายสนับสนุนและกลุ่มอดีตครูหรือครูเกษียณอายุเพื่อดึงดูดกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา

ภาพที่ 5 กลุ่มผู้ที่เปลี่ยนสายอาชีพเป็นครู

7. โครงการสร้างเครือข่ายฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ด้านการศึกษา (Evidence Web for Education)

โครงการพัฒนาระบบเครือข่ายและโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูล (Meta-portal และ Knowledge Bridge) เพื่อส่งเสริมการใช้องค์ความรู้เชิงประจักษ์ในการกำหนดนโยบาย มีความก้าวหน้าอย่างมากนับตั้งแต่ปรับเปลี่ยนรูปแบบโครงการมาสู่การสร้างโครงสร้างพื้นฐานเต็มรูปแบบเมื่อ 16 เดือนก่อน จากภาพที่ 6 จะเห็นได้ว่า Meta-Portal มีการจัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญ 4 ชุดเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ชุดข้อมูล 53 รายการ ในส่วนของ Knowledge Bridge ได้มีการเผยแพร่กรณีศึกษาของประเทศชิลีและเครื่องมือต้นแบบแล้ว สำหรับการจัดกิจกรรมเครือข่าย (Peer Learning) มีผู้เข้าร่วม 70-300 คนต่อครั้งในรอบสัมมนาออนไลน์ที่ผ่านมา ความท้าทายหลักของโครงการคือ ความซับซ้อนทางเทคนิคระดับสูง ภาระที่อาจทำให้เกิดความเหนื่อยล้าในการให้ข้อมูลซ้ำซ้อนของผู้เชี่ยวชาญ (Expert fatigue) และความจำเป็นในการแสวงหาเงินทุนสนับสนุนระยะยาว

 Evidence Web (Meta-Portal) 4 expert working groups developing taxonomies → In-person expert meeting: 4-5 May 53 evidence products from 13 repositories analysed - Rapid Evidence Assessment on “What works in evidence dissemination” (Univ. Birmingham + UCL) - Evidence needs mapping questionnaire developed	 Knowledge Bridge (Resource Bank) 7 tools prioritised, 2 prototypes developed - Chile case study published 5 short KMOB case studies in progress 2nd research brief on Inspectorates’ KMOB role published - KMOB Impact handbooks underway
 Peer Learning 5 webinars held (AI & evidence mini-series + 2 around published research briefs) → High attendance: 70–300 per webinar 2nd in-person learning seminar in prep (Sweden, November 2026) - Community platform: ~200 registered members	 Horizontal / Coordination - Informal Advisory Group met March 2026 - High-level coordination meeting with global actors - User research activities started - Dissemination via blog, webinars

ภาพที่ 6 การพัฒนาระบบเครือข่ายและโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูล

8. โครงการบูรณาการและการประเมินทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และความคิดสร้างสรรค์ (Teaching, Learning and Assessing Creative and Critical Thinking Skills)

โครงการสร้างกรอบแนวคิดและการพัฒนาวิชาชีพเพื่อบ่มเพาะทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และความคิดสร้างสรรค์ผ่านการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ปัจจุบันโครงการเข้าสู่ช่วง 9 เดือนสุดท้ายของการดำเนินงาน โดยได้จัดทำทรัพยากรทางการสอนสำหรับระดับอุดมศึกษาเสร็จสิ้นแล้ว และกำลังอยู่ในกระบวนการร่างรายงานการสังเคราะห์ (Synthesis report) ขณะนี้มุ่งเน้นการขยายผลและถ่ายทอดองค์ความรู้สู่การปฏิบัติจริง โดยประเทศโปรตุเกสได้เปิดตัวหลักสูตรรับรองวิทยากร ในขณะที่ประเทศอังกฤษดำเนินการฝึกอบรมผู้นำสถาบัน และประเทศอินเดียอยู่ระหว่างเตรียมความพร้อมให้กับวิทยากรแกนนำในการเผยแพร่ความรู้ระดับประเทศ

9. โครงการประเมินพลังแห่งข้อเสนอแนะเชิงระบบ (The Power of Feedback)

โครงการวิจัยเชิงทดลองแบบสุ่มและมีกลุ่มควบคุม (RCT) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่บูรณาการกับระบบผู้ช่วยสอนปัญญาประดิษฐ์ (AI tutor) ในการวิเคราะห์และให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียน ข้อมูลความก้าวหน้าเชิงลึกของโครงการนี้ได้ถูกรายงานไปแล้วในวาระที่เกี่ยวข้องก่อนหน้านี้

10. โครงการสำรวจทักษะทางสังคมและอารมณ์ (Survey on Social and Emotional Skills)

โครงการประเมินผลทักษะทางสังคมและอารมณ์ (SSES) ของนักเรียนในระดับนานาชาติ เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบต่อความสำเร็จและสุขภาวะในอนาคต โดยมุ่งเป้าการจัดเก็บข้อมูลรอบหลักในปี 2026 โครงการนี้ถูกบรรจุในวาระการประชุมอื่นเป็นการเฉพาะ จึงไม่มีการรายงานความก้าวหน้าซ้ำในวาระที่ 3 นี้

11. โครงการพัฒนาระบบประเมินผลเทคโนโลยี AI ระดับนานาชาติ (Developing an International Large-Scale AI Assessment Tool for Educational Measurement and Personalised Learning)

โครงการพัฒนาเครื่องมือการประเมินและการวัดผลทางการศึกษาโดยใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อวิเคราะห์สมรรถนะเชิงลึกและส่งเสริมการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Personalised learning) โครงการมีความคืบหน้าในการนำเครื่องมือไปปรับใช้ประเมินผลระดับเทศบาลและระดับโรงเรียนในประเทศญี่ปุ่น นอกจากนี้การนำร่องใช้เครื่องมือเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคณิตศาสตร์ PISA ซึ่งประสบความสำเร็จในประเทศไอร์แลนด์ กำลังอยู่ระหว่างการขยายผลการดำเนินงานไปยังประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียโดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อนจากประเทศญี่ปุ่น

12. โครงการกลไกนวัตกรรมที่ยืดหยุ่น (Agility and Innovation)

โครงสร้างการดำเนินงานระยะสั้นเพื่อรับมือกับประเด็นนโยบายเร่งด่วน โดยในรอบการศึกษานี้มุ่งเน้นการอธิบายปัญหาผลสัมฤทธิ์ที่ลดลงและการพัฒนาระบบข้อมูลสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต งานวิจัยของปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะเรื่องกรอบข้อมูลสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Data framework for lifelong learning) ได้เสร็จสิ้นการวิเคราะห์และการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในคณะกรรมการบริหาร (CERI GB) เรียบร้อยแล้ว และอยู่ในขั้นตอนสุดท้ายก่อนการตีพิมพ์ สำหรับประเด็นหัวข้อการศึกษารอบใหม่ประจำปีนี้ จะมีการนำเข้าสู่ที่ประชุมเพื่อหารือในวาระถัดไป

❖ การแลกเปลี่ยนความเห็น

- ผู้นำเสนอเน้นย้ำว่าโครงการปัญญาประดิษฐ์และโครงข่ายข้อมูลการศึกษา (EWE) ประสบปัญหาด้านการระดมทุน และขอความอนุเคราะห์การสนับสนุนเงินอุดหนุนโดยสมัครใจ (Voluntary Contributions: VCs) จากประเทศสมาชิกเพิ่มเติม อีกทั้งการพัฒนาระบบสืบค้นฐานข้อมูล Evidence Web for Education (EWE) พบปัญหาการสอบถามข้อมูลเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมซ้ำซ้อน ซึ่งทำให้การมีส่วนร่วมในระยะยาวเกิดปัญหา
- ควรเร่งพัฒนาความร่วมมือกับประเทศสมาชิกในการจัดการกับหลักฐานความต้องการในพื้นที่ (Evidence needs map) โดยจะมีการจัดส่งแบบสอบถามถึงผู้กำหนดนโยบายในเร็วๆ นี้ นอกจากนี้ ได้กล่าวขอบคุณประเทศที่ให้การสนับสนุน VCs และเป็นเจ้าภาพกิจกรรม อาทิ นอร์เวย์ แคนาดา เนเธอร์แลนด์ และญี่ปุ่น ที่ผลักดันให้นโยบายระดับสากลเกิดขึ้นได้จริง

❖ มติที่ประชุมและสิ่งที่ต้องดำเนินการต่อไป

1. ที่ประชุมรับทราบแผนการจัดทำเอกสารนโยบาย (Policy paper) เพื่อนำเสนอขออนุมัติต่อคณะกรรมการและส่งต่อไปยังการประชุมคณะมนตรีระดับรัฐมนตรี (Ministerial Council Meeting) ในเดือนมิถุนายน 2026
2. คณะกรรมการฯ จะต้องทำการหารือและปรับปรุงยุทธศาสตร์ความร่วมมือระดับโลกของ CERI ภายในปีนี้ โดยตั้งเป้าหมายที่จะรับรองขั้นสุดท้ายในการประชุมเดือนพฤศจิกายน 2026
3. ฝ่ายเลขานุการจะดำเนินการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูล (Information request) ไปยังผู้กำหนดนโยบายระดับประเทศ เพื่อนำมาจัดทำแผนที่ความต้องการด้านหลักฐานการศึกษา (Evidence needs map)
4. สำนักเลขาธิการจะเร่งรัดการดำเนินงานที่ค้างชงักตาม Action Register ให้แล้วเสร็จ โดยเฉพาะการประเมินโครงการ Trends Shaping Education และการจัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงตัวชี้วัด AI Capability

ตารางที่ 1 สรุปความคืบหน้าของโครงการ

ชื่อโครงการ	รายละเอียดโครงการ	ความก้าวหน้าของโครงการ
Education at a Glance (EAG)	เป็นแหล่งรวมสถิติการศึกษาที่น่าเชื่อถือในระดับสากล จากประเทศสมาชิก OECD และพันธมิตร เพื่อเป็นเอกสารอ้างอิงสำหรับผู้กำหนดนโยบาย นักข่าว และนักวิจัย โดยรวบรวมข้อมูลตามมาตรฐานทางเทคนิค และเผยแพร่ตัวบ่งชี้ด้านระบบการศึกษา	สถานะปัจจุบัน: กำลังเตรียมการสำหรับรายงานปี 2026 สาระสำคัญ: มีการประมวลผลการรวบรวมข้อมูล INES แผนในอนาคต: มีกำหนดเปิดตัวรายงาน Education at a Glance 2026 ในวันที่ 29 กันยายน และกำลังพัฒนาเนื้อหาสำหรับธัมปี 2027 เรื่องเส้นทางและความก้าวหน้าทางการศึกษา
Trends Shaping Education	วิเคราะห์แนวโน้มหลักระดับโลก (Megatrends) และพัฒนาเครื่องมือเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight) เพื่อช่วยให้ระบบการศึกษาเตรียมพร้อมและรับมือกับอนาคต โดยมีการจัดทำสิ่งพิมพ์และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างประเทศ	สถานะปัจจุบัน: ดำเนินการประชุมชุมชนระบบการศึกษาที่พร้อมสำหรับอนาคต สาระสำคัญ: จัดทำร่างกรณีศึกษาเสร็จสิ้น 3 ฉบับ (เบลเยียม ฟินแลนด์ เวลส์) แผนในอนาคต: เตรียมเผยแพร่รายงาน Spotlight เรื่อง Generative AI กับทักษะการ

ชื่อโครงการ	รายละเอียดโครงการ	ความก้าวหน้าของโครงการ
		เขียนในไตรมาสที่ 2 ปี 2026 และรายงานสังเคราะห์การมองอนาคตในไตรมาสที่ 4 ปี 2026
New Perspectives on Childhood	มุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพของเด็ก อายุ 0-18 ปี พร้อมสนับสนุนการศึกษาและความเป็นอยู่ที่ดีในยุคปัจจุบัน โดยเน้น 4 อิมหลัก ได้แก่ สุขภาพกาย สุขภาพจิต เทคโนโลยีดิจิทัล และครอบครัว/เพื่อน	สถานะปัจจุบัน: อยู่ระหว่างเตรียมรายงานประกอบฉบับใหม่ สาระสำคัญ: ดำเนินงานวิเคราะห์เรื่องการมีส่วนร่วมของเด็กใน 20 ประเทศ OECD แผนในอนาคต: เตรียมเผยแพร่รายงานการมีส่วนร่วมของเด็ก (Q2 2026) และ Child Empowerment Playbook (Q4 2026) รวมถึงจัดประชุมผู้เชี่ยวชาญ
Artificial Intelligence and the Future of Skills	พัฒนาชุดตัวบ่งชี้ขีดความสามารถของ AI เพื่อช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายและนักการศึกษาเข้าใจว่า AI จะเปลี่ยนแปลงความต้องการทักษะและบทบาทของนักเรียนในอนาคตอย่างไร รวมถึงวิเคราะห์ผลกระทบต่อหลักสูตรและการสอน	สถานะปัจจุบัน: พัฒนาข้อเสนอเพื่อปรับปรุงรายละเอียดเกณฑ์การวัด AI สาระสำคัญ: ทดสอบความถูกต้องของกระบวนการทบทวนวรรณกรรมกึ่งอัตโนมัติ และวิเคราะห์ประสิทธิภาพของ ChatGPT ในการตอบคำถาม PISA แผนในอนาคต: ปรับปรุงตัวบ่งชี้อย่างต่อเนื่อง และจัดประชุมกลุ่มย่อยในเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน 2026
Smart Data and Digital Technology in Education	สำรวจโอกาสและความท้าทายของเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น AI และการวิเคราะห์การเรียนรู้ (Learning Analytics) ในการยกระดับการสอนและการจัดการระบบการศึกษา	สถานะปัจจุบัน: เผยแพร่รายงาน Digital Education Outlook 2026 สาระสำคัญ: ประสบความสำเร็จในการเปิดตัวรายงานที่ลอนดอนเมื่อเดือนมกราคม 2026 และจัดประชุมออนไลน์ในเดือนมีนาคม แผนในอนาคต: ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างเพื่อนต่อไปและพัฒนากรณีศึกษาการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล
Unlocking the potential of diverse	สนับสนุนนโยบายเพื่อสร้างอาชีพครูที่หลากหลายและมีเสน่ห์ โดยศึกษาเส้นทางเข้าสู่อาชีพครูที่นอกเหนือจากแบบดั้งเดิม เช่น ผู้ที่เปลี่ยนอาชีพมา	สถานะปัจจุบัน: เผยแพร่เอกสารการทำงานเรื่องเส้นทางทางเลือก

ชื่อโครงการ	รายละเอียดโครงการ	ความก้าวหน้าของโครงการ
teaching profiles	เป็นครู (Second-career teachers) และบุคลากรสนับสนุนทางการศึกษา	สาระสำคัญ: จัดสัมมนาการเรียนรู้ระหว่างเพื่อนที่เนเธอร์แลนด์ (มีนาคม 2026) และเผยแพร่พอดแคสต์ แผนในอนาคต: เตรียมเผยแพร่รายงานสังเคราะห์ (Q2) และรายงานการสร้างภาพอนาคตของครูในมอลตา (Q3)
Evidence Web for Education (EWE)	สร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการใช้ผลงานวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ในการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติทางการศึกษา ผ่านการพัฒนา Meta-Portal และ Knowledge Bridge	สถานะปัจจุบัน: จัดทำแผนวิจัยผู้ใช้และเริ่มดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สาระสำคัญ: ดีพิมพ์กรณีศึกษาโครงสร้างพื้นฐานในชิลี และจัดกิจกรรมสัมมนาออนไลน์ 5 ครั้ง แผนในอนาคต: ประชุมผู้เชี่ยวชาญในปารีส (พฤษภาคม 2026) และทดลองใช้ Meta-Portal (Proof of Concept) ภายในปลายปี
Teaching Learning and Assessing Creative and Critical Thinking Skills	ส่งเสริมการบูรณาการทักษะการคิดสร้างสรรค์และการคิดวิเคราะห์เข้ากับความรู้ในวิชาต่างๆ ทั้งในระดับประถม มัธยม และอุดมศึกษา	สถานะปัจจุบัน: คลังทรัพยากรสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาใกล้เสร็จสมบูรณ์ สาระสำคัญ: ดำเนินโครงการฝึกอบรมครูใน 7 ประเทศ (เช่น โปรตุเกส อินเดีย อังกฤษ) แผนในอนาคต: งานประชุม Creativity in Education Summit 2026 ในวันที่ 17-18 กันยายน ณ UNESCO
The Power of Feedback	ดำเนินการทดสอบแบบสุ่มและมีกลุ่มควบคุม (RCT) ในระดับนานาชาติ เพื่อประเมินผลกระทบของแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ใช้ครูฝึก AI (AI Tutor) ต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนประถม	สถานะปัจจุบัน: อยู่ระหว่างพัฒนาครูฝึก AI และเตรียมนำร่อง สาระสำคัญ: เตรียมการศึกษาหลักใน 5 ประเทศ (ฝรั่งเศส เยอรมนี ลัตเวีย เนเธอร์แลนด์ สโลวัก) แผนในอนาคต: เริ่มทดลองนำร่องในฝรั่งเศส (Q1 2026) และเก็บข้อมูลหลัก (Q3-Q4 2026) โดยมีเป้าหมายเผยแพร่รายงานใน Q1 2027
Survey on Social and	การสำรวจระดับนานาชาติเพื่อวัดทักษะทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนอายุ 10 และ 15 ปี เพื่อทำความเข้าใจ	สถานะปัจจุบัน: เสร็จสิ้นการทดสอบนำร่อง (Pilot survey) เมื่อเดือนมกราคม 2026

ชื่อโครงการ	รายละเอียดโครงการ	ความก้าวหน้าของโครงการ
Emotional Skills (SSES)	เข้าใจความสัมพันธ์ของทักษะเหล่านี้กับผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและสังคม	สาระสำคัญ: มี 10 ประเทศและ 9 หน่วยงาน ย่อยยืนยันเข้าร่วมรอบที่สาม แผนในอนาคต: เก็บข้อมูลการสำรวจหลัก (Main Survey) ระหว่างเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2026 และพัฒนาชุดเครื่องมือ SEL
International Large-Scale AI Assessment Tool	พัฒนาและตรวจสอบวิธีการประเมินผลรูปแบบใหม่ โดยใช้ AI และเทคนิคทางจิตมิติขั้นสูง (Psychometrics) เพื่อวัดทักษะที่ซับซ้อนและให้ข้อมูลการวินิจฉัยที่ละเอียดกว่าวิธีเดิม	สถานะปัจจุบัน: ขยายการใช้โมเดล Collective Intelligence (CIME) ไปยังไทยและอินโดนีเซีย สาระสำคัญ: การนำแนวคิดไปทดลองปฏิบัติในระดับท้องถิ่นของญี่ปุ่นประสบความสำเร็จ แผนในอนาคต: เตรียมเผยแพร่ผลการวิเคราะห์ PISA 2022 ของไทยและอินโดนีเซียโดยใช้โมเดล AI ในปี 2026
Agility and Innovation	โครงการขนาดสั้นที่มีความยืดหยุ่น เพื่อสำรวจหัวข้อที่เร่งด่วนหรือประเด็นใหม่ๆ ทางการศึกษาที่ต้องการการตอบสนองอย่างรวดเร็ว	สถานะปัจจุบัน: กิจกรรม 2 ประเด็นแรก ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ที่ลดลง และกรอบข้อมูลการเรียนรู้ตลอดชีวิต ใกล้เสร็จสมบูรณ์ สาระสำคัญ: คณะกรรมการได้เลือก 4 หัวข้อใหม่เพื่อเริ่มสำรวจเบื้องต้น แผนในอนาคต: เตรียมเผยแพร่ผลลัพธ์ของ 2 กิจกรรมแรกในไตรมาสที่ 1-2 ปี 2026

Item 4. Oral Statements

Mr. Andreas รายงานความก้าวหน้าและทิศทางการดำเนินงานที่สำคัญของ OECD ในหลายประเด็น โดยเริ่มจากการกล่าวถึงความสำเร็จของการเปิดตัวรายงาน Digital Education Outlook และการประชุมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้รับความสนใจในระดับนานาชาติเป็นอย่างมาก สะท้อนให้เห็นว่าประเด็นการศึกษาในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะเรื่องปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเทคโนโลยีการเรียนรู้ กำลังกลายเป็นวาระสำคัญของระบบการศึกษาทั่วโลก จากนั้นได้นำเสนอผลเบื้องต้นของการสำรวจ Teacher Knowledge Survey ซึ่งเป็นความพยายามของ OECD ในการวัดความรู้จริงของครู มากกว่าการสำรวจความคิดเห็นหรือทัศนคติของครู จากผลการศึกษาพบว่า ความรู้ของครูมีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะคะแนนคณิตศาสตร์ใน PISA พบว่า ความรู้ของครูมีผลมากกว่าปัจจัยบางประการที่มักถูกใช้เป็นตัวชี้วัดคุณภาพครู อาทิ การมีวุฒิปริญญาโทหรือระดับเงินเดือนของครู ดังนั้นประเด็นนี้จึงมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพครูในอนาคต เนื่องจากสะท้อนว่า การยกระดับคุณภาพครูอาจไม่สามารถพิจารณาได้จากคุณสมบัติหรือปัจจัยเชิงโครงสร้างเพียงอย่างเดียว แต่ควรมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะ ความรู้เชิงวิชาชีพ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้รับทราบความก้าวหน้าของงานด้าน PISA และการพัฒนากรอบการวัด AI Literacy ซึ่ง OECD เห็นว่าเป็นประเด็นสำคัญเร่งด่วน เนื่องจากระบบการศึกษาทั่วโลกต่างมีเครื่องมือ AI แล้ว แต่ยังมีคำถามสำคัญว่าผู้เรียน ครู และประชาชนมีทักษะเพียงพอที่จะใช้ AI อย่างมีประสิทธิภาพ มีวิจารณญาณ และเข้าใจหลักการทำงานของ AI หรือไม่ ทั้งนี้ กรอบดังกล่าวไม่ได้มองเฉพาะนักเรียนอายุ 15 ปีเท่านั้น แต่ขยายไปสู่มุมมองการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิต รวมถึงการพิจารณาว่าการรู้หนังสือ (Literacy) ในยุคดิจิทัลอาจต้องครอบคลุมองค์ประกอบด้าน AI ด้วย ประเด็นนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนผ่านของระบบประเมินผลการศึกษา จากการวัดทักษะพื้นฐานแบบเดิม ไปสู่การวัดความสามารถในการอยู่ร่วมกับเทคโนโลยีและใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทัน

อีกประเด็นสำคัญที่ OECD ได้นำเสนอคือ **ข้อมูลความพร้อมด้านอาชีพของเยาวชน (Career Readiness) และการพัฒนาทักษะตลอดชีวิต** ซึ่งสะท้อนแนวโน้มความไม่แน่นอนของเยาวชนต่อเส้นทางอาชีพและอนาคตของตนเอง โดยพบว่าเยาวชนอายุ 15 ปีจำนวนมากยังขาดความชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมายชีวิตและเส้นทางอาชีพ ขณะเดียวกันยังมีแนวโน้มรู้สึกว่าการเรียนในโรงเรียนไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงหรือความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต นอกจากนี้ เยาวชนจำนวนมากยังคงหวังจะประกอบอาชีพในลักษณะงานในสำนักงาน แม้ว่าความต้องการแรงงานจริงอาจไม่ได้สอดคล้องกับความคาดหวังดังกล่าว อีกทั้งยังพบความเหลื่อมล้ำด้านเพศและภูมิภาค หลังทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญ เช่น เด็กหญิงมีความสนใจด้าน ICT ต่ำกว่าเด็กชาย และนักเรียนที่มีผลการเรียนดี

แต่มีฐานะด้อยโอกาส มักมีความคาดหวังในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาน้อยกว่านักเรียนจากครอบครัวที่มีความได้เปรียบทางสังคม แม้ว่าจะมีศักยภาพทางวิชาการใกล้เคียงกันก็ตาม

นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้กล่าวถึง**ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงโอกาสด้านการพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ตลอดชีวิต** โดยพบว่า การลงทุนด้านการยกระดับทักษะ (Upskilling) และ การพัฒนาทักษะใหม่ (Reskilling) มักกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มผู้มีการศึกษาสูง ผู้มีทักษะสูง และผู้ที่มีงานทำอยู่แล้ว ขณะที่กลุ่มผู้มีทักษะต่ำและผู้ว่างงาน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องการการสนับสนุนมากที่สุดกลับมีโอกาเข้าถึงการพัฒนาทักษะได้น้อยกว่า

นอกจากนี้ยังพบความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่และเพศ โดยผู้ที่อาศัยในเขตเมืองและผู้ชายมีแนวโน้มได้รับการสนับสนุนด้านการพัฒนาทักษะมากกว่าผู้หญิงและผู้ที่อยู่ในพื้นที่ชนบท ทั้งนี้ OECD ตั้งข้อสังเกตว่า แม้ประเด็นด้านการย้ายถิ่นจะมีผลกระทบต่อระบบแรงงานและการศึกษา แต่แนวโน้มการเข้าถึงโอกาสดังกล่าวในประเทศสมาชิก OECD ยังมีลักษณะใกล้เคียงกัน สะท้อนว่าความเหลื่อมล้ำในการเรียนรู้ตลอดชีวิตยังเป็นโจทย์เชิงโครงสร้างที่ประเทศต่าง ๆ จำเป็นต้องให้ความสำคัญ รวมถึงการพัฒนาระบบแนะแนวอาชีพ การพัฒนาทักษะ และการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ

อีกทั้งในที่ประชุมยังนำเสนอตัวอย่างการใช้ข้อมูลอย่างสร้างสรรค์จากงานของ INES โดย**เชื่อมโยงข้อมูลตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนกับข้อมูลคาดการณ์สภาพภูมิอากาศ**เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของอากาศร้อนที่มีต่อการเรียน สุขภาพเด็ก ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และการดำเนินกิจกรรมในโรงเรียน เช่น การปิดโรงเรียนในฝรั่งเศส หรือการงดกิจกรรมกลางแจ้งในเม็กซิโก แสดงให้เห็นว่าสภาพภูมิอากาศไม่ใช่เรื่องภายนอกกระบวนการศึกษาอีกต่อไป แต่เป็นปัจจัยที่อาจกระทบต่อการจัดการเรียนรู้โดยตรง ดังนั้น OECD จึงเสนอให้ใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่ร่วมกับข้อมูลด้านภูมิอากาศ เพื่อช่วยให้ประเทศต่าง ๆ มองเห็นพื้นที่เสี่ยง และสามารถวางแผนปรับตัวได้ เช่น การจัดตารางเรียนใหม่ การปรับสภาพแวดล้อมโรงเรียน หรือการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม ทั้งนี้ ผู้แทนจากประเทศฝรั่งเศสได้ตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า OECD ควรพัฒนาการใช้ข้อมูลดังกล่าวในเชิงเปรียบเทียบระหว่างประเทศมากขึ้น กล่าวคือไม่เพียงวิเคราะห์ความเสี่ยงเท่านั้น แต่ควรศึกษาด้วยว่าประเทศต่าง ๆ มีมาตรการรับมืออย่างไร เช่น การปิดโรงเรียนล่วงหน้า การจัดระบบทำความเย็น หรือการปรับเวลาเรียน เพื่อให้ประเทศสมาชิกสามารถเรียนรู้แนวปฏิบัติที่เหมาะสมร่วมกัน

ในส่วนของ**ความก้าวหน้าด้าน PISA-VET** ซึ่งเป็นการพัฒนาเครื่องมือประเมินทักษะด้านอาชีวศึกษา OECD ระบุว่า เป็นงานที่มีความท้าทายอย่างมาก เนื่องจากสมรรถนะด้านอาชีพไม่สามารถวัดได้อย่างครบถ้วนผ่านการสอบข้อเขียนหรือข้อสอบกระดาษแบบดั้งเดิมเพียงอย่างเดียว จึงมีความพยายามพัฒนาแนวทางการประเมินรูปแบบใหม่ที่สะท้อนทักษะการปฏิบัติงานจริงมากขึ้น ในการนี้ OECD จึงได้นำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาช่วยพัฒนาเครื่องมือประเมิน โดยการใช้การจำลองสถานการณ์เสมือนจริงในบริบทการทำงาน และการใช้ AI

วิเคราะห์การปฏิบัติงานของผู้เรียนผ่านภาพหรือกล้อง เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินของผู้เชี่ยวชาญจาก WorldSkills ทั้งนี้ สาขาที่อยู่ระหว่างการพัฒนาและทดลองใช้ ได้แก่ สาขายานยนต์ เมคคาทรอนิกส์ และ วิศวกรรมไฟฟ้า ทั้งนี้ประเด็นดังกล่าวถือว่ามีความสำคัญต่ออนาคตของระบบประเมินผลด้านอาชีวศึกษา เนื่องจากอาจนำไปสู่การออกแบบการประเมินที่มีความสมจริง น่าสนใจ และสามารถสะท้อนสมรรถนะที่แท้จริงของผู้เรียนได้ดีกว่าการสอบในรูปแบบเดิม อีกทั้งยังช่วยให้การประเมินสอดคล้องกับบริบทการทำงานและทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการมากยิ่งขึ้น

ในด้านกิจกรรมสำคัญของ OECD ได้มีการรายงานผลการประชุม OECD Global Forum on the Future of Education and Skills 2040 ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 24 – 26 พฤศจิกายน 2025 ณ กรุงบราติสลาวา ประเทศสโลวาเกีย โดยมีรัฐมนตรีและผู้แทนจากหลายภาคส่วนเข้าร่วมจาก 50 ประเทศ ภายใต้ประเด็นสำคัญเรื่อง “Learning with AI, Learning for a World with AI” และ “Curriculum Transformation in the Era of AI” ที่มุ่งหารือแนวทางการปรับระบบการศึกษาและหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุค AI ที่ประชุมเน้นความสำคัญของการพัฒนาข้อมูล หลักฐานเชิงประจักษ์ และงานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของ AI ต่อผู้เรียนและครู รวมถึงย้ำว่าการอ่านเชิงลึก การคิดวิเคราะห์ และการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องยังคงเป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษาในอนาคต แม้เทคโนโลยี AI จะมีบทบาทเพิ่มขึ้นก็ตาม

ในขณะที่ยังการประชุม International Summit on the Teaching Profession (ISTP) 2026 ได้จัดขึ้นระหว่างวันที่ 8 – 11 มีนาคม 2026 ณ กรุงทาลลินน์ ประเทศเอสโตเนีย มีผู้แทนจาก 22 ประเทศและ 2 ประเทศผู้สังเกตการณ์เข้าร่วม ภายใต้หัวข้อ “Switching gears: Teachers and Learners in the Future Learning Environment” ที่ประชุมมุ่งหารือประเด็นการขาดแคลนครู ความเป็นอิสระทางวิชาชีพครู และการใช้ Generative AI ในการศึกษา โดยเน้นว่าประเทศต่าง ๆ ควรพัฒนาระบบดึงดูดและรักษากรู สนับสนุนการใช้ AI อย่างมีความรับผิดชอบ และสร้างสมดุลระหว่างความเป็นอิสระทางวิชาชีพของครู กับการใช้ข้อมูล หลักฐานเชิงประจักษ์ และการรักษาความสอดคล้องของระบบการศึกษาโดยรวม

ใน**ประเด็นวิชาชีพครู** ที่ประชุมได้มีการกล่าวถึงการประชุม International Summit on the Teaching Profession ที่ประเทศเอสโตเนีย ที่มีการกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครู ปัญหาการขาดแคลนครู และความจำเป็นที่ระบบการศึกษาจะต้องทำงานอย่างฉลาดขึ้นแทนการเพิ่มจำนวนบุคลากรอย่างเดียว เพราะหลายประเทศกำลังเผชิญปัญหาขาดแคลนแรงงานในหลายภาคส่วนพร้อมกัน โดย OECD เสนอให้ทบทวนการจัดสรรเวลา พื้นที่ บุคลากร เทคโนโลยี และความสัมพันธ์ในการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการศึกษา ขณะเดียวกัน ข้อมูลจาก TALIS ชี้ว่าครูจำนวนมากยังมีความพึงพอใจในงานค่อนข้างสูง แม้เผชิญความกดดันหลายด้าน โดยปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจของครูไม่ใช่เงินเดือนเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงความรู้สึกว่าได้รับคุณค่า

จากนักเรียน ความสัมพันธ์กับผู้บริหาร วัฒนธรรมการสนับสนุนในโรงเรียน ความร่วมมือทางวิชาชีพ และ ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ทั้งนี้ ผู้แทนเนเธอร์แลนด์ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดทำ National Talent Strategy ร่วมกันระหว่างหลายภาคส่วน โดยเห็นว่าปัญหาการขาดแคลนครูไม่สามารถแก้ได้ด้วยการเพิ่ม จำนวนบุคลากรเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องปรับรูปแบบการทำงานและใช้ AI หรือเทคโนโลยีเพื่อเพิ่ม productivity ของระบบการศึกษา ขณะที่ OECD เห็นสอดคล้องว่าระบบการศึกษาจำเป็นต้องคิดใหม่เกี่ยวกับ รูปแบบการทำงานในอนาคต เพราะแนวโน้มประชากรและตลาดแรงงานทำให้รูปแบบเดิมอาจไม่ยั่งยืนอีกต่อไป

นอกจากนี้ ใน**ประเด็นการใช้ AI ในการศึกษา** พบว่าแนวทางและข้อเสนอด้าน AI in Education ของ OECD ได้รับความสนใจอย่างมากจากประเทศสมาชิก และสะท้อนพลังของการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างประเทศ (Peer Learning) โดยพบว่าการใช้ AI ของครูในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เช่น สิงคโปร์และ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์เป็นประเทศที่มีการใช้นวัตกรรมและ AI ในห้องเรียนค่อนข้างสูง ขณะที่บางประเทศ เช่น ฝรั่งเศส มีอัตราการใช้น้อยกว่า ซึ่งอาจสะท้อนวัฒนธรรมด้านนวัตกรรมที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ OECD ยังตั้ง ข้อสังเกตว่า ครูที่ได้รับการพัฒนาวิชาชีพหรือเรียนรู้เกี่ยวกับ AI มีแนวโน้มจะนำ AI ไปใช้ในการเรียนการสอน มากกว่าอย่างชัดเจน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาครูเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

ในช่วงท้าย OECD รายงานการดำเนินงานเกี่ยวกับยูเครน โดยมุ่งขยาย**ความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ยูเครนกับโรงเรียนนานาชาติ** เพื่อสนับสนุนการปฏิรูปโรงเรียนมัธยมภายใต้บริบทสงคราม การสร้างเครือข่าย โรงเรียนดังกล่าวช่วยให้โรงเรียนยูเครนได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมวิชาชีพในต่างประเทศ และยังเป็น ประสิทธิภาพที่มีคุณค่าสำหรับโรงเรียนคู่ความร่วมมือด้วย ผู้แทนยูเครนได้กล่าวขอบคุณประเทศสมาชิก OECD สำหรับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง พร้อมสะท้อนว่าสงครามส่งผลกระทบต่อทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสิ่งแวดล้อมในระยะยาว ขณะที่ผู้แทนลักเซมเบิร์กได้แบ่งปันประสบการณ์จากโรงเรียนในประเทศตนที่เข้าร่วมโครงการจับคู่กับ โรงเรียนยูเครน โดยเห็นว่าเป็นความร่วมมือที่เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ไม่เพียงในมิติการปฏิรูปการศึกษา แต่ยัง รวมถึงการแลกเปลี่ยนประเด็นในชีวิตประจำวันของโรงเรียน เช่น การจัดการการใช้สมาร์ทโฟนในโรงเรียนด้วย พร้อมเชิญชวนประเทศสมาชิกอื่นเข้าร่วมโครงการเพิ่มเติม

นอกจากนี้ Mr. Andreas ได้ตอบข้อคิดเห็นของประเทศสมาชิก โดยเน้นว่า OECD ให้ความสำคัญกับการ เรียนรู้ร่วมกันระหว่างประเทศ ทั้งในประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การปฏิรูปการศึกษา การพัฒนา วิชาชีพครู และการใช้ข้อมูลเพื่อออกแบบนโยบายที่ตอบสนองต่อบริบทใหม่ของโลกการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

Item 5. Developing an international large-scale AI tool for educational assessment and personalised learning

โครงการ Large-Scale Tool for Educational Assessment เป็นโครงการที่ OECD พัฒนาร่วมกับประเทศสมาชิกเพื่อใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) สนับสนุนการประเมินผลการศึกษาและการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยโครงการนี้มีเป้าหมายสำคัญในการผสานองค์ประกอบหลายด้านเข้าด้วยกัน ได้แก่ ข้อสอบ AI-based assessment การประเมินผลตอบของนักเรียน การวิเคราะห์ทางจิตมิติ (Psychometric Scaling) และการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสร้างระบบ AI ที่เหมาะสมกับบริบททางการศึกษาอย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงการนำ Generative AI ทั่วไปมาใช้ในห้องเรียน แต่เป็นการพัฒนาปัญญาาร่วม (Collective Intelligence) ที่สามารถสร้างข้อมูลเชิงลึกด้านการเรียนรู้ พร้อมทั้งสนับสนุนครูในการออกแบบการสอนและการให้ข้อเสนอแนะแก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการดังกล่าวแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ สายงานด้านการประเมิน (assessment strand) และ สายงานสนับสนุนครู (Teacher Support Strand) ในส่วนแรก OECD ได้นำเสนอความก้าวหน้าในการใช้ AI วิเคราะห์ข้อมูลจาก PISA 2022 ด้านคณิตศาสตร์ร่วมกับประเทศไอร์แลนด์สร้างข้อมูลเชิงวินิจฉัย (Diagnostic Insights) ที่ละเอียดมากกว่าคะแนนรวมทั่วไป โดย AI สามารถวิเคราะห์รูปแบบการตอบของผู้เรียนและระบุจุดแข็งจุดอ่อนรายด้านได้ลึกขึ้น เช่น ความเข้าใจตัวแปร หน่วยวัด หรือกระบวนการคิดหลายขั้นตอน ซึ่งช่วยให้การตีความผลประเมินสามารถนำไปใช้เชิงนโยบายและการออกแบบหลักสูตรได้มากขึ้น ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวกำลังขยายความร่วมมือไปยังประเทศไทยและอินโดนีเซียเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล PISA ในบริบทของแต่ละประเทศ และจัดทำรายงานระดับประเทศ รวมถึงกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระยะต่อไป

ในส่วนสายงานสนับสนุนครู พบว่า AI ไม่ควรทำหน้าที่แทนครู แต่ควรเป็นเครื่องมือช่วยลดภาระงานและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ โดยเปรียบเทียบว่า generative AI ทั่วไปเปรียบเสมือนทางแยกที่ไม่มีสัญญาณไฟซึ่งแม้ใช้งานได้ แต่มีความไม่แน่นอนและความเสี่ยงสูง ขณะที่ระบบปัญญาาร่วมที่โครงการกำลังพัฒนาเปรียบเสมือนทางแยกที่มีสัญญาณไฟ ซึ่งสามารถกำหนดทิศทางและสร้างความปลอดภัยในการใช้งานได้มากกว่าระบบดังกล่าวจะช่วยวิเคราะห์จุดอ่อนของผู้เรียน เชื่อมโยงผลประเมินเข้ากับหลักสูตร และสร้างสื่อหรือแบบฝึกหัดเฉพาะบุคคลสำหรับผู้เรียน รวมถึงช่วยครูในการวางแผนการสอนและพัฒนากิจกรรมในชั้นเรียน

นอกจากนี้ยังได้นำเสนอกรณีศึกษาจากประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีการทดลองใช้ระบบร่วมกับเทศบาล 3 แห่งและมหาวิทยาลัยท้องถิ่น โดยใช้ข้อสอบภาษาญี่ปุ่น หลักสูตรท้องถิ่น และคำตอบของนักเรียนจริง ระบบ AI สามารถวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละห้องเรียน เช่น ความเข้าใจเรื่องตัวแปรหรือการแก้ปัญหาลายขั้นตอน จากนั้นจึงสร้างแบบฝึกหัดที่ตรงกับปัญหาดังกล่าวโดยอัตโนมัติ ช่วยให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ได้

สะดวกขึ้น นอกจากนี้ ระบบยังถูกนำไปใช้ในการจัด การประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับครู เพื่อให้ครูสามารถ แลกเปลี่ยนแนวทางการสอน วิเคราะห์จุดอ่อนของผู้เรียนร่วมกัน และพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ภายในโรงเรียน

รวมถึง Dylan White ซึ่งเป็นผู้ประเมินภายนอกได้ร่วมให้ข้อคิดเห็นต่อโครงการ โดย Dylan เห็นว่า จุดเด่นสำคัญของโครงการนี้คือการพัฒนา AI บนพื้นฐานของระบบประเมินทางการศึกษาที่มีมาตรฐานและความ น่าเชื่อถือ แตกต่างจาก generative AI ที่ทั่วไปที่มักถูกนำมาใช้โดยไม่มีการกำกับดูแลที่เพียงพอ อีกทั้งยังเน้น การทำงานร่วมกับครู ผู้เชี่ยวชาญ และหน่วยงานด้านการศึกษอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม Dylan เสนอ ข้อพิจารณาสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ (1) ความชัดเจนเกี่ยวกับสิ่งที่ระบบวัดได้และวัดไม่ได้ เพราะเครื่องมือประเมิน ย่อมมีข้อจำกัด และสิ่งที่ระบบมองไม่เห็นอาจถูกลดความสำคัญลงโดยไม่ตั้งใจ (2) ความแตกต่างระหว่าง การวินิจฉัยปัญหากับการให้คำแนะนำด้านการสอน โดยเห็นว่าการตรวจจับจุดอ่อนของผู้เรียนสามารถตรวจสอบ ความแม่นยำได้ค่อนข้างชัดเจน แต่การเสนอแนวทางการสอนหรือแบบฝึกหัดนั้นเป็นเรื่องซับซ้อนกว่าและต้องการ หลักฐานด้านประสิทธิภาพการสอนเพิ่มเติม และ (3) ความท้าทายด้านการกำกับดูแล (Supervision) เมื่อ โครงการขยายไปยังบริบทที่มีทรัพยากรและความพร้อมแตกต่างกัน เช่น พื้นที่ชนบทหรือประเทศที่มีระบบ สนับสนุนทางเทคนิคจำกัด

❖ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ในช่วงแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประเทศสมาชิกหลายประเทศได้แสดงความสนใจต่อโครงการดังกล่าว โดยผู้แทนจากโครเอเชียได้เน้นย้ำความสำคัญของการที่ครูและผู้เชี่ยวชาญยังคงมีบทบาทกำกับดูแลการทำงานของ AI เพื่อป้องกันความผิดพลาด รักษาความน่าเชื่อถือของระบบ และคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Human in the Loop) ขณะที่ผู้แทนจากแคนาดาตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า แม้แนวคิด Human in the Loop จะมีความสำคัญ แต่ในทางปฏิบัติ AI อาจสร้างข้อมูลจำนวนมากเกินกว่าที่มนุษย์จะตรวจสอบได้ทั้งหมด จึงอาจต้องพัฒนาระบบ การตรวจสอบอัตโนมัติควบคู่กันไปในอนาคต นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอให้เชื่อมโยงผลการประเมินเข้ากับการพัฒนา หลักสูตร การออกแบบการสอน และการกำหนดนโยบายทางการศึกษาให้มากขึ้น

ผู้แทนจากญี่ปุ่นเห็นว่าโครงการได้พัฒนาไปจากการวิเคราะห์ข้อมูล PISA แบบเชิงสถิติทั่วไป ไปสู่ การประยุกต์ใช้ในห้องเรียนจริง ซึ่งมีศักยภาพในการช่วยลดภาระงานของครูและสนับสนุนการใช้ AI เพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ในบริบทจริง ขณะที่ผู้แทนจากเบลเยียม เห็นว่าโครงการนี้มีคุณค่าอย่างมากต่อการวิเคราะห์ รูปแบบเบื้องหลังคะแนน (Patterns Behind Scores) ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจกลไกการเรียนรู้และแนวโน้มของผู้เรียน ได้ลึกซึ้งกว่าการรายงานคะแนนแบบเดิม รวมถึงอาจนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างการประเมินระดับชาติ TIMSS และ PISA ในอนาคต

อย่างไรก็ตาม ผู้แทนจากเอสโตเนียได้ตั้งข้อสังเกตว่า ระบบ AI ยังเน้นการวิเคราะห์ด้านการคิดและการเรียนรู้ (Cognitive Performance) เป็นหลัก และอาจยังไม่ครอบคลุมมิติด้านสังคม อารมณ์ และวัฒนธรรมของการเรียนรู้ โดยเฉพาะแนวคิดการพัฒนาเด็กแบบองค์รวม ที่มองว่าความสำเร็จทางการเรียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับทักษะทางปัญญาเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงสภาพอารมณ์ แรงจูงใจ และบริบททางสังคมของผู้เรียนด้วย นอกจากนี้ ยังมีข้อกังวลเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลจากการประเมินระดับระบบเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในระดับห้องเรียน เนื่องจากเครื่องมือประเมินแต่ละประเภทถูกออกแบบมาเพื่อวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน

ในช่วงท้าย OECD ได้ชี้แจงว่า โครงการนี้มุ่งเน้นการใช้ AI เพื่อสนับสนุนการประเมิน และการตีความผลประเมินเป็นหลัก ขณะที่โครงการอื่นของ OECD เช่น “Power of Feedback” จะเน้นการสนับสนุนการเรียนรู้และการทำงานในระดับห้องเรียนโดยตรง แม้ทั้งสองโครงการจะมีความเชื่อมโยงกัน แต่ OECD เห็นว่าจำเป็นต้องกำหนดขอบเขตและบทบาทของแต่ละโครงการให้ชัดเจน เพื่อป้องกันความซ้ำซ้อนและทำให้ประเทศสมาชิกเข้าใจภาพรวมของการดำเนินงานด้าน AI ในการศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

Item 6. Agility and Innovation Fund – Topics for 2026

โครงการ Agility and Innovation มีจุดประสงค์ในการยกระดับความยืดหยุ่นและความคล่องตัวในกระบวนการวิจัย เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อประเด็นเร่งด่วนและวิกฤตการณ์ทางการศึกษาได้อย่างทันทั่วทั้งที่ โดยมุ่งเน้นการขับเคลื่อนนวัตกรรมระเบียบวิธีวิจัยควบคู่ไปกับการพิจารณากรอบทิศทางนโยบายใหม่ในระดับสากล

ผู้แทนคณะผู้บริหารโครงการฯ ได้แจ้งผลการประเมินหัวข้อวิจัยเบื้องต้นจำนวน 4 หัวข้อ ที่ผ่านการเสนอชื่อจากประเทศสมาชิก โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาจาก (1) ความริเริ่มใหม่ (2) ความสำคัญเชิงกลยุทธ์ และ (3) ความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้ดำเนินการวิจัยเชิงลึก (Full Investigation) ใน 2 หัวข้อหลัก ได้แก่ **การจัดสรรบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient Deployment of Personnel)** เนื่องจากเป็นประเด็นเร่งด่วนที่หลายประเทศกำลังเผชิญ และ **การสำรวจข้อมูลโซเชียลมีเดีย (Exploring Social Media Data)** ซึ่งเป็นหัวข้อที่มีความริเริ่มใหม่และไม่ซ้ำซ้อนกับโครงการอื่น

สำหรับอีก 2 หัวข้อที่มีการเสนอ ได้แก่ **การใช้ AI ในการประเมินผล** และ **อัตราการเรียนรู้ที่ลดลง** ที่ประชุมมีมติไม่รับเลือกเนื่องจากมีความซ้ำซ้อนกับโครงการ AI in High-stakes Assessment และโครงการ Future of Education and Skills 2040 ของคณะกรรมการนโยบายการศึกษา (EDPC) ที่กำลังดำเนินงานอยู่แล้วตามลำดับ

ในการอภิปรายเกี่ยวกับหัวข้อ “การจัดสรรบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient Deployment of Personnel)” ที่ประชุมได้เสนอแนะให้ปรับเปลี่ยนมุมมองเชิงนโยบายจากการมุ่งเน้นการจัดหาครูใหม่ในเชิงปริมาณ ไปสู่การเพิ่มความยืดหยุ่นของระบบและการจัดองค์กรที่ชาญฉลาด โดยผู้แทนจากประเทศเนเธอร์แลนด์ได้เสนอแนวคิดการใช้บุคลากรแบบผสมผสานและการปรับโครงสร้างสถานศึกษา

โครงการ “การสำรวจข้อมูลโซเชียลมีเดีย (Exploring Social Media Data)” ถูกกำหนดให้เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ ซึ่งเป็นโครงการเชิงทดลองที่มีความเสี่ยงสูงแต่ให้ผลตอบแทนเชิงความรู้ที่คุ้มค่า โดยมุ่งเน้นการนำข้อมูลประกาศรับสมัครงานออนไลน์จาก Lightcast และข้อมูลจาก LinkedIn มาใช้วิเคราะห์แนวโน้มทักษะที่ตลาดต้องการ อย่างไรก็ตาม ที่ประชุมได้แสดงความกังวลในหลายประเด็น โดยเฉพาะข้อจำกัดทางกฎหมายที่ประเทศออสเตรเลียและนอร์เวย์กำลังพิจารณาหรือเริ่มบังคับใช้มาตรการห้ามเยาวชนอายุต่ำกว่า 16 ปีใช้โซเชียลมีเดีย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการเก็บข้อมูลและการเปรียบเทียบระหว่างประเทศ ตลอดจนปัญหาความน่าเชื่อถือของข้อมูลอันเกิดจากอคติเชิงระบบและการเลือกปฏิบัติทางภาษา เนื่องจากฐานข้อมูลในภาษาหลักมีความหนาแน่นมากกว่าภาษาของประเทศขนาดเล็ก โดยโครงการนี้ได้ทดลองนำปัญญาประดิษฐ์ (โมเดล Claude) มาใช้ ในกระบวนการสืบค้นวรรณกรรมเบื้องต้น ซึ่งพบว่ามีข้อดีในการเพิ่มประสิทธิภาพและความเร็ว โดยสามารถประมวลผลเอกสารกว่า 500 ฉบับได้ภายในเวลาไม่กี่นาที ช่วยประหยัดเวลาการวิจัยได้ถึง 1 สัปดาห์ต่อหัวข้อ และช่วยสร้างโครงร่างภาพรวมของประเด็นวิจัยได้อย่างเป็นระบบ

อย่างไรก็ดี การใช้ปัญญาประดิษฐ์ได้สร้างความท้าทายใหม่ โดยเกิดการย้ายภาระงานจากขั้นตอนการค้นคว้าไปสู่ขั้นตอนการตรวจสอบความถูกต้อง ซึ่งสร้างภาระทางปัญญาให้แก่ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและแก้ไขข้อผิดพลาด นอกจากนี้ยังมีอุปสรรคเรื่องกำแพงการเข้าถึงข้อมูลวิจัยคุณภาพสูงที่อยู่ภายใต้ระบบสมาชิกและปัญหาอคติในเชิงนวัตกรรมของปัญญาประดิษฐ์ที่มีแนวโน้มสรุปผลตามความเห็นยอดนิยม ซึ่งอาจปิดกั้นแนวคิดใหม่ๆ ที่ยังไม่แพร่หลาย

สำหรับขั้นต่อไป จะจัดตั้งคณะกรรมการกำกับทิศทาง (Steering Group) จากประเทศสมาชิกอาสาสมัคร เพื่อควบคุมขอบเขตงานไม่ให้ขยายตัวเกินความจำเป็น สำหรับผลผลิตของโครงการจะเน้นกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่ไม่ใช่รายงานฉบับยาว อาทิ การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างประเทศ (Peer Learning Events) การสัมมนาผ่านเว็บ (Webinars) และสรุปเชิงนโยบายฉบับย่อ ทั้งนี้ คณะกรรมการบริหารได้กล่าวสรุปและเน้นย้ำว่า หัวใจสำคัญของนวัตกรรมคือการทดสอบความเป็นไปได้ (Proof of Concept) และการจัดทำรายงานสรุปในระยะสั้นเพื่อพิสูจน์การนำไปใช้จริง โดยแม้ผลการศึกษาจะชี้ว่าเป็นไปไม่ได้ ย่อมถือเป็นผลลัพธ์ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนานโยบายการศึกษาในอนาคตเช่นเดียวกัน

❖ ความคิดเห็นของประเทศสมาชิกและองค์กรภาคี

- **เนเธอร์แลนด์** มุ่งเน้นการปฏิรูปเชิงโครงสร้างการบริหารจัดการ โดยเสนอให้ก้าวข้ามการมองปัญหาการขาดแคลนบุคลากรครูในเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว แต่ควรให้ความสำคัญกับการจัดองค์กรทางการศึกษาให้มีความชาญฉลาดและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนการส่งเสริมรูปแบบการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาแบบผสมผสาน เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนเป้าหมายและผลลัพธ์ทางการศึกษาได้อย่างบรรลุผล
- **แคนาดา** แสดงความเห็นชอบและสนับสนุนหัวข้อการจัดสรรบุคลากรอย่างเต็มที่ เนื่องจากสอดคล้องกับแผนการดำเนินงานระดับประเทศและพันธสัญญาในเวทีสากลจากการประชุมระดับสูงว่าด้วยวิชาชีพครู นอกจากนี้ ในประเด็นการใช้ข้อมูลโซเชียลมีเดีย ได้แสดงความสนใจในมิติของการเปรียบเทียบข้อมูลเชิงลึกระหว่างประเทศที่มีมาตรการบังคับใช้กฎหมายแบนโซเชียลมีเดียและประเทศที่ไม่มีการแบน พร้อมทั้งตั้งข้อสังเกตถึงความแม่นยำของการใช้ข้อมูลจากแพลตฟอร์มการจ้างงานออนไลน์ในการสรรหาบุคลากรครู
- **สวิตเซอร์แลนด์** ได้กล่าวเกี่ยวกับการจัดสรรบุคลากรครู โดยชี้ให้เห็นว่าภาวะขาดแคลนครูในบางพื้นที่เป็นผลมาจากความไม่ยืดหยุ่นของระบบที่ไม่ปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร เช่น การคงมาตรการลดขนาดห้องเรียนในสภาวะที่อัตราการเกิดลดลง ซึ่งส่งผลให้เกิดความต้องการครูเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น สำหรับประเด็นข้อมูลโซเชียลมีเดียได้ให้การสนับสนุนหากนำมาประยุกต์ใช้

ในฐานะแหล่งข้อมูลทางเลือกเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางการศึกษา แทนที่จะศึกษาพฤติกรรมการใช้งานทั่วไป อย่างไรก็ตาม ได้ตั้งข้อสังเกตเชิงข้อจำกัดของการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในงานวิจัยว่าอาจเผชิญกับอุปสรรคด้านกำแพงระบบสมาชิกในการเข้าถึงข้อมูลคุณภาพสูง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความแม่นยำและความทันสมัยของข้อมูล

- **ออสเตรเลีย** เสนอแนะให้โครงการวิจัยมุ่งเน้นการศึกษาจากกรณีศึกษาที่เป็นรูปธรรมและการใช้กลยุทธ์การปรับตัวเชิงนวัตกรรมที่แปลกใหม่ พร้อมทั้งสนับสนุนให้นำแนวคิดการบริหารโครงการแบบคล่องตัวมาปรับใช้เพื่อให้ได้รับผลลัพธ์ที่รวดเร็ว ในขณะเดียวกันได้แจ้งข้อจำกัดเชิงนโยบายของรัฐบาลที่กำลังพิจารณาหรือบังคับใช้มาตรการแบนการใช้โซเชียลมีเดียในเยาวชนอายุต่ำกว่า 16 ปี ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อจริยธรรมและการเข้าถึงข้อมูลวิจัยในกลุ่มเป้าหมาย
- **เบลเยียม** มีความเห็นสอดคล้องในการมุ่งเน้นศึกษางานวิจัยจากกรณีศึกษาที่เป็นรูปธรรมมากกว่าการวิเคราะห์ข้อมูลชุดเดิมซ้ำ อย่างไรก็ตาม ได้แสดงความกังวลอย่างยิ่งต่อระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ข้อมูลจากโซเชียลมีเดีย โดยเฉพาะปัญหาความน่าเชื่อถือและความเที่ยงตรงของข้อมูล ทั้งในมิติด้านความเป็นตัวแทนของประชากร สัดส่วนของข้อมูลที่บิดเบือน และอคติเชิงระบบที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการจัดเก็บข้อมูล
- **นอร์เวย์** ระบุถึงทิศทางนโยบายภายในประเทศที่กำลังดำเนินการหรือพิจารณามาตรการแบนการใช้งานโซเชียลมีเดียในเยาวชนอายุต่ำกว่า 16 ปี เช่นเดียวกับประเทศออสเตรเลีย ซึ่งข้อจำกัดทางกฎหมายดังกล่าวอาจส่งผลกระทบโดยตรงต่อการรอบจริยธรรมการวิจัย ขอบเขตความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล ตลอดจนการนำข้อมูลมาเปรียบเทียบในระดับสากล
- **เอสโตเนีย** แสดงความกังวลเกี่ยวกับข้อจำกัดทางเทคนิคในการสืบค้นข้อมูลจากโซเชียลมีเดีย โดยเฉพาะประเด็นการเลือกปฏิบัติทางภาษา เนื่องจากฐานข้อมูลในภาษาหลักมักมีความหนาแน่นและระเบียบวิธีวิจัยสามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่า ส่งผลให้ข้อมูลจากประเทศขนาดเล็กหรือประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาหลักในการสื่อสารอาจถูกละเลย ซึ่งจะทำให้ผลการวิเคราะห์ในภาพรวมขาดความเป็นตัวแทนที่ถูกต้องและเป็นธรรม
- **คณะกรรมการที่ปรึกษาด้านสหภาพแรงงาน (TUAC)** ตั้งข้อสังเกตถึงมิติเชิงโครงสร้างรอบด้าน โดยเน้นย้ำว่าการดำเนินโครงการวิจัยและการกำหนดนโยบายการจัดสรรบุคลากร จำเป็นต้องบูรณาการปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจและการทำงานของครูอย่างถี่ถ้วน ได้แก่ สถานภาพทางวิชาชีพ

ความเป็นอิสระในการจัดการเรียนการสอน สภาพสัญญาจ้าง รวมถึงการพิจารณาความแตกต่างเชิงบริบทและภูมิศาสตร์ระหว่างพื้นที่เมืองและพื้นที่ชนบท

Item 7. Evaluation of Trends Shaping Education – Emerging Findings Objectives

การประชุมมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการประเมินโครงการ Trends Shaping Education ของ OECD/CERI ซึ่งเป็นโครงการระยะยาวที่มุ่งวิเคราะห์แนวโน้มสำคัญระดับโลกและผลกระทบต่อระบบการศึกษา โดยการอภิปรายแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การประเมินโครงการ Trends Shaping Education 2) ข้อค้นพบเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้ strategic foresight ในระบบการศึกษา และ 3) การอภิปรายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และทิศทางการใช้ข้อมูล/รายงานเชิงเปรียบเทียบของ OECD ในอนาคต

❖ วัตถุประสงค์และขอบเขตของการประเมินโครงการ Trends Shaping Education

การประเมินครั้งนี้เกิดจากมติเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2024 ที่ต้องการพัฒนากระบวนการประเมินโครงการของ CERI อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะโครงการระยะยาวที่ดำเนินต่อเนื่องข้ามรอบงบประมาณหรือ biennium ทั้งนี้ การประเมินไม่ได้มุ่งตัดสินคุณค่าของหัวข้อโครงการเนื่องจากประเด็นดังกล่าวผ่านกระบวนการจัดลำดับความสำคัญตาม Programme of Work and Budget แล้ว แต่เน้นพิจารณา มาตรฐานระเบียบวิธีการของงาน ผลผลิต ความตรงเวลา ประสิทธิภาพ นวัตกรรม และความเกี่ยวข้อง/ผลกระทบของโครงการ โดยกระบวนการประเมินใช้ทั้ง การประเมินตนเองของทีมโครงการ และการประเมินภายนอกโดยกลุ่มกรรมการประเมินซึ่งประกอบด้วยสมาชิกคณะกรรมการ 3 คน อย่างไรก็ตาม การประเมินมีความล่าช้า เนื่องจากกลุ่มประเมินยังไม่สามารถดำเนินขั้นตอนการสะท้อนผลกลับไปยังทีมโครงการเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นได้ครบถ้วน จึงยังไม่มีเอกสารรายงานฉบับสมบูรณ์ในการประชุมครั้งนี้

❖ ผลการประเมินด้านผลผลิตและความตรงเวลา

ผลการประเมินตนเองระบุว่า โครงการสามารถผลิตผลงานหลักได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยมีการเผยแพร่รายงาน Trends Shaping Education จำนวน 4 ฉบับตามแผน และมีรายงานเพิ่มเติมหลังสถานการณ์โควิด-19 อีก 1 ฉบับ นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำรายงาน Spotlight รวม 10 ฉบับในประเด็นที่หลากหลาย แม้จะต่ำกว่าเป้าหมายเดิมที่คาดว่าจะผลิต 3–4 ฉบับต่อปี แต่กลุ่มประเมินเห็นว่าเป็นผลผลิตที่สมเหตุสมผลเมื่อพิจารณาจากข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร

ประเด็นสำคัญจากการประเมินคือ โครงการสามารถรักษาสมาดุลระหว่างการผลิตรายงานหลักในลักษณะ flagship publication กับการตอบสนองต่อประเด็นใหม่ผ่านรายงาน Spotlight ได้ดี ซึ่งสะท้อนความยืดหยุ่นของโครงการในการเชื่อมโยงแนวโน้มระยะยาวกับประเด็นเร่งด่วนที่ระบบการศึกษาต้องเผชิญ

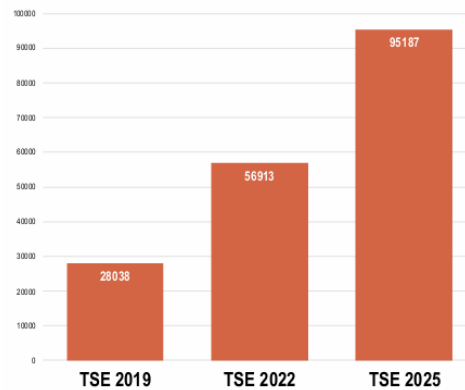
❖ ผลการประเมินด้านคุณภาพเชิงระเบียบวิธีการ

กลุ่มประเมินเห็นว่า โครงการมีระเบียบวิธีการที่ดี โดยมีการระบุและวิเคราะห์แนวโน้มระดับโลก โดยเฉพาะการใช้ข้อมูลข้ามสาขา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ประชากร แรงงาน และประเด็นอื่นที่อยู่นอกเหนือข้อมูลทางการศึกษาโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เดิมของโครงการที่ต้องการให้ผู้กำหนดนโยบายสามารถมองเห็นแนวโน้มในระยะกลางและระยะยาว ตลอดจนเข้าใจผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อการศึกษา อย่างไรก็ตาม กลุ่มประเมินมีข้อสังเกตว่า โครงการยังพึ่งพาข้อมูลของ OECD เป็นหลัก และอาจพิจารณาขยายความร่วมมือกับหน่วยงานข้อมูลระหว่างประเทศอื่น เช่น Eurostat, IEA และ UNESCO เพื่อเพิ่มความหลากหลายและความครอบคลุมของฐานข้อมูล นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอให้ใช้ AI สนับสนุนการสแกนข้อมูลแนวโน้มและการสร้างฐานความรู้ด้าน strategic foresight ในอนาคต

❖ ผลการประเมินด้านนวัตกรรมและความเกี่ยวข้องของโครงการ

กลุ่มประเมินเห็นว่า Trends Shaping Education เป็นโครงการที่มีความเป็นนวัตกรรมสูง เนื่องจากไม่ได้จำกัดการวิเคราะห์เฉพาะข้อมูลการศึกษา แต่เชื่อมโยงข้อมูลจากหลายมิติของสังคมเพื่อเปิดพื้นที่ให้ระบบการศึกษาคิดเชิงอนาคตและเตรียมพร้อมต่อความไม่แน่นอน โครงการยังได้รับการประเมินในระดับสูงหรือสูงมากจากการประเมินเชิงลึกของ CERI และได้รับข้อคิดเห็นเชิงบวกจากสมาชิกคณะกรรมการเกี่ยวกับประโยชน์ในการเตรียมระบบการศึกษาต่ออนาคตและวิกฤตที่อาจเกิดขึ้น โดยหลักฐานหนึ่งที่สะท้อนความเกี่ยวข้องของโครงการ คือ จำนวนการดาวน์โหลดรายงานที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในรายงานฉบับปี 2025 มียอดดาวน์โหลดมากกว่าฉบับก่อนหน้าถึง 2 เท่า และเป็นหนึ่งในสิ่งพิมพ์สำคัญของสายงาน EDU ในปีดังกล่าว รวมถึง จากข้อมูลพบว่าความสนใจต่อ Trends Shaping Education เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนระหว่างปี 2019–2025 (ภาพที่ 7)

Downloads of Trends Shaping Education publications 12 months after release

ภาพที่ 7 ยอดดาวน์โหลดเอกสารเผยแพร่ของ Trends Shaping Education หลังการเผยแพร่ 12 เดือน

❖ ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและความยั่งยืนของโครงการ

โครงการดำเนินงานภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร โดยเฉพาะการได้รับ voluntary contributions ต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้ แต่ทีมโครงการยังพยายามผลิตผลลัพธ์ให้ครอบคลุมตามเป้าหมายเดิม ส่งผลให้ผลผลิตบางส่วน เช่น จำนวนรายงาน Spotlight ต้องลดลง ซึ่งกลุ่มประเมินได้เสนอว่า ในระยะต่อไปควรมีรูปแบบการมีส่วนร่วมกับประเทศสมาชิกอย่างเป็นระบบมากขึ้น โดยเฉพาะผ่าน Community for Future-Fit Education Systems ซึ่งอาจช่วยลดข้อจำกัดด้านการระดมทรัพยากรและสร้างช่องทางความร่วมมือระยะยาว

❖ Strategic Foresight ในระบบการศึกษา

OECD ได้เริ่มสายงานใหม่ในปี 2025 เพื่อศึกษาวิธีการที่ประเทศต่าง ๆ ใช้ strategic foresight ในระบบการศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์แนวโน้มปฏิบัติของประเทศสมาชิกและสร้างฐานความรู้เชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับการกำกั้นนโยบายเชิงอนาคต โดย strategic foresight มีความสำคัญเพิ่มขึ้นหลังจากโลกเผชิญความปั่นป่วน เช่น ความขัดแย้ง ภัยพิบัติจากสภาพภูมิอากาศ และความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของ AI ซึ่งทำให้ระบบการศึกษาต้องเพิ่มขีดความสามารถในการคาดการณ์ รับมือ และกำหนดอนาคตที่พึงประสงค์ ซึ่งสาระของรายงานสังเคราะห์ที่ OECD กำลังจัดทำ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) การทำแผนที่และวิเคราะห์แนวปฏิบัติของประเทศ และ 2) กรณีศึกษาเชิงลึกของประเทศที่ใช้ strategic foresight ในบริบทการศึกษา โดยกรอบการวิเคราะห์ในส่วนแรกประกอบด้วย 3 มิติหลัก ได้แก่ 1) governance 2) methodologies และ 3) evaluation กล่าวคือ การพิจารณาว่าใครเป็นผู้มีบทบาทในการขับเคลื่อน foresight ระบบใช้วิธีการใดในการสำรวจอนาคต และจะประเมินได้อย่างไรว่า foresight ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายจริงหรือไม่

มีการตัวอย่างจากประเทศต่าง ๆ ในส่วน Emerging findings ซึ่งมีการกล่าวถึงตัวอย่างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของประเทศต่าง ๆ ผ่าน Community for Future-Fit Education Systems จำนวน 4 ครั้ง ได้แก่ *Flemish Community of Belgium* ใช้กรณีศึกษาเรื่องการฝัง strategic foresight เข้าไปในวงจรรณโยบายการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ *Finland* นำ strategic foresight ไปเชื่อมโยงกับการคาดการณ์ทักษะและการพัฒนาหลักสูตร *Wales, United Kingdom* ใช้แนวทาง co-construction เพื่อวางแผนกำลังคนด้านการศึกษาและอนาคตของวิชาชีพครู และการประชุมครั้งที่ 4 รวบรวมข้อค้นพบเบื้องต้นและหารือแนวทางสร้างฐานความรู้ระหว่างประเทศร่วมกัน โดยตัวอย่างดังกล่าวสะท้อนว่าแต่ละประเทศไม่ได้ใช้ foresight ในรูปแบบเดียวกัน แต่ปรับใช้ตามบริบทของระบบการศึกษา เช่น การวางแผนนโยบายระยะยาว การปรับหลักสูตร การพัฒนาทักษะ และการวางแผนครู/บุคลากรทางการศึกษา

❖ ประเด็นอภิปราย

● เกี่ยวกับการประเมินและวัฒนธรรมการประเมิน

ในช่วงอภิปราย ผู้แทนบางประเทศและสมาชิกคณะกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า การประเมินควรมีความชัดเจนตั้งแต่ต้นว่า “ต้องการประเมินอะไร” และ “ใช้มาตรฐานใดเป็นฐานตัดสิน” เนื่องจากการประเมินเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเชิงดุลพินิจ หากไม่มีเกณฑ์หรือความคาดหวังเบื้องต้น อาจทำให้การสรุปผลไม่ชัดเจนพอ

นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอให้ CERI พิจารณาฝัง evaluation culture เข้าไปในกระบวนการบริหารโครงการตั้งแต่ระยะออกแบบ ไม่ใช่ประเมินเฉพาะเมื่อโครงการสิ้นสุด โดยอาจมีการประเมินหลายระดับ ตั้งแต่การสะท้อนคิดภายในทีมแบบ light-touch ไปจนถึงการประเมินโดยอิสระในกรณีโครงการขนาดใหญ่หรือโครงการที่มีผลเชิงยุทธศาสตร์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การประเมิน foresight ไม่ควรวัดเฉพาะผลผลิตเชิงนโยบายทันที แต่ควรพิจารณาการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมองค์กร ความสามารถในการคิดเชิงอนาคต ความพร้อมของระบบ และการเรียนรู้ร่วมกันด้วย

● เกี่ยวกับผู้ใช้และการใช้ประโยชน์ของ Trends Shaping Education

ช่วงอภิปรายให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้ใช้งาน Trends Shaping Education โดยมีความเห็นว่ารายงานดังกล่าวไม่ได้มีประโยชน์เฉพาะต่อผู้กำหนดนโยบายระดับกระทรวงเท่านั้น แต่ยังเป็นทรัพยากรที่ครูและผู้เกี่ยวข้องในห้องเรียนสามารถนำไปใช้ได้ เนื่องจากนำเสนอข้อมูลแนวโน้มในรูปแบบที่เข้าถึงง่ายและเอื้อต่อการอภิปรายกับผู้เรียน ประเด็นนี้ชี้ให้เห็นว่า การประเมินโครงการไม่ควรวัดจากจำนวนการดาวน์โหลดหรือการอ้างอิงเชิงนโยบายเท่านั้น แต่ควรพิจารณาว่ารายงานสามารถเข้าถึงผู้ใช้หลายระดับได้หรือไม่ ทั้งระดับนโยบายระดับวิชาการ และระดับปฏิบัติการในสถานศึกษา

❖ สรุปภาพรวมเชิงวิเคราะห์

โดยสรุป การประชุมสะท้อนว่า Trends Shaping Education เป็นโครงการที่ได้รับการยอมรับว่ามีคุณภาพ มีความเกี่ยวข้องสูง และมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการคิดเชิงอนาคตในระบบการศึกษา จุดแข็งสำคัญคือการเชื่อมโยงข้อมูลข้ามสาขา การผลิตรายงานที่เข้าถึงได้ และการตอบสนองต่อประเด็นใหม่ผ่านรายงาน Spotlight ขณะที่ข้อท้าทายสำคัญคือความยั่งยืนด้านทรัพยากร การขยายฐานข้อมูลและความร่วมมือระหว่างองค์กร ตลอดจนการพัฒนากระบวนการประเมินที่ชัดเจนและฝังอยู่ในวัฒนธรรมการทำงานของโครงการตั้งแต่ต้น

ในส่วนของ strategic foresight ข้อค้นพบเบื้องต้นชี้ว่า ประเทศต่าง ๆ ยังอยู่ในระยะของการพัฒนาแนวทางที่หลากหลายและขึ้นกับบริบทของตนเอง OECD จึงมุ่งจัดทำรายงานสังเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบแนวปฏิบัติด้าน governance, methodologies และ evaluation รวมทั้งศึกษากรณีของ Belgium, Finland และ Wales เพื่อให้เห็นว่าระบบการศึกษาสามารถใช้ foresight เพื่อกำหนดนโยบายปัจจุบันจากการคิดถึงอนาคตได้อย่างไร

Item 8. Adoption of the Long-term strategy for OECD's work programme on education and skills

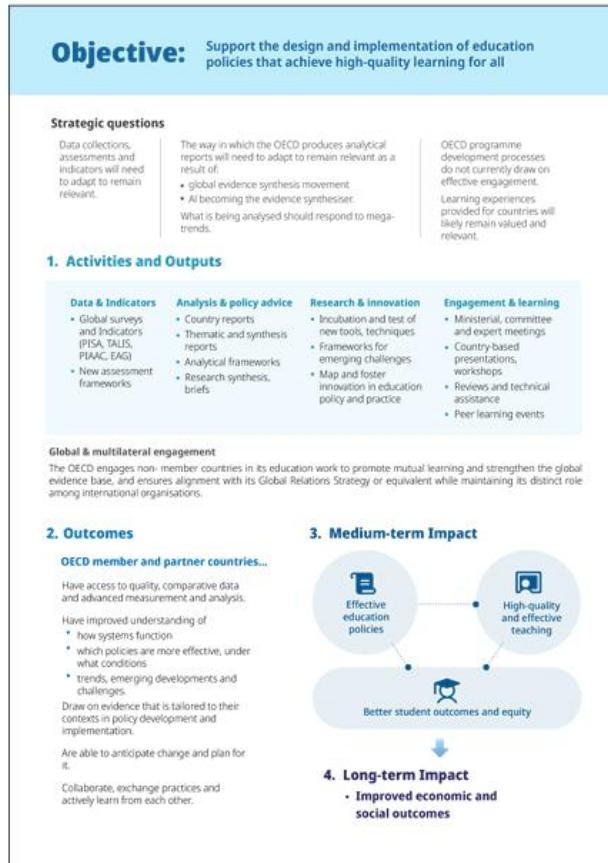
❖ ความเป็นมาและวัตถุประสงค์

ตามที่คณะกรรมการนโยบายการศึกษา (EDPC) ได้ดำเนินการจัดทำกลยุทธ์ระยะยาว (Long-Term Strategy - LTS) สำหรับงานด้านการศึกษาและทักษะของ OECD นั้น ผู้แทนจากประเทศนอร์เวย์ (Mr. Bjørn Lescher-Nuland) ได้นำเสนอเหตุผลความจำเป็นในการจัดทำกลยุทธ์ฉบับนี้ โดยระบุว่าเป็นการสร้าง Storytelling เพื่อสร้างความสอดคล้อง (Cohesion) ในการทำงานร่วมกัน เนื่องจากที่ผ่านมาการทำงานของคณะกรรมการระดับ 1 (Level I Bodies) ที่ประกอบด้วยผู้แทนจากหลายคณะ มักดำเนินไปในลักษณะคู่ขนาน แต่ขาดการเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ดังนั้นกลยุทธ์นี้จึงถือเป็นกรอบการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยกลยุทธ์ฉบับนี้ผ่านกระบวนการจัดทำที่เน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม (Transparent and Collaborative process) โดยมีกลุ่มที่ปรึกษา (Advisory Group) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากคณะกรรมการระดับ 1 ทั้ง 5 คณะ และฝ่ายเลขานุการ

❖ วิสัยทัศน์และทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Vision and Theory of Change)

กลยุทธ์นี้กำหนดวิสัยทัศน์ในการก้าวไปสู่การเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงสำหรับทุกคน โดยมุ่งเน้นการใช้ข้อมูลเปรียบเทียบและการวิเคราะห์ที่เข้มงวดเพื่อสนับสนุนการออกแบบนโยบาย ประเด็นสำคัญที่เป็นหัวใจของกลยุทธ์คือ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change) ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรอบแนวคิดที่เชื่อมโยงกิจกรรมของ OECD เข้ากับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงในประเทศสมาชิก ดังแสดงตามภาพที่ 8 แสดงให้เห็นแผนภาพ Theory of Change แบ่งองค์ประกอบเป็น 4 ส่วนหลัก ได้แก่

1. กิจกรรมและผลผลิต (Activities and Outputs) ครอบคลุมด้านข้อมูลและตัวบ่งชี้ การให้คำปรึกษาเชิงนโยบาย การวิจัยและนวัตกรรม และการสร้างความผูกพัน
2. ผลลัพธ์ (Outcomes) ประเทศสมาชิกเข้าถึงข้อมูลที่มีคุณภาพและมีความเข้าใจระบบการศึกษาเชิงลึก
3. ผลกระทบระยะกลาง (Medium-term Impact) การมีนโยบายการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ
4. ผลกระทบระยะยาว (Long-term Impact) การยกระดับผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและสังคม (Improved economic and social outcomes)

ภาพที่ 8 High-level theory of change for the OECD's work on education

❖ ยุทธศาสตร์และลำดับความสำคัญ 6 ด้าน (Thematic Priorities)

ที่ประชุมกำหนดลำดับความสำคัญ 6 ประการ เพื่อตอบสนองต่อความท้าทายระดับโลก เช่น AI การเปลี่ยนแปลงทางประชากร ความเหลื่อมล้ำ ประกอบด้วย

- 1) การผลิตข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างประเทศ มุ่งเน้นการปิดช่องว่างของข้อมูลและบูรณาการผลการสำรวจเข้ากับงานส่วนอื่น เช่น Economic Surveys
- 2) ความเข้าใจผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและสังคม วิเคราะห์บทบาทของการศึกษาต่อการสร้างนวัตกรรมและความสามารถในการแข่งขัน
- 3) โอกาสที่เท่าเทียมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ความสำคัญกับความเสมอภาค (Equity) ในทุกช่วงวัย และการรับรองคุณวุฒิรูปแบบใหม่ (Micro-credentials)
- 4) ผลกระทบของเทคโนโลยีและ AI มุ่งสร้างระบบนิเวศดิจิทัลที่น่าเชื่อถือ และจริยธรรมของ AI ในการศึกษา

5) วิทยาศาสตร์การเรียนรู้การสอน (Science of Teaching and Learning) นำงานวิจัยด้าน
ประสาทวิทยาศาสตร์และจิตวิทยามาใช้พัฒนาวิชาชีพครูและห้องเรียน

6) การเพิ่มประสิทธิภาพต้นทุน (Cost-efficiency) มุ่งเน้นความคุ้มค่าของการลงทุน (Value-for-money) ท่ามกลางภาวะงบประมาณจำกัด

❖ รูปแบบการดำเนินงานและวงจรการวางแผน 8 ปี

เพื่อความต่อเนื่องของกลยุทธ์เสนอให้ใช้วงจรการวางแผน 8 ปี ซึ่งเชื่อมโยงกับการประชุมระดับรัฐมนตรี
ที่จัดขึ้นทุก 4 ปี วงจรนี้จะช่วยเชื่อมโยงแผนงานและงบประมาณ (PWB) ของทุกคณะกรรมการเข้าด้วยกันเป็นหนึ่งเดียว

ภาพที่ 9 Cyclical planning

ทั้งนี้กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการกำกับดูแล (Implementation and Governance) จะไม่มีการสร้าง
โครงสร้างองค์กรใหม่ แต่จะใช้กลไก Chairs' Retreat รายปีเป็นเวทีหลักในการติดตามความก้าวหน้าและ
การทำงานข้ามคณะกรรมการ โดยประธานของแต่ละคณะกรรมการมีหน้าที่ในการส่งรายงานสรุปความก้าวหน้า
ก่อนการประชุม เพื่อให้การขับเคลื่อนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ในช่วงท้ายของการประชุม ได้เปิดเวทีให้สมาชิกได้ร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็น โดยมีการแลกเปลี่ยน
กันอย่างกว้างขวาง สามารถสรุปได้สังเขป คือ ประเทศลักเซมเบิร์ก ได้มีการกล่าวชื่นชมคณะทำงาน และเน้นย้ำว่ากล
ยุทธ์นี้จะช่วยสร้างความชัดเจนในลำดับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม (Sequencing) ของ EDPC ซึ่งช่วยให้ประเทศ
สมาชิกเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมได้ดียิ่งขึ้น เช่นเดียวกับประเทศเบลเยียมได้เน้นย้ำความสำคัญของการทำให้
กลยุทธ์นี้เป็น Living reference หรือเอกสารที่นำไปปฏิบัติจริง ไม่ใช่เพียงแค่ตัวอักษร และรอคอยแผนการดำเนินงาน
(Implementation plan) ที่เป็นรูปธรรม นอกจากนี้ที่ประชุมยังมีมติ เห็นชอบและรับรอง (Endorse) กลยุทธ์ระยะยาว
ฉบับนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางหลักในการดำเนินงานด้านการศึกษาและทักษะของ OECD ต่อไป

Item 9 Education at a Glance – Future Directions

Education at a Glance (EAG) ถือเป็น Flagship Publication ของ OECD ที่นำเสนอตัวชี้วัดด้านการศึกษาในระดับนานาชาติที่มีความน่าเชื่อถือสูง โดยในการประชุมคณะกรรมการบริหาร (Governing Board) ได้มีการหารือถึงทิศทางการพัฒนาในอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับความท้าทายใหม่ ๆ ดังนี้

❖ กระบวนการคัดเลือกหัวข้อหลัก (Selection Process for Themes) สำหรับปี 2028 และในอนาคต

ที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้คงกระบวนการคัดเลือกหัวข้อหลักที่ใช้ในปี 2026 และ 2027 ไว้สำหรับการดำเนินงานในปี 2028 และปีต่อ ๆ ไป โดยมีการปรับปรุงเพียงเล็กน้อยเพื่อความคล่องตัว แสดงดังภาพที่ 10 สามารถสรุปขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1) การเปิดรับข้อเสนอ (Call for topics) ช่วงเดือนพฤษภาคม ฝ่ายเลขานุการจะออกจดหมายเชิญชวนอย่างเป็นทางการไปยังคณะกรรมการบริหาร (CERI GB) คณะทำงาน INES (INES WP) และเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ เพื่อร่วมเสนอหัวข้อที่เห็นว่ามีความสำคัญและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

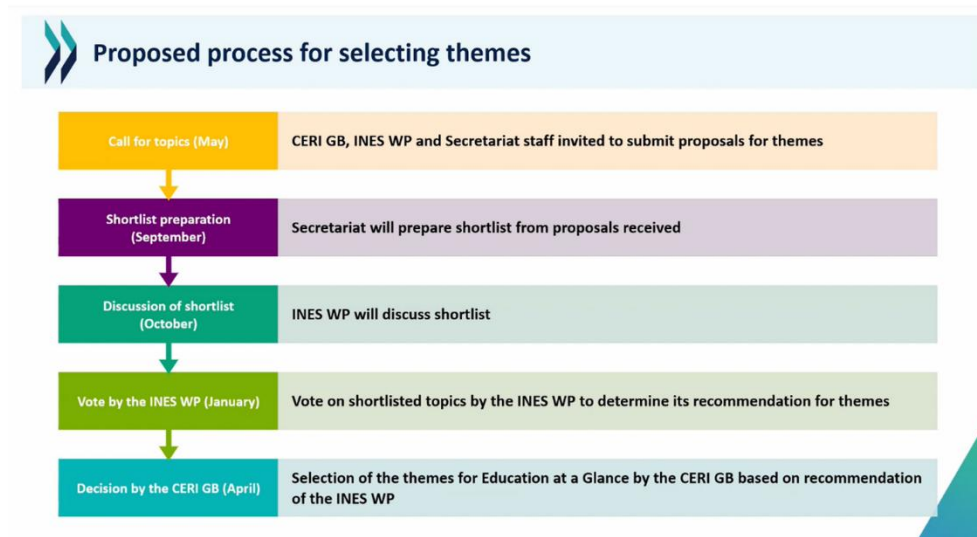
2) การจัดทำบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Shortlist preparation) ช่วงเดือนกันยายน ฝ่ายเลขานุการจะรวบรวมข้อเสนอทั้งหมดมาวิเคราะห์และจัดทำเป็นบัญชี (Shortlist) เพื่อเตรียมนำเข้าสู่ที่ประชุมเพื่อพิจารณาในขั้นต่อไป

3) การอภิปรายและถกเถียงหัวข้อ (Discussion of shortlist) ช่วงเดือนตุลาคม คณะทำงาน INES จะดำเนินการอภิปรายในรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อที่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้น เพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการจัดเก็บข้อมูลและความสำคัญต่อสมาชิก

4) การปรึกษาหารือกับคณะกรรมการนโยบายการศึกษา (Consultation with EDPC) ช่วงปลายปี โดยที่ประชุมได้มีมติเพิ่มเติมให้รวมคณะกรรมการนโยบายการศึกษา (EDPC) เข้ามาในกระบวนการปรึกษาหารือด้วย ทั้งนี้ อาจดำเนินการในเดือนพฤศจิกายนหรือผ่านการปรึกษาหารือเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้มั่นใจว่าหัวข้อที่เลือกนั้นสะท้อนถึงประเด็นทางนโยบายที่สำคัญและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ข้อมูล (Data Strategy) ในระยะยาว

5) การลงคะแนนเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะ (Vote by the INES WP) ช่วงเดือนมกราคม คณะทำงาน INES จะดำเนินการลงคะแนนเสียงคัดเลือกหัวข้อจากบัญชี (Shortlist) เพื่อสรุปเป็นข้อเสนอแนะอย่างเป็นทางการ

6) การตัดสินใจขั้นสุดท้าย (Decision by the CERI GB) ช่วงเดือนเมษายน คณะกรรมการบริหาร (CERI GB) จะพิจารณาและลงมติอนุมัติหัวข้อหลักอย่างเป็นทางการ โดยอาศัยข้อเสนอแนะของคณะทำงาน INES ทั้งนี้ เนื่องจาก EAG เป็นการดำเนินงานภายใต้ความรับผิดชอบของ CERI คณะกรรมการบริหารจึงเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดในขั้นสุดท้าย

ภาพที่ 10 กระบวนการคัดเลือกหัวข้อ

❖ Evolution of EAG

ที่ผ่านมามีความพยายามในการนำนวัตกรรมมาใช้ใน EAG แต่อย่างไรก็ตามในที่ประชุมยังมีความเห็นที่แตกต่างกัน (Lack of Consensus) เกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนรูปแบบครั้งใหญ่นี้ โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

- แหล่งข้อมูลใหม่ (New Data Sources) มีข้อเสนอให้ทดลองใช้ข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลสถิติที่เป็นทางการ (Non-conventional/Big Data) เพื่อความรวดเร็วและครอบคลุมการเรียนรู้ในระบบ อย่างไรก็ตามประเทศส่วนใหญ่ยังคงให้ความสำคัญกับ ความน่าเชื่อถือและความถูกต้อง (Data Quality and Authenticity) ของข้อมูลทางสถิติที่เป็นการอยู่

- การใช้ Micro-data มีแนวโน้มเพิ่มการวิเคราะห์เชิงลึกจากข้อมูลรายบุคคล เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างภายในประเทศ (Within-country Disparities) แต่อย่างไรก็ตามต้องคำนึงถึงทรัพยากรและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย

- รูปแบบการนำเสนอ มีการเสนอให้ลดขนาดรายงานจากประมาณ 500 หน้า เหลือ 100-150 หน้า เพื่อให้เป็น “At a Glance” อย่างแท้จริง หรือการแบ่งพิมพ์เป็นรายงานย่อยตามหัวข้อตลอดทั้งปี แต่อย่างไรก็ตามสมาชิกบางส่วนกังวลว่าอาจส่งผลต่อการเข้าถึงข้อมูลที่ครบถ้วนในจุดเดียว

❖ ทิศทางหัวข้อ (Thematic Directions)

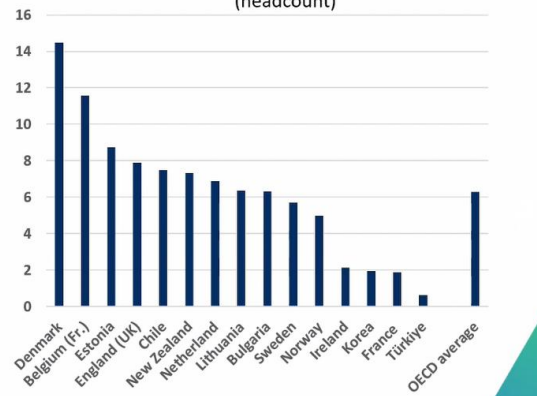
- EAG 2026 หัวข้อหลักคือ Teacher Shortages ซึ่งจะมีการจัดทำเป็นบทเฉพาะแยกออกมาเป็นครั้งแรก โดยครอบคลุมทั้งสถานการณ์ปัจจุบัน สาเหตุ ความดึงดูดของวิชาชีพ และการคาดการณ์ในอนาคตตามแนวโน้มประชากร (ภาพที่ 11)

■ Theme of teacher shortages

1. What does the data on teacher shortages show?
2. Are teacher shortages education-specific or due to broader labour market conditions?
3. What drives the attractiveness of the teaching profession?
4. Outlook: How will demographic trends affect the demand for teachers?

Share of fully-qualified teachers leaving the profession (headcount)

ภาพที่ 11 Teacher Shortages

จากนั้นในที่ประชุมได้มีการอภิปรายอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการดำเนินงานของ EAG โดยฝ่ายเลขานุการได้ตั้งคำถามสำคัญ 3 ประเด็น ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมาย (Purpose and Audience) 2) ทิศทางเนื้อหาและความสำคัญเชิงนโยบาย (Thematic Direction and Priorities) และ 3) ผลผลิตและการเผยแพร่ (Products and Dissemination) โดยสามารถสรุปตามประเด็นการอภิปรายได้ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมาย (Purpose and Audience)

ที่ประชุมมีความเห็นพ้องว่า EAG เป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพสูง โดยประเทศส่วนใหญ่ เช่น นอร์เวย์ สหราชอาณาจักร ออสเตรีย โสโลวีเนีย เบลเยียม และฮังการี ยืนยันว่าคุณค่าหลักของ EAG คือการเป็นฐานข้อมูลทางสถิติที่ครอบคลุมและมีความน่าเชื่อถือสูง ที่สามารถใช้ในการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) และการอ้างอิงเชิงวิชาการ นอกจากนี้ อิสราเอล มีการตั้งข้อสังเกตว่า EAG มักถูกใช้ในการวางกรอบงบประมาณและนโยบายภาพรวม อีกทั้งสมาชิกส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงของ EAG คือ นักวิเคราะห์ ผู้กำหนดนโยบาย และนักวิจัย ในขณะที่ นอร์เวย์ และ ออสเตรีย มองว่าสื่อมวลชนและสาธารณชนเป็นกลุ่มเป้าหมายรอง เนื่องจากความสนใจจากสื่อลดลงเมื่อเทียบกับในอดีตที่มีการเผยแพร่ข้อมูลภายในประเทศมากขึ้น อย่างไรก็ตาม เบลเยียม มีความเห็นต่างว่า ในบางประเทศ EAG ยังคงเป็นประเด็นพาดหัวข่าว และมีผลต่อการอภิปรายในรัฐสภาอย่างมาก

2. ทิศทางเนื้อหาและความสำคัญเชิงนโยบาย (Thematic Direction and Priorities)

ประเทศฮังการี และ เยอรมนี เน้นย้ำให้มีความสำคัญกับการรวบรวมและรักษาคุณภาพของตัวชี้วัดหลัก (Core Indicators) มากกว่าการเร่งเพิ่มตัวชี้วัดใหม่ ๆ ในขณะที่ เบลเยียม และ สโลวีเนีย มีความกังวลเกี่ยวกับ

การนำข้อมูลที่ไม่เป็นทางการ (Non-official data) มาใช้ในรายงานหลัก เพราะอาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือที่สะสมมานาน นอกจากนี้ แคนาดา ได้มีการสนับสนุนประเด็นความท้าทายด้านกำลังคน (Teacher Shortages) และผลกระทบของ AI ในขณะที่ เยอรมนี เสนอให้เพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้านอาชีวศึกษา (VET/TVET) ซึ่งปัจจุบันยังไม่ได้รับการสะท้อนในระดับสากลอย่างเพียงพอ ตลอดจนในที่ประชุม Andreas Schleicher (OECD Director) ได้เสนอความเห็นที่สำคัญว่า ปัจจุบันข้อมูลสถิติทางการเริ่มมีช่องว่างโดยเฉพาะการเรียนรู้ในระบบ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงเสนอให้มีการสร้าง “R&D Track” เพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับอนาคต เช่นเดียวกับในโปรแกรม PISA เพื่อไม่ให้ EAG ขาดความเชื่อมโยงกับโลกการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป

3. ผลิตภัณฑ์และการเผยแพร่ (Products and Dissemination)

มีการหารือเรื่องการลดขนาดรายงานซึ่งปัจจุบันมีความยาวกว่า 500 หน้า โดย สหราชอาณาจักร และ ออสเตรเลีย สนับสนุนการแบ่งเป็นรายงานย่อยตามหัวข้อ (Thematic Reports) เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม เยอรมนี และ สโลวีเนีย คัดค้านการแยกส่วนรายงานหรือการเปลี่ยนวันเผยแพร่ โดยยังต้องการเห็นภาพรวมในเล่มเดียว นอกจากนี้มีข้อเสนอให้นำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่ AI สามารถอ่านและประมวลผลได้ง่ายขึ้น รวมถึงการสืบค้น (Query) ข้อมูลโดยตรงผ่านระบบ ซึ่ง Andreas เสริมว่าในอนาคตอาจต้องมีรายงาน 2 เวอร์ชัน คือรูปแบบรายงานที่ละเอียดสำหรับ AI และรายงานแบบสรุปสำหรับมนุษย์ ตลอดจนสมาชิกหลายประเทศ เช่น สหราชอาณาจักร และเยอรมนี ระบุว่าระบบปัจจุบันใช้งานยากสำหรับคนทั่วไป และข้อมูลในระบบยังไม่เชื่อมโยงกับตารางในเล่มรายงานเท่าที่ควร ท้ายสุดในประเด็นนี้ ที่ประชุมเห็นพ้องว่า บทสรุปรายประเทศ (Country Notes) และกิจกรรมการเปิดตัวในระดับชาติ (National Launch Events) เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการสร้างผลกระทบ (Impact) ต่อผู้กำหนดนโยบายและสื่อมวลชนในแต่ละท้องถิ่น

❖ การอภิปรายจากประเทศต่าง ๆ มีประเด็นสำคัญดังนี้

- **นอร์เวย์** เห็นว่า EAG มีคุณค่าในฐานะแหล่งข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างประเทศหรือ Statistical Compendium ที่ใช้สนับสนุนการทำ Benchmark และการวิเคราะห์เชิงนโยบาย แต่ส่วนวิเคราะห์ควรมีลักษณะกระชับ เข้าใจง่าย และนำไปใช้สื่อสารกับผู้กำหนดนโยบายได้สะดวก นอกจากนี้มีข้อเสนอว่า เนื่องจาก EAG ถูกใช้โดยนักวิเคราะห์เพื่อจัดทำ Briefings ให้รัฐมนตรี มากกว่าการที่รัฐมนตรีจะอ่านรายงานฉบับเต็มโดยตรง จึงเสนอให้พัฒนาผลิตภัณฑ์การสื่อสารที่สั้น กระชับ และเชื่อมโยงตารางข้อมูลกับเครื่องมือ Interactive Explorer ให้ใช้งานได้สะดวกขึ้น
- **ออสเตรเลีย** เสนอว่า การปฏิรูป EAG ในอนาคตควรเริ่มจากการสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของรายงานก่อน แล้วจึงพิจารณารูปแบบการดำเนินงาน โดยเห็นว่า EAG ควรคงบทบาทหลักเป็น

ฐานข้อมูลเชิงสถิติที่ครอบคลุม ใช้สำหรับ Benchmarking การวิจัย และการอภิปรายเชิงนโยบาย ส่วนการสื่อสารกับสาธารณะหรือสื่อมวลชนอาจใช้ผลิตภัณฑ์การสื่อสารรูปแบบอื่นที่แตกต่างจากรายงานฉบับใหญ่

- **สโลวีเนีย** แสดงความชื่นชมต่อ EAG ในฐานะผลผลิตที่มีความสำคัญและมองเห็นได้ชัดในประเทศ โดยเห็นว่าคุณค่าของรายงานอยู่ที่ความหลากหลายของข้อมูล ความต่อเนื่อง และการเผยแพร่ในช่วงเวลาเดียวกันทุกปี ซึ่งเอื้อต่อการติดตามแนวโน้มระยะยาว อย่างไรก็ตาม สโลวีเนียสนับสนุนการพัฒนาช่องทางเผยแพร่แบบ Interactive Dashboard และการเชื่อมโยงข้อมูล EAG กับข้อมูล OECD ด้านการศึกษาและทักษะอื่น ๆ เพื่อเพิ่มการใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย

โดยมีบทสรุปและการดำเนินงานต่อไป ดังนี้

- ที่ประชุมเห็นชอบในการพัฒนานวัตกรรมแบบค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) โดยรักษาความแข็งแกร่งของข้อมูลสถิติทางการควบคู่ไปกับการริเริ่มส่วนงานวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อรองรับความท้าทายในทศวรรษหน้า
- เน้นการให้ความสำคัญกับประเด็นครู (Teacher Shortages) ในปี 2026 และการพัฒนาข้อมูลด้านอาชีวศึกษาให้ครอบคลุมมากขึ้น

Item 10. CERl Governing Board Programme of Work and Budget 2027-30

การประชุม CERl Governing Board มีวาระสำคัญเพื่อพิจารณาผลการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ และเห็นชอบต่อร่างแผนการดำเนินงานและงบประมาณประจำปี 2027-2030 (PWB) ที่ประชุมมีมติเห็นชอบในหลักการต่อบัญชีรายชื่อโครงการที่เสนอโดยฝ่ายเลขานุการ ซึ่งเน้นย้ำความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) การประเมินทักษะทางอารมณ์และสังคม และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้ ที่ประชุมได้อภิปรายอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณหลัก (Part II) เทียบกับการพึ่งพาเงินทุนสนับสนุนโดยสมัครใจ (Voluntary Contributions: VC) การบูรณาการประเด็นการเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์ (Demographic Shifts) เข้ากับโครงการหลักและกลไกการประสานงานโครงการ AI เพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานในระดับองค์กร

❖ วัตถุประสงค์

1. เพื่อทบทวนและวิเคราะห์ผลการลงคะแนนจัดลำดับความสำคัญ (Priority Rating Exercise) ของประเทศสมาชิก สำหรับแผนงาน PWB 2027-2030
2. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบในหลักการ (Agree in principle) ต่องบประมาณและรายชื่อโครงการทั้งในส่วนที่ใช้งบประมาณหลัก (Part II) และส่วนที่ต้องอาศัยเงินทุนสนับสนุนโดยสมัครใจ (VC)

3. เพื่อบูรณาการทิศทางของ CERI ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ระยะยาวด้านการศึกษาและทักษะของ OECD

❖ รายละเอียด

ผลการประเมินโครงการและข้อเสนอการจัดสรรงบประมาณ โดยแบ่งโครงการออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ดังนี้

กลุ่มที่ 1 โครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณอัตโนมัติ (Ringfenced Projects) ได้แก่ Agility and Innovation Fund และ Education at a Glance (ภาพที่ 12)

Project	Indicative Budget (KEUR)
Agility and Innovation Fund	300
Education at a Glance	877

ภาพที่ 12 โครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณอัตโนมัติ

- **Agility and Innovation Fund** มีเป้าหมายหลักคือการสร้างกลไกที่มีความยืดหยุ่นเพื่อตอบสนองต่อบริบทของระบบการศึกษาที่เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมอย่างรวดเร็ว เนื่องจากกระบวนการวางแผนงานและงบประมาณแบบระยะยาวหลายปีอาจไม่สอดคล้องและไม่ทันต่อความท้าทายหรือประเด็นอุบัติใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน กองทุนความคล่องตัวและนวัตกรรมจึงถูกออกแบบมาโดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

- 1) การสนับสนุนการศึกษาประเด็นเร่งด่วนเชิงนวัตกรรมแบบเร่งรัด กองทุนนี้เปิดโอกาสให้คณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา (CERI Governing Board) สามารถอนุมัติโครงการวิจัยขนาดเล็กจำนวนไม่เกิน 2 โครงการต่อปี ซึ่งสามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ภายในหนึ่งปีปฏิทิน เป้าหมายคือเพื่อเร่งรัดการตรวจสอบและศึกษาประเด็นปัญหานโยบายที่เร่งด่วนซึ่งไม่ได้อยู่ในรอบการวางแผนปกติ รวมถึงส่งเสริมการสำรวจหัวข้อเชิงนวัตกรรมด้วยวิธีการที่แปลกใหม่และทันสมัย

- 2) การพัฒนาฐานข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับผู้กำหนดนโยบาย เป้าหมายในเชิงผลลัพธ์ของกองทุนคือการสร้างฐานข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับประเด็นอุบัติใหม่ด้วยความรวดเร็ว เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถและสนับสนุนผู้กำหนดนโยบายระดับประเทศ ให้มีเครื่องมือและหลักฐานทางวิชาการที่พร้อมสำหรับการนำไปปรับใช้ในการรับมือกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงตามบริบทของระบบการศึกษาในประเทศตนเอง

- 3) การเป็นกลไกนำร่องเพื่อยกระดับประสิทธิภาพการลงทุนในระดับองค์กร อีกหนึ่งเป้าหมายสำคัญคือ การใช้กองทุนนี้เพื่อทดสอบ สโคปงาน (Scoping) และกำหนดทิศทางของประเด็นเชิงนวัตกรรมในระยะเริ่มต้น ก่อนที่คณะกรรมการบริหารฯ หรือหน่วยงานระดับที่ 1 (Level 1 bodies) จะตัดสินใจอนุมัติยกระดับให้เป็นโครงการขนาดใหญ่และมีความผูกพันทรัพยากรในระยะยาว กลไกนี้ช่วยลดความเสี่ยงและเพิ่มประสิทธิภาพ

ของโครงการหลักในอนาคต และอาจมีการใช้กองทุนนี้ในปีถัดไปเพื่อกำหนดขอบเขตโครงการที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มการปรับตัวทางการศึกษา (Trend shaping education) เช่น ด้านการเปลี่ยนแปลงทางประชากร เพื่อปูทางไปสู่การเป็นโครงการหลักแบบเต็มรูปแบบในอนาคต

- **Education at a Glance (EAG)** เป็นรายงานวิเคราะห์และประมวลสถิติเชิงเปรียบเทียบระดับนานาชาติที่จัดทำขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อนำเสนอภาพรวมที่ครอบคลุมเกี่ยวกับระบบการศึกษาในกลุ่มประเทศสมาชิก OECD ประเทศที่อยู่ในกระบวนการเข้าเป็นสมาชิกและกลุ่มประเทศ G20 รายงานฉบับนี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นแหล่งข้อมูลชั้นนำสำหรับการเปรียบเทียบระบบการศึกษา ซึ่งช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายสามารถใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการทำความเข้าใจสมรรถนะของการจัดการศึกษา ระบุแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลก และสำรวจทางเลือกเชิงนโยบายต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รายงานนำเสนอข้อมูลผ่านแผนภาพมากกว่า 100 รายการและตารางสถิติประมาณ 80 ตาราง โดยแบ่งกรอบการประเมินผลออกเป็น 4 มิติหลัก ได้แก่ 1) ผลลัพธ์ของสถาบันการศึกษาและผลกระทบของการเรียนรู้ (Outputs of Educational Institutions and the Impact of Learning) 2) การเข้าถึงและการมีส่วนร่วมทางการศึกษา (Access and participation) 3) การลงทุนทางการเงิน (Financial investment) และ 4) การจัดโครงสร้างระบบโรงเรียน (School Organisation) นอกจากนี้มิติหลักเหล่านี้ ยังมีการบรรจุบทวิเคราะห์เฉพาะประเด็นที่ปรับเปลี่ยนไปในแต่ละปีให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เช่น การมุ่งเน้นวิเคราะห์ปัญหาการขาดแคลนครูสำหรับฉบับปี 2026 และประเด็นเรื่องเส้นทางและการเปลี่ยนผ่านทางการศึกษาสำหรับปี 2027 เป็นต้น

กระบวนการจัดทำและการประเมินคุณภาพของข้อมูลในรายงานนี้ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา (CERI Governing Board) ร่วมกับคณะทำงานด้านตัวชี้วัดระบบการศึกษา (INES Working Party) อย่างใกล้ชิด โดยปกติรายงานจะถูกกำหนดให้เผยแพร่ในช่วงต้นเดือนกันยายนของทุกปี เพื่อให้สอดคล้องกับการเริ่มต้นปีการศึกษาในหลายประเทศสมาชิกและเพื่อสร้างกระแสความสนใจในสื่อมวลชน โดยรายงาน EAG ถือเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีอิทธิพลเชิงนโยบายอย่างมีนัยสำคัญ ข้อมูลเชิงสถิติระบุว่าในการเปิดตัวรายงานฉบับปี 2025 มีการจัดงานระดับชาติถึง 16 งาน และระดับโลก 2 งาน โดยมีระดับรัฐมนตรีเข้าร่วมถึง 9 ท่าน อีกทั้งยังเป็นหนึ่งในสิ่งพิมพ์ของ OECD ที่ได้รับการเข้าถึงสูงสุด ด้วยยอดการดาวน์โหลดประมาณหนึ่งล้านครั้งต่อปี ซึ่งข้อมูลจากรายงานมักถูกนำไปใช้เป็นจุดตั้งต้นในการจัดประกายการอภิปรายวาระสาธารณะระดับชาติ และมีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางการปฏิรูปการศึกษาในหลายประเทศ

กลุ่มที่ 2 โครงการที่เสนอให้ใช้งบประมาณหลัก (Part II Funding) มีจำนวน 8 โครงการ ซึ่งฝ่ายเลขาธิการได้ปรับแก้จากผลโหวตเล็กน้อยเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ระยะยาว เช่น การเพิ่มงบประมาณให้โครงการวิทยาศาสตร์การรู้คิด (Neuro- and Cognitive Science) เป็น 300 KEUR และการดึงโครงการทักษะ

ทางสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional Learning - SEL) กลับมาใช้เป็นหลักที่ 150 KEUR แม้คะแนนโหวตจะไม่สูงนัก เนื่องจากเป็นประเด็นสำคัญในยุทธศาสตร์ระยะยาว มีโครงการแสดงดังภาพที่ 13

Project	Indicative Budget (KEUR)
AI and Digital Technology in Education	450
New Insights from Neuro- and Cognitive Science about Learning	300
Trends Shaping Education	450
Using the OECD's AI Capability Indicators to Understand AI's Educational Implications	400
AI-enhanced Assessment Insights	200
AI for Personalised Learning: From Testing to Implementation	400
Assessing Lifelong Learning with a System of Linked OECD Surveys	150
What Students Can Do: Advancing the Direct Assessment of Social and Emotional Skills	150

ภาพที่ 13 โครงการที่เสนอให้ใช้งบประมาณหลัก

กลุ่มที่ 3 โครงการที่พึ่งพาเงินทุนสนับสนุนโดยสมัครใจ (VC Only) ได้แก่ Evidence Web for Education (EWE) Education and Life Outcomes และการประเมิน SSES 2026 โดยอาศัยศักยภาพของโครงการในการดึงดูดทุนภายนอก โครงการแสดงดังภาพที่ 14

Project	Indicative Budget (KEUR)
Evidence Web for Education	N/A
Education and Life Outcomes: An International Longitudinal Data Initiative	N/A
Data Analysis and Reporting for the 2026 Survey of Social and Emotional Skills	N/A

ภาพที่ 14 โครงการที่พึ่งพาเงินทุนสนับสนุนโดยสมัครใจ

Mapping of Proposed CERI and EDPC Projects to the Long-Term Strategy

ภาพที่ 15 แผนผังแสดงการบูรณาการโครงการของ CERI EDPC และ International Survey

จากภาพที่ 15 แสดงการบูรณาการโครงการของ CERI EDPC และ International Survey เข้ากับ 6 เสาหลักยุทธศาสตร์ระยะยาวของ OECD ได้แก่ 1) ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างประเทศ 2) การเข้าใจผลลัพธ์ทางสังคมของการศึกษา 3) นโยบายเพื่อความเท่าเทียมทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) ผลกระทบของเทคโนโลยีและ AI 5) การขับเคลื่อนวิทยาศาสตร์การเรียนรู้ และ 6) การปรับปรุงการลงทุนและผลลัพธ์ทางการศึกษา

❖ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

1. ประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์และความครอบคลุมของยุทธศาสตร์

สืบเนื่องจากผลการลงคะแนนจัดลำดับความสำคัญของประเทศสมาชิก โครงการการปรับตัวของระบบการศึกษาต่อการเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์ (Adapting Education Systems to Demographic Shifts) ไม่ได้รับการจัดสรรให้อยู่ในกลุ่มที่ได้รับงบประมาณหลัก (Part II Funding) แต่มีข้อสังเกตว่าแม้ AI จะสำคัญ แต่ประเด็นการหดตัวของประชากรส่งผลกระทบเชิงโครงสร้างต่อระบบการศึกษาอย่างรุนแรง จึงควรได้รับความสำคัญมากขึ้น พร้อมกับชี้ให้เห็นถึงช่องโหว่ของแผนงานที่ขาดการเน้นย้ำเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ซึ่งถือเป็นวาระสำคัญของหน่วยงานอื่น เช่น องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization, ILO) จึงเสนอให้บูรณาการประเด็นประชากรศาสตร์เข้าไว้ได้ร่วมของโครงการแนวโน้มที่กำหนดทิศทางการศึกษา (Trends Shaping Education) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และคาดการณ์ผลกระทบจากแนวโน้มระดับโลกอยู่แล้ว ฝ่ายเลขานุการจึงรับเป็นแนวทางดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ ฝ่ายเลขานุการยังได้ระบุถึงแนวทางเสริมว่า ประเด็นดังกล่าวอาจถูกนำมา

พิจารณาภายใต้กลไกของกองทุนความคล่องตัวและนวัตกรรม (Agility and Innovation Fund) ในปีถัดไป เพื่อ
ทำการศึกษาเบื้องต้นและกำหนดขอบเขตประเด็นปัญหาซึ่งอาจเป็นการปูทางไปสู่การยกระดับความสำคัญขึ้นเป็น
โครงการวิจัยหลักแบบเต็มรูปแบบในรอบการวางแผนอนาคตต่อไป

2. ประเด็นความท้าทายจากเทคโนโลยี AI

ที่ประชุมยอมรับว่าโครงการกว่า 4 โครงการมุ่งเน้นไปที่ AI จึงมีความกังวลเรื่องความทับซ้อนทางกรอบ
การวิจัย ทั้งยังเสนอให้พิจารณาในเชิงปฐมบทด้านครุศาสตร์ว่า AI เปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์วิชาชีพครูอย่างไร และ
เสนอให้ใช้กลไกของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญระดับชาติ (GNE on school resources) เป็นเวทีบูรณาการ โดยฝ่าย
เลขาธิการจะจัดตั้งคณะทำงานกลุ่มย่อย (Cluster) เพื่อบูรณาการโครงการด้าน AI ทั้งหมดข้ามคณะกรรมการ
(Cross-committee) เพื่อให้เกิดการผลักดันนโยบายระดับองค์กรที่สอดคล้องกัน

3. ประเด็นกระบวนการพิจารณางบประมาณ VC และความต่อเนื่องของโครงการ

มีข้อคิดเห็นว่ากระบวนการให้ประเทศสมาชิกลงคะแนน ใช่หรือไม่ใช่ สำหรับโครงการ VC นั้นขาดเกณฑ์
การประเมินที่ชัดเจน ทำให้เกิดความสับสน และมีผู้เข้าร่วมประชุมหลายคนแสดงความห่วงใยต่อโครงการ
Evidence Web for Education (EWE) ซึ่งเป็นระบบฐานข้อมูลสำคัญ หากไม่ได้รับเงินทุน VC อาจทำให้
โครงสร้างที่สร้างไว้สูญเปล่า ฝ่ายเลขาธิการจึงจะกำหนดเกณฑ์ VC ให้ชัดเจนขึ้นในครั้งหน้า สำหรับโครงการ EWE
จะรอดูแนวโน้มการระดมทุนในอีกไม่กี่เดือน หากไม่เพียงพออาจเสนอขอตั้งงบประมาณ Part II บางส่วนมาพยุง
โครงสร้างพื้นฐานไว้ในรอบการอนุมัติขั้นสุดท้าย

4. ประเด็นทักษะทางสังคมและอารมณ์ (Social and Emotional Learning - SEL)

มีการตั้งคำถามว่าเหตุใด SEL จึงถูกดึงกลับมาใช้บังคับทั้งที่ได้คะแนนโหวตต่ำ ซึ่งขัดต่อหลัก
ประชาธิปไตยของกระบวนการโหวต และมีผู้เสนอให้ปรับกรอบแนวคิดของ SEL ใหม่เป็นสมรรถนะที่มนุษย์พึงมีใน
ยุค AI เพื่อให้เห็นความสำคัญและสอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน ฝ่ายเลขาธิการชี้แจงว่าโครงการนี้เป็นเสาหลักใน
ยุทธศาสตร์ระยะยาว จึงจำเป็นต้องผลักดันต่อ

5. ประเด็นการจัดการโครงการที่สิ้นสุด

มีข้อเสนอให้มีกระบวนการและแผนที่นำทาง (Roadmap) ที่ชัดเจนในการถ่ายโอนองค์ความรู้และ
ผู้เชี่ยวชาญจากโครงการที่จะไม่ได้รับการสานต่อ เพื่อไม่ให้ความรู้สูญหาย โดยฝ่ายเลขาธิการรับปากที่จะทำงาน
ร่วมกับทีมงานโครงการในช่วง 8 เดือนข้างหน้าเพื่อจัดทำรายงานสรุปและแผนการถ่ายโอนองค์ความรู้เข้าสู่
โครงสร้างอื่นขององค์กรอย่างเป็นรูปธรรม

❖ มติที่ประชุมและสิ่งที่ต้องดำเนินการต่อไป

ที่ประชุมมีมติเห็นชอบในหลักการต่อบัญชีรายชื่อโครงการและกรอบการจัดสรรงบประมาณที่ฝ่ายเลขานุการเสนอ หลังจากนั้นฝ่ายเลขานุการจะจัดทำร่าง PWB ฉบับสมบูรณ์ พร้อมตัวเลขการจัดสรรงบประมาณขั้นสุดท้ายเพื่อเวียนขออนุมัติอย่างเป็นทางการภายในเดือนตุลาคม 2026 พร้อมดำเนินงานดังนี้ 1) จัดตั้งกลุ่มคณะทำงานเพื่อกำกับดูแลและประสานงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับ AI ข้ามคณะกรรมการ 2) จัดทำกระบวนการปิดโครงการ (Project closure protocols) เพื่อสรุปผลผลิตและถ่ายโอนองค์ความรู้ของโครงการที่ถูกยกเลิกภายใน 8 เดือน และ 3) พัฒนาระบบงานและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนล่วงหน้า สำหรับการพิจารณาโครงการที่พึ่งพางบประมาณ VC ในรอบการวางแผนอนาคต

Item 11. Survey of Social and Emotional Skills

❖ บริบททั่วไป

เป็นการนำเสนอความก้าวหน้าของโครงการ Survey of Social and Emotional Skills (SSES) ซึ่งเป็นโครงการสำรวจทักษะทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนอายุ 10 และ 15 ปี โดยโครงการนี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาว่าเด็กและเยาวชนมีความสามารถในการจัดการอารมณ์ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และการใช้ชีวิตในสังคมมากน้อยเพียงใด รวมถึงศึกษาปัจจัยแวดล้อม เช่น โรงเรียน ครอบครัว และครู ที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะดังกล่าว นอกจากนี้ยังมุ่งศึกษาความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มผู้เรียน เช่น เด็กหญิง - เด็กชาย นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน ตลอดจนเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างประเทศและเขตการศึกษา เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับออกแบบนโยบายทักษะด้านอารมณ์และสังคม (Social and Emotional Learning (SEL) ในระดับระบบการศึกษา ทั้งนี้ การสำรวจรอบปี 2026 ถือเป็นรอบสำคัญ เนื่องจากเป็นรอบที่ 3 ของโครงการ และมีประเทศ/เขตการศึกษาเข้าร่วมรวม 20 แห่ง รวมถึงการขยายการสำรวจไปยังทวีปแอฟริกาเป็นครั้งแรกผ่านการเข้าร่วมของแอฟริกาใต้ นอกจากนี้การสำรวจในรอบนี้มีการปรับปรุงกรอบแนวคิดครั้งใหญ่ โดยเปลี่ยนจากการใช้แนวคิด “Big Five personality model” มาเป็นกรอบ “skills for self, skills for others และ skills for the world” เพื่อสะท้อนทักษะที่พัฒนาได้ มากกว่าการวัดลักษณะนิสัยถาวรของผู้เรียน กรอบใหม่นี้แบ่งออกเป็น 3 มิติหลัก ได้แก่ 1) ทักษะในการจัดการตนเอง เช่น ความรับผิดชอบ ความเพียร และการควบคุมอารมณ์ 2) ทักษะด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ความเห็นอกเห็นใจและความร่วมมือ และ 3) ทักษะในการเปิดรับโลกและสังคม เช่น ความยืดหยุ่นและการปรับตัว นอกจากนี้ยังเพิ่ม การตระหนักรู้ในตนเองซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานร่วมของทุกด้าน ซึ่ง

หนึ่งในนวัตกรรมสำคัญของการสำรวจรอบนี้ คือ “Direct Assessment of Empathy” ซึ่งเป็นการวัดความเห็นอกเห็นใจโดยตรงแทนการใช้แบบสอบถามให้ผู้เรียนประเมินตนเองเพียงอย่างเดียว วิธีการคือให้นักเรียนอ่านเรื่องสั้นจำลองสถานการณ์ (Vignettes) แล้วตอบคำถาม เช่น “ทำไมตัวละครถึงพูดหรือทำเช่นนั้น” “ตัวละครรู้สึกอย่างไร” หรือ “หากเป็นคุณจะทำอย่างไร” โดยการประเมินแบ่งเป็น 3 มิติ ได้แก่ 1) การเข้าใจมุมมองของผู้อื่น (Perspective Taking) 2) ความเข้าใจอารมณ์ (Emotion Understanding) และ 3) แรงจูงใจในการช่วยเหลือหรือแสดงความเห็นใจต่อผู้อื่น (Compassionate Response) ซึ่งถือว่าเป็นครั้งแรกที่องค์ประกอบทั้งสามถูกนำมาวัดร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม และถือเป็นนวัตกรรมสำคัญของงานวิจัยด้านทักษะด้านอารมณ์และสังคม

นอกจากนี้ ในขั้นตอนทดลองพบว่าคำถามปลายเปิดมีความน่าเชื่อถือกว่าคำถามแบบปรนัย เพราะสะท้อนกระบวนการคิดของผู้เรียนได้ดีกว่า อย่างไรก็ตาม การใช้คำถามปลายเปิดกับกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ทำให้เกิดภาระในการตรวจคำตอบจำนวนมาก ดังนั้น OECD จึงพัฒนาระบบประเมินผลอัตโนมัติ โดยใช้ AI และแบบจำลองการจำแนกประเภท ที่เขียนด้วยภาษา Python เพื่อช่วยประเมินคำตอบของนักเรียน ระบบนี้แบ่งระดับคำตอบ

ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับการเข้าใจสภาวะจิตใจอย่างลึกซึ้ง (Advanced Mentalizing) 2) ระดับการเข้าใจสภาวะจิตใจในระดับเหมาะสม (Adequate Mentalizing) และ 3) ระดับที่ยังไม่สามารถเข้าใจสภาวะจิตใจได้เพียงพอหรือไม่ปรากฏความสามารถดังกล่าว (Inadequate/No Mentalizing) โดยวิเคราะห์ว่านักเรียนสามารถเข้าใจเจตนาและอารมณ์ของตัวละครได้ลึกซึ้งเพียงใด ทั้งนี้การใช้ AI จะช่วยลดภาระงาน ลดต้นทุน เพิ่มความสม่ำเสมอของการให้คะแนน และเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยผู้แทนจาก TUAC แสดงความเห็นที่ AI ควรถูกใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุน ที่ยังมีมนุษย์กำกับอยู่ ไม่ใช่ปล่อยให้ AI ตัดสินใจแทนทั้งหมด ขณะที่ฝ่ายบริหารของ OECD ย้ำว่า AI ควรถูกใช้เพื่อเร่งกระบวนการวิจัยและช่วยนักวิจัยทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่การตัดสินใจขั้นสุดท้ายยังต้องอาศัยมนุษย์

อีกหนึ่งนวัตกรรมหนึ่งที่ OECD ให้ความสำคัญ คือการใช้ระดับความสามารถ (Proficiency Levels) แทนการประเมินด้วยมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) แบบเดิม โดยนักเรียนจะเลือกคำอธิบายพฤติกรรมที่สะท้อนความสามารถของตนเองมากที่สุด เช่น ระดับความสามารถในการจดจ่อกับงานหรือการควบคุมสิ่งรบกวน โดยวิธีนี้ช่วยให้ตีความผลลัพธ์เชิงนโยบายได้ง่ายขึ้น เพราะสามารถเห็นได้ชัดว่าเด็กจำนวนเท่าใดอยู่ในระดับต่ำ ปานกลาง หรือสูงของแต่ละทักษะ และสามารถเชื่อมโยงไปสู่การออกแบบมาตรการช่วยเหลือได้ง่ายกว่าเดิม

เป็นที่น่าสนใจว่าประเด็นที่ได้รับการอภิปรายอย่างกว้างขวาง คือเรื่อง ความแตกต่างทางวัฒนธรรม และความน่าเชื่อถือของข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างประเทศ ผู้แทนจากตุรกีตั้งข้อสังเกตว่าเรื่อง ความเห็นอกเห็นใจ หรือการกลั่นแกล้งอาจถูกตีความต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม จึงควรระมัดระวังเรื่องอคติทางวัฒนธรรมและอคติจากการตอบตามสิ่งที่สังคมคาดหวังในการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างประเทศ ขณะที่ผู้แทนจากฟินแลนด์ เสนอว่าทักษะด้านอารมณ์และสังคมไม่ควรถูกมองเฉพาะระดับปัจเจก แต่ควรศึกษาระดับระบบ เช่น หลักสูตร วิธีสอน และวัฒนธรรมโรงเรียนด้วย ทั้งนี้ OECD ชี้แจงว่าได้เพิ่มขั้นตอนตรวจสอบคุณภาพหลายระดับ ทั้ง การประเมินความสามารถในการแปล การตรวจสอบการแปล การวิเคราะห์คุณภาพเชิงจิตมิติ และการทดสอบความเท่าเทียมกันของการวัด รวมถึงการใช้การสัมภาษณ์เชิงความคิดในทุกประเทศ เพื่อให้มั่นใจว่าคำถามถูกเข้าใจในแนวทางเดียวกัน และหากพบว่าข้อมูลบางส่วนไม่สามารถเปรียบเทียบได้จริง OECD จะไม่นำมารายงานในระดับนานาชาติ

จากนั้นได้มีการนำเสนอแผนการจัดทำรายงานและการนำผลลัพธ์ไปใช้ โดยจะมีทั้งรายงานนานาชาติ รายงานเฉพาะประเด็น และรายงานระดับโรงเรียนสำหรับโรงเรียนที่เข้าร่วม ซึ่งรายงานหลักจะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะด้านอารมณ์และสังคมกับความใฝ่ฝันทางอาชีพ ความมั่นใจในอนาคต ความเท่าเทียมทางการศึกษา และการส่งเสริมทักษะด้านอารมณ์และสังคมในห้องเรียน ขณะที่รายงานเฉพาะประเด็น จะมุ่งเน้นประเด็นเฉพาะ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย การพัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience)

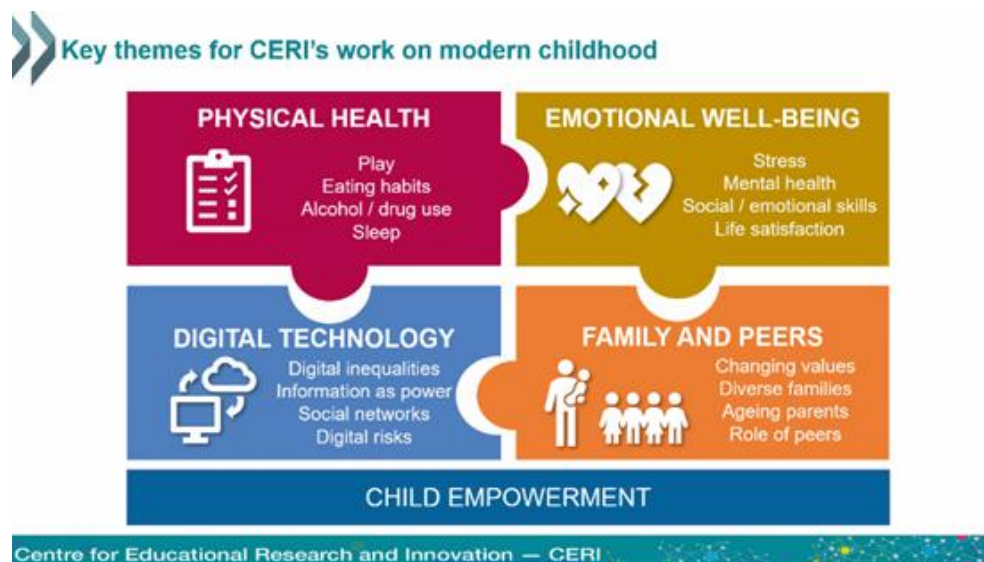
ในที่ประชุมยังได้มีการกล่าวถึงบทบาทของครูในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ (SEL Professionals) โดยผู้แทนจากญี่ปุ่น กล่าวว่า ญี่ปุ่นเองก็ให้ความสำคัญกับสุขภาวะ (Well-being) และการพัฒนาแบบองค์รวมในแผนการศึกษาระดับชาติฉบับล่าสุด และมองว่าโครงการนี้จะช่วยพัฒนาองค์ความรู้เชิงวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับทักษะด้านอารมณ์และสังคมได้อย่างมีนัยสำคัญ

ในการนี้ได้มีการพัฒนา “SEL Toolkits” สำหรับครูและโรงเรียน ซึ่งเป็นคู่มือสั้น ๆ เกี่ยวกับการสอนทักษะต่าง ๆ เช่น ความเห็นอกเห็นใจ และการควบคุมตนเอง โดยคู่มือดังกล่าวพัฒนาขึ้นจากการทบทวนงานวิจัยกว่า 220 ชิ้น และออกแบบร่วมกับครูจากหลายประเทศ คู่มือเหล่านี้ครอบคลุมทั้งความหมายของทักษะ ความสำคัญและผลกระทบต่อชีวิตผู้เรียน วิธีพัฒนาทักษะในห้องเรียน และแนวทางการประเมินในระดับโรงเรียน ทั้งนี้ ผู้แทนจากอิสราเอลแสดงความเห็นว่า สิ่งสำคัญไม่ใช่เพียงการรายงานว่า สถานการณ์เป็นอย่างไรเท่านั้น แต่ต้องเชื่อมโยงไปคำถามว่า “ครูควรทำอะไรต่อ” เพื่อให้ข้อมูลสามารถนำไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนได้จริง นอกจากนี้ยังเสนอว่าเทคโนโลยี AI อาจมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้ครูได้รับข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) จากห้องเรียนได้อย่างรวดเร็ว และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในช่วงอภิปราย ผู้แทนจากสเปน กล่าวว่าทักษะทางสังคมและอารมณ์ไม่ใช่ทางเลือก แต่เป็นทักษะจำเป็นสำหรับโลกที่ซับซ้อนและไม่แน่นอนในปัจจุบัน พร้อมชื่นชมที่โครงการนี้ที่นำการประเมินความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy Assessment) และเทคโนโลยี AI มาใช้ร่วมกัน เพื่อสนับสนุนการสร้างการศึกษาที่มีความเป็นมนุษย์มากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน OECD ยังสะท้อนผลสำรวจจากประเทศที่เข้าร่วมโครงการในรอบก่อนหน้าว่า นอกจากข้อมูลและรายงานแล้ว การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างประเทศ (Peer Learning) ถือเป็นคุณค่าอีกประการหนึ่งของโครงการ เพราะช่วยให้ประเทศต่าง ๆ ได้เรียนรู้แนวทางการพัฒนาทักษะด้านอารมณ์และสังคมจากกันและกัน ตลอดจนช่วยสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศในประเด็นการพัฒนาทักษะด้านสังคมและอารมณ์อย่างต่อเนื่อง

Item 12. New Perspectives on Childhood

โครงการนี้เน้นการทำความเข้าใจ “วัยเด็กในโลกยุคใหม่” โดยมองเด็กแบบองค์รวม ไม่ได้จำกัดเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา แต่ครอบคลุมสุขภาวะทางกาย อารมณ์ สังคม ความสัมพันธ์ เทคโนโลยีดิจิทัล และการมีส่วนร่วมของเด็กในการตัดสินใจต่าง ๆ สำคัญของหัวข้อนี้ คือ การตั้งคำถามว่า “โลกที่เปลี่ยนไปกำลังส่งผลต่อเด็กอย่างไร” และระบบการศึกษาควรตอบสนองอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดย OECD พยายามสร้างองค์ความรู้ที่เชื่อมโยงระหว่าง ชีวิตจริงของเด็ก กับ นโยบายการศึกษา เพื่อให้เข้าใจทั้งโอกาสและความเสี่ยงที่เด็กเผชิญในศตวรรษที่ 21 โดยหนึ่งในประเด็นสำคัญที่นำเสนอ คือ เรื่อง การเสริมพลังให้เด็กมีเสียงและมีส่วนร่วม (Child Empowerment) (ภาพที่ 16)

ภาพที่ 16 การเสริมพลังให้เด็กมีเสียงและมีส่วนร่วม

OECD มองว่าเด็กไม่ควรเป็นเพียงผู้รับนโยบาย แต่ควรมีสติธิในการสะท้อนความคิดเห็นต่อเรื่องที่ส่งผลต่อชีวิตของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติ (UNCRC) โดยเฉพาะมาตราที่ 12 ที่ระบุว่าเด็กมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและได้รับการรับฟัง ที่ประชุมย้ำว่าการให้เด็กมีส่วนร่วมมีประโยชน์หลายด้านทั้งช่วยสร้างการมีส่วนร่วมของพลเมืองในสังคมและชุมชนในระยะยาว เพิ่มความไว้วางใจระหว่างนักเรียนกับโรงเรียน ส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง และช่วยพัฒนาสุขภาวะทางอารมณ์ของเด็ก นอกจากนี้ OECD ยังพยายามปฏิบัติตามแนวคิดนี้ โดยเชิญเด็กและเยาวชนเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการร่วมออกแบบเครื่องมือสะท้อนความคิดเห็น (Reflection Tools) สำหรับรายงานฉบับใหม่ที่จะเผยแพร่ในอนาคต

อีกประเด็นสำคัญ คือ การนำเสนอแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของเด็กในศตวรรษที่ 21 โดย OECD แบ่งออกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) สุขภาวะทางอารมณ์ 2) เทคโนโลยีดิจิทัล และ 3) สุขภาพกายภาพ สำหรับด้านสุขภาพทางอารมณ์ พบว่า แม้อัตราการฆ่าตัวตายและการกลั่นแกล้งโดยรวมในหลายประเทศมีแนวโน้มลดลง แต่กลับพบปัญหาเพิ่มขึ้นในเรื่องพฤติกรรมแบบเก็บกด เช่น ภาวะวิตกกังวล ความรู้สึกซึมเศร้า ภาพลักษณ์ด้านลบต่อตนเอง และความเครียด โดยเฉพาะในเด็กผู้หญิง นอกจากนี้ เด็กยังรายงานปัญหาทางกายที่สัมพันธ์กับความเครียด เช่น ปวดหัว ปวดท้อง นอนหลับไม่เพียงพอ และแรงกดดันจากทั้งในและนอกโรงเรียนเพิ่มขึ้น

ในขณะที่ยังด้านเทคโนโลยีดิจิทัล OECD ชี้ว่า เด็กยุคปัจจุบันเชื่อมต่อกับโลกออนไลน์มากขึ้น มีโอกาสในการสร้างสรรค์ แสดงออก เรียนรู้ และสร้างความสัมพันธ์ผ่านโลกดิจิทัล แต่ขณะเดียวกันก็เผชิญความเสี่ยงจากข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ ความเหลื่อมล้ำด้านทักษะดิจิทัล และอันตรายในโลกออนไลน์ มีการวิพากษ์แนวคิด “ชาวดิจิทัลโดยกำเนิด” (Digital Natives) โดย OECD เห็นว่า แม้เด็กจะเติบโตมากับเทคโนโลยี แต่ไม่ได้หมายความว่าเด็กมีความเชี่ยวชาญหรือปลอดภัยโดยอัตโนมัติ ความเชื่อนี้อาจทำให้ผู้ใหญ่ละเลยการสนับสนุนและการดูแลที่เด็กควรได้รับจากครูและผู้ปกครอง นอกจากนี้ ยังมีการอภิปรายเรื่อง “พื้นที่สีเทา” ของงานวิจัยดิจิทัล เช่น เด็กใช้เวลาบนโลกออนไลน์มากขึ้นจริง แต่ยังไม่มีการสรุปชัดเจนว่าเทคโนโลยีส่งผลต่อสุขภาวะอย่างไรในระยะยาว รวมถึงประเด็นด้านปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) แชทบอต (Chatbot) อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things: IoT) และสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จนอาจทำให้องค์ความรู้หรืองานวิจัยที่มีอยู่ไม่สามารถตามทันพัฒนาการของเทคโนโลยี

ในด้านสุขภาพกาย OECD พบแนวโน้มเชิงบวก เช่น เด็กบริโภคผักและผลไม้มากขึ้น และสูบบุหรี่หรือดื่มแอลกอฮอล์ลดลง แต่ก็มีแนวโน้มเชิงลบ เช่น การใช้บุหรี่ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น ภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วนเพิ่มขึ้น เด็กออกกำลังกายน้อยลง และนอนหลับน้อยลง ประเด็นที่ OECD ให้ความสำคัญมาก คือ เรื่องการขาดกิจกรรมทางกาย (Physical Inactivity) จากผลสำรวจ Policy Survey ปี 2022 ที่สอบถามประเทศสมาชิกเกี่ยวกับความท้าทายสำคัญด้านสุขภาพเด็ก และพบว่าหลายประเทศให้คะแนนว่าเด็กมีกิจกรรมทางกายไม่เพียงพอ เป็นปัญหาที่เร่งด่วนที่สุด

❖ การอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

- สเปน สนับสนุนความสำคัญของทักษะด้านอารมณ์และสังคม โดยมองว่าเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญต่อการเรียนรู้และคุณภาพชีวิตของเด็กในโลกที่มีความซับซ้อนมากขึ้น พร้อมทั้งชื่นชมว่าโครงการดังกล่าวสามารถวัดทักษะสำคัญ เช่น ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (empathy) ความมานะพยายาม (perseverance) และความใฝ่รู้ (curiosity) ได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ยังเห็นว่าการนำปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) มาใช้

ในการวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างประเทศ (peer learning network) เป็นจุดเด่นสำคัญของโครงการ

- **ตุรกี** เห็นว่าโครงการมีความสำคัญเพราะช่วยยกระดับทักษะด้านอารมณ์และสังคมให้เป็นประเด็นเชิงนโยบาย ไม่ใช่แค่เรื่องการวัดผล แต่ตั้งคำถามสำคัญว่าประเทศต่าง ๆ จะนำผลวิจัยไปใช้จริงในห้องเรียนและการพัฒนาครูได้อย่างไร นอกจากนี้ ยังมีข้อกังวลเกี่ยวกับอคติทางวัฒนธรรม (Cultural Bias) และอิทธิพลจากการตอบคำถามในลักษณะที่สังคมยอมรับ (Social Desirability Effect) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) และการกลั่นแกล้ง (Bullying) ที่แต่ละวัฒนธรรมอาจมีการตีความแตกต่างกัน

- **TUAC / ผู้แทนแรงงาน** เน้นย้ำว่าทั้งนักเรียนและครูควรได้รับการส่งเสริมด้านความเป็นอยู่ที่ดี (Well-being) และสุขภาพทางสังคมและอารมณ์ (Social-emotional Health) อย่างเหมาะสม พร้อมสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน (Peer Networks) ระหว่างครูและโรงเรียน นอกจากนี้ ยังเรียกร้องให้มีแนวทาง human in the loop ในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) โดยให้ AI ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสนับสนุนการตัดสินใจ มากกว่าการตัดสินใจแทนมนุษย์

- **อิสราเอล** เห็นว่าความท้าทายสำคัญไม่ใช่เพียงการรับรู้สถานการณ์ แต่คือการนำข้อมูลไปสู่กลไกเชิงปฏิบัติทางการศึกษา (Educational Levers) สำหรับครูและผู้บริหารโรงเรียน กล่าวคือ หากโรงเรียนพบปัญหาด้านทักษะทางสังคมและอารมณ์ (SEL) แล้ว ควรมีแนวทางดำเนินการต่ออย่างไร นอกจากนี้ ยังได้แบ่งปันว่าประเทศอิสราเอลกำลังทดลองใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อช่วยให้ครูได้รับข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback) จากห้องเรียนได้อย่างรวดเร็ว พร้อมข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

- **ฟินแลนด์** ชื่นชมที่โครงการลดการยึดติดกับ Big Five personality Model และเริ่มมองทักษะด้านอารมณ์และสังคมในมิติที่กว้างขึ้น พร้อมทั้งเสนอว่าควรมองในระดับระบบ มากขึ้น เช่น หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และวัฒนธรรมโรงเรียน ไม่ใช่เน้นเพียงความสามารถรายบุคคลของนักเรียนหรือครู นอกจากนี้ยังเน้นว่าบริบททางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมและอารมณ์ของเด็ก จึงควรคำนึงถึงความแตกต่างเหล่านี้ในการตีความผลวิจัย

- **ญี่ปุ่น** เน้นว่าการพัฒนาด้านสังคมและอารมณ์ควรเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่มองเด็กแบบองค์รวม และชี้ว่าระบบการศึกษาญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับมิตินี้มาอย่างต่อเนื่อง ไม่ได้เน้นเฉพาะความรู้เชิงวิชาการ ตลอดจนได้สะท้อนความกังวลว่า แม้โครงการด้าน AI จะมีความสำคัญ แต่ OECD ควรรักษาสอดคล้องกับโครงการที่เน้นพัฒนามนุษย์และความสัมพันธ์ทางสังคมด้วย

- **ขิลิ** แสดงความยินดีกับความก้าวหน้าของโครงการ และเห็นว่าโครงการนี้สำคัญมากต่อการเข้าใจนักเรียนและชุมชนโรงเรียน โดยเฉพาะในบริบทที่โรงเรียนกำลังเผชิญปัญหาความรุนแรง (Violence at Schools) พร้อมมองว่าโครงการจะช่วยสร้างชุมชนการเรียนรู้ที่ปลอดภัย มีสุขภาวะ และมีความเป็นหนึ่งเดียวมากขึ้น

- **เคนมาร์ก** สะท้อนความกังวลปัญหาเด็กหลีกเลี่ยงการไปโรงเรียน (School Avoidance) และการขาดเรียนระยะยาวหลัง COVID-19 โดยพบว่าเด็กจำนวนมากมีภาวะวิตกกังวลทางสังคม (Social Anxiety) และกลับเข้าสู่โรงเรียนได้ยากขึ้น แม้สถานการณ์โรคระบาดจะผ่านไปแล้วก็ตาม นอกจากนี้ยังมองว่าการทำงานจากที่บ้าน (Work From Home) ของผู้ปกครองอาจส่งผลทางอ้อมให้เด็กคุ้นชินกับการอยู่บ้านมากขึ้น

Item 13. Trends Shaping Education

❖ บริบท

ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ประชาคมโลกต้องเผชิญกับความผันผวนอย่างรุนแรงและวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Global Shocks) ทั้งในมิติภูมิรัฐศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทวีความรุนแรง และการก้าวกระโดดอย่างพลิกผืนของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ด้วยเหตุนี้ การนำเครื่องมือการคาดการณ์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Foresight) มาใช้ในฐานะกลไกหลักของ "ธรรมาภิบาลเชิงคาดการณ์" (Anticipatory Governance) เป็นความจำเป็นเร่งด่วนในการบริหารจัดการความไม่แน่นอน

โครงการ Trends Shaping Education ของ OECD จึงได้ยกระดับบทบาทจากการวิเคราะห์แนวโน้มระดับโลก (Global Trends) ไปสู่การสร้างขีดความสามารถ (Capacity Building) ในระดับประเทศ ผ่านการจัดตั้ง "ชุมชนเพื่อระบบการศึกษาที่พร้อมสำหรับอนาคต" (Community for Future-Fit Education Systems) เพื่อขับเคลื่อนและปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาให้เกิดความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวได้ (Resilience) และมีความยั่งยืนในระยะยาว

❖ รายละเอียด

จากการศึกษาวิเคราะห์วิธีการที่ประเทศสมาชิกนำการคาดการณ์เชิงกลยุทธ์ไปใช้ในเชิงระบบ OECD จัดหมวดหมู่ออกเป็น 3 มิติสำคัญ ซึ่งเป็นฐานของรายงาน **ส่วนที่ 1 (Part I: Mapping and Analysis)** ประกอบด้วย

1) มิติด้านธรรมาภิบาล (Governance)

มิตินี้มุ่งวิเคราะห์โครงสร้างเชิงอำนาจและกลไกการประสานงาน โดยจำแนกตามบริบทการบริหารราชการแผ่นดินของแต่ละประเทศ

- **แนวทางระดับส่วนกลาง (Whole-of-government)** เห็นได้ในประเทศฟินแลนด์ ซึ่งมีระบบประสานงานกลางที่กำหนดให้ทุกกระทรวงจัดทำรายงานทบทวนอนาคตในทุกวาระการเลือกตั้งเพื่อฝังแนวคิดเชิงอนาคตให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร เช่นเดียวกับเวลส์ ที่ใช้กลไกทางกฎหมายผ่านพระราชบัญญัติความเป็นอยู่ที่ดีของคนรุ่นอนาคต (Well-being of Future Generations Act) บังคับให้หน่วยงานรัฐคำนึงถึงผลกระทบระยะยาวในทุกการตัดสินใจ
- **แนวทางระบบกระจายอำนาจ (Decentralized Systems)** ในบริบทของประเทศแคนาดา ซึ่งการศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบของมณฑล การคาดการณ์เชิงกลยุทธ์มีใช้คำสั่งจากบนลงล่าง แต่ดำเนินงานผ่านการประสานงานร่วมกัน (Shared Coordination) และสร้างความรับผิดชอบรายบุคคล (Individual Accountability) ระหว่างมณฑลและดินแดนต่างๆ

2) มิติด้านระเบียบวิธี (Methodologies) ระเบียบวิธีวิจัยเพื่อการวิเคราะห์และตัดสินใจเชิงนโยบายแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบหลัก ได้แก่

- (1) **แนวทางเชิงปริมาณ (Quantitative)** ใช้ข้อมูลสถิติในอดีตเพื่อพยากรณ์และคาดประมาณ (Projections) อนาคต มีประโยชน์สูงต่อการวางแผนทรัพยากรและงบประมาณ
- (2) **แนวทางเชิงสำรวจ (Exploratory)** มุ่งเน้นการเปิดรับความไม่แน่นอนผ่านการใช้ฉากทัศน์ (Scenarios) และการตรวจจับสัญญาณที่อ่อนแรง (Weak Signals) เพื่อทดสอบสมมติฐานและเตรียมรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด
- (3) **แนวทางเชิงบรรทัดฐาน (Normative)** เน้นการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Visioning) ถึงอนาคตที่พึงปรารถนา แล้วกำหนดขั้นตอนย้อนกลับมาสู่ปัจจุบัน (Backcasting) เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและความรู้สึกเป็นเจ้าของนโยบายร่วมกัน

3) มิติด้านการประเมินผล (Evaluation)

การประเมินมูลค่าและผลสัมฤทธิ์ของการคาดการณ์เชิงกลยุทธ์เผชิญกับความท้าทายด้านมาตรวัด โดยรายงานจำแนกมาตรวัดออกเป็นมาตรวัดเชิงปริมาณพื้นฐาน เช่น จำนวนการดาวน์โหลดเอกสารหรือสถิติการอ้างอิงเชิงนโยบาย กับมาตรวัดเชิงลึกเชิงระบบที่มุ่งประเมินการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและความคิด (Mindset shift) ของผู้กำหนดนโยบาย ตลอดจนการสร้างวงจรแห่งการเรียนรู้ (Learning loops)

กรณีศึกษาเชิงประจักษ์จากประเทศสมาชิก (Part II: In-depth Case Studies)

OECD ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตัวอย่างผ่านการการเรียนรู้ระหว่างกัน (Peer Learning) โดยประเทศสมาชิกได้แบ่งปันกรณีศึกษาที่สะท้อนถึงนวัตกรรม ข้อจำกัด และบทเรียนสำคัญ (Empirical Evidence) ในการประยุกต์ใช้ทั้ง 3 มิติข้างต้น ดังนี้

1) เครือรัฐออสเตรเลีย (Australia)

ออสเตรเลียถือเป็นผู้สนับสนุนหลักของโครงการนี้ โดยมีประวัติการวางแผนอนาคตที่ยาวนานตั้งแต่ทศวรรษ 1990 ผ่านการจัดทำ Intergenerational Report ซึ่งช่วยสร้างบรรทัดฐานในการวางแผนระยะยาว 30-40 ปี และการใช้ฉากทัศน์ (Scenario planning) ในรัฐบาล นวัตกรรมที่สำคัญคือการจัดตั้งหน่วยงานคาดการณ์เชิงกลยุทธ์ขนาดเล็กภายในกระทรวงศึกษาธิการ ที่มุ่งเน้นการสร้างขีดความสามารถภายในองค์กรด้วยต้นทุนต่ำ เช่น การจัดทำจดหมายข่าวอนาคตและการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างความคุ้นเคยแก่นักนโยบาย

2) เนเธอร์แลนด์ (Netherlands)

เนเธอร์แลนด์ได้นำเสนอประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งระหว่างวิสัยทัศน์ระยะยาวกับความท้าทายเร่งด่วนในระยะสั้นภายใต้สภาพแวดล้อมทางการเมือง (Short-term Political Environment) เช่น วิกฤตการณ์การขาดแคลนครู และอิทธิพลของบริษัทเทคโนโลยีักษ์ใหญ่ (Big Tech) รวมถึง AI โดยเนเธอร์แลนด์ให้ความสนใจในมิติธรรมาภิบาล และเน้นย้ำถึงความสำคัญในการเปลี่ยนผ่านจาก Instrumental Means ไปสู่ Future-fit Goals Approach

3) ชุมชนเฟลมมิชแห่งเบลเยียม (Flemish Community, Belgium)

ชุมชนเฟลมมิชได้ให้บทเรียนอันล้ำค่าจากการละลายแนวโน้มเชิงประชากรในปี ค.ศ. 2001 ซึ่งกลายเป็นจุดบอด (Blind spot) ที่ส่งผลโดยตรงต่อวิกฤตการณ์ขาดแคลนสถานที่เรียนและบุคลากรทางการศึกษาในปัจจุบัน ประเด็นนี้ชี้ให้เห็นว่านโยบายการศึกษาจะมุ่งมองเพียงความท้าทายปัจจุบันไม่ได้ ทำให้ปัจจุบันได้กำหนดให้จัดทำรายงานการคาดการณ์ทุก 5 ปีเพื่อให้สอดคล้องกับวงจรนโยบายและการเลือกตั้ง ส่งผลให้พรรคการเมืองนำข้อมูลไปใช้ในการหาเสียงและจัดทำนโยบายรัฐบาล ช่วยทำลายกำแพงระหว่างกระทรวง (Breaking Down Silos) ได้อย่างเป็นรูปธรรม

4) แคนาดา (Canada)

แคนาดาได้กล่าวถึงความซับซ้อนในการคาดการณ์เชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติ โดยเสนอแนวปฏิบัติว่าการคาดการณ์ควรเป็นกิจกรรมที่ดำเนินอย่างต่อเนื่องหลังบ้าน (Continuous Background Activity) ในบริบทของการกระจายอำนาจ ซึ่งการศึกษาควรอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของมณฑล (Provinces) เพื่อให้กระบวนการคิดเชิงนโยบายสามารถวิวัฒนาการไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นตลอดเวลา เช่น การพัฒนาของเทคโนโลยี AI

5) สเปน (Spain)

สเปนนำเสนอนวัตกรรมเชิงโครงสร้างด้วยการจัดตั้ง สำนักงานที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Advisory Office) ภายในรัฐบาล และจัดวางให้มีที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ประจำในแต่ละกระทรวง เพื่อเชื่อมโยง

องค์ความรู้เชิงวิชาการเข้ากับการกำหนดนโยบาย ตลอดจนเน้นการทำรายงานวิจัยข้ามสายงาน (Cross-sectoral) ร่วมกับกระทรวงอื่น เช่น กระทรวงเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และนิเวศวิทยา เพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลายและครอบคลุม

6) เวลส์ (Wales)

เวลส์ประสบความสำเร็จในการฝังการคิดเชิงอนาคตไว้ในระบบกฎหมายอย่างเป็นรูปธรรมผ่านพระราชบัญญัติความเป็นอยู่ที่ดีของคนรุ่นอนาคต (Well-being of Future Generations Act) นอกจากนี้ยังเน้นแนวทางเชิงบรรทัดฐาน (Normative) โดยเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนร่วมกันออกแบบอนาคตที่พึงปรารถนาของวิชาชีพครู เพื่อแก้ไขปัญหาเชิงระบบด้านการสรรหาและรักษาศุภเคราะห์ทางการศึกษาจากฐานราก

ถึงแม้การดำเนินงานของประเทศสมาชิกจะมีความก้าวหน้าอย่างเห็นได้ชัด แต่ความท้าทายสำคัญที่ยังคงอยู่คือช่องว่างทางวัฒนธรรมระหว่างนักสถิติที่เน้นการพยากรณ์เชิงปริมาณ กับนักคาดการณ์เชิงกลยุทธ์ที่เน้นเชิงคุณภาพ การลดลักษณะการทำงานแบบแยกส่วนหรือไซโล (Silos) ด้วยการสร้างขีดความสามารถร่วมกัน (Capacity Building) และการดึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วม คือกุญแจสำคัญในการสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกันในทุกระดับ เพื่อให้การคาดการณ์เชิงกลยุทธ์ถูกบูรณาการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของวงจรนโยบาย (Policy Cycle) อย่างแท้จริงและยั่งยืน

นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและสอดคล้องกับมาตรฐานของ OECD กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องพิจารณาวิถีเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Trajectory) เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบเวลาและโรดแมปสำคัญของโครงการ ดังนี้

- **มิถุนายน ค.ศ. 2026** การนำเสนอร่างรายงานการสังเคราะห์ (Draft Synthesis Report) ต่อประเทศสมาชิกเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะและปรับปรุงเนื้อหา
- **กันยายน ค.ศ. 2026** การประชุมชุมชนนักปฏิบัติ (Community Meeting) ครั้งถัดไป เพื่อวิเคราะห์กรณีศึกษาเชิงลึกจากประเทศเนเธอร์แลนด์
- **ธันวาคม ค.ศ. 2026** การจัดพิมพ์และเผยแพร่รายงานการสังเคราะห์ฉบับสมบูรณ์ พร้อมกิจกรรมเปิดตัวระดับนานาชาติ

บทสรุปจากการประชุมครั้งนี้ตอกย้ำถึงความมุ่งมั่นร่วมกันของนานาประเทศในการก้าวข้ามการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไปสู่การบริหารจัดการเชิงรุก (Proactive Management) เพื่อสร้างหลักประกันว่าระบบการศึกษาจะมีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะเป็นรากฐานที่มั่นคงสำหรับคนรุ่นต่อไป ท่ามกลางพลวัตของการเปลี่ยนแปลงระดับโลกที่ไม่หยุดนิ่ง การประสานงานและการเตรียมความพร้อมตามโรดแมปนี้จึงเป็นหัวใจสำคัญในการนำพาประเทศไทยสู่มาตรฐานสากลที่ยั่งยืน

The 39th session of the Education Policy Committee (EDPC)

16-17 April 2026, OECD Conference Centre Paris France

Item 1. Adoption of the Draft Annotated Agenda of the 39th session of the Education Policy Committee

ประธานการประชุมได้กล่าวเปิดการประชุมคณะกรรมการนโยบายการศึกษา OECD หรือ Education Policy Committee (EDPC) ครั้งที่ 39 โดยต้อนรับผู้แทนที่เข้าร่วมประชุมทั้งในห้องประชุมและผ่านระบบออนไลน์ พร้อมแจ้งข้อมูลด้านการจัดประชุมและข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง การเผยแพร่เอกสารประกอบการนำเสนอผ่านระบบ One Community ภายหลังการประชุม

ประธานได้ชี้แจงแนวปฏิบัติในการประชุมแก่ผู้แทน โดยขอให้ผู้เข้าร่วมประชุมในห้องประชุมใช้ป้ายชื่อเมื่อต้องการขอใช้สิทธิ์อภิปราย เปิดไมโครโฟนเมื่อผู้พูดก่อนหน้ากล่าวจบแล้วเท่านั้น และพูดซ้ำ ชัดเจน ตรงไมโครโฟน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ฟัง นอกจากนี้ ที่ประชุมจัดให้มีบริการล่ามพร้อมกันเป็นภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส และสำหรับผู้แทนที่เข้าร่วมทางไกล ขอให้ใช้ฟังก์ชันยกมือในระบบ Zoom โดยจะพิจารณาคำถามจากผู้เข้าร่วมในห้องประชุมก่อน แล้วจึงตามด้วยผู้เข้าร่วมทางไกล

Item 2. Towards a new Policy Flagship

ที่ประชุมได้พิจารณาเรื่อง Towards a New Policy Flagship on the Economic and Social Outcomes of Education ซึ่งเป็นการเริ่มต้นงานสำคัญของคณะกรรมการนโยบายการศึกษาในการจัดทำรายงานเชิงนโยบายฉบับใหม่เกี่ยวกับผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของการศึกษา โดยช่วงการประชุมแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ช่วงการนำเสนอและอภิปรายโดยคณะผู้แทนจากหลายฝ่าย และช่วงอภิปรายเต็มคณะในรูปแบบ Tour de Table เพื่อรับฟังความเห็นของประเทศสมาชิกและภาคีที่เกี่ยวข้องต่อทิศทางของรายงานดังกล่าว

ทั้งนี้ สาระสำคัญของวาระนี้ คือ การพัฒนารายงาน Flagship ที่สามารถตอบคำถามเชิงนโยบายว่าการศึกษาส่งผลลัพธ์อะไรให้แก่เศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว โดยสิ่งเหล่านี้จะสามารถช่วยให้รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาใช้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่น่าเชื่อถือ และใช้สื่อสารกับกระทรวงที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานด้านเศรษฐกิจได้ว่า การลงทุนด้านการศึกษาเป็นการลงทุนเชิงยุทธศาสตร์ระยะยาว ไม่ใช่เพียงเป็นรายจ่ายภาครัฐเท่านั้น

❖ สาระสำคัญช่วง Presentations and Panel Discussion

ฝ่ายเลขานุการ OECD ชี้แจงว่า ประเทศต่าง ๆ ต้องการหลักฐานที่บูรณาการและเข้าถึงได้ง่าย เพื่ออธิบายว่าการศึกษามีส่วนสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมทางสังคม และความอยู่ดีมีสุข อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดีตาม หลักฐานที่ OECD มีอยู่ยังคงกระจัดกระจายอยู่ในหลายชุดข้อมูล ทำให้ยากต่อการนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบาย โดยเฉพาะในบริบทที่รัฐมีข้อจำกัดทางการคลัง

เป้าหมายของ Policy Flagship คือ การบูรณาการข้อมูลและข้อค้นพบเชิงนโยบายจากงานเดิมและงานที่กำลังดำเนินการของ OECD เพื่อจัดทำเป็นรายงานเชิงหลักฐาน ที่เข้าใจได้ทั้งในและนอกแวดวงการศึกษา ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการหารือกับฝ่ายการคลัง แรงงาน และเศรษฐกิจได้ โดย OECD ตั้งเป้าจัดทำรายงานฉบับแรกภายในปี 2027 และคาดว่าจะพัฒนาเป็นชุดรายงานต่อเนื่องทุกสองปี ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของรายงาน ได้แก่

- 1) การบูรณาการข้อมูลและข้อค้นพบ
- 2) การระบุการลงทุนและแนวปฏิบัติสำคัญในแต่ละระดับการศึกษา และ
- 3) การสร้างเรื่องเล่าเชิงหลักฐานที่เข้าถึงผู้ที่สนใจนอกภาคการศึกษาได้

นอกจากนี้ กรอบวิเคราะห์เบื้องต้นของรายงานประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น ผลิตภาพ การมีส่วนร่วม ความยืดหยุ่น และความอยู่ดีมีสุข 2) ทูมนมนุษย์ ซึ่งเป็นแนวคิดเชื่อมโยงระหว่างระบบการศึกษากับผลลัพธ์ดังกล่าว 3) เส้นทางและกลไกเพื่อแปลงทุนมนุษย์ไปสู่ผลลัพธ์ เช่น ผลิตภาพ ตลาดแรงงาน นวัตกรรม และการมีส่วนร่วมของพลเมือง 4) เครื่องมือนโยบายด้านการศึกษา เช่น การเข้าถึง คุณภาพ ความสอดคล้องกับตลาดแรงงาน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 5) มิติด้านอื่น เช่น ความเสมอภาค การเปลี่ยนแปลงประชากร เทคโนโลยี และเงื่อนไขทางสถาบันและการคลัง

ในการอภิปรายร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายใน OECD มีข้อสรุปสำคัญว่า งานนี้ไม่ควรเป็นเพียงรายงานเชิงวิเคราะห์แยกส่วน แต่ควรเป็นแพลตฟอร์มสังเคราะห์หลักฐานที่เชื่อมโยงข้อมูลจากหลายสาขาเข้าด้วยกัน โดยไม่จำเป็นต้องสร้างข้อมูลใหม่ในระยะแรก แต่ต้องจัดระเบียบหลักฐานที่มีอยู่เดิมให้ตอบคำถามเชิงนโยบายได้อย่างชัดเจน ใช้ได้จริง และมีความหมายต่อการตัดสินใจของรัฐบาล

❖ ประเด็นจากผู้ร่วมอภิปรายมีสาระสำคัญดังนี้

ฝ่ายเศรษฐกิจได้เน้นย้ำว่าการศึกษาส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจได้ไม่น้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับ การบูรณาการระหว่างนโยบายหลายด้าน เช่น นโยบายเศรษฐกิจ แรงงาน และการคลัง ดังนั้นจึงควรพิจารณาว่า นโยบายอื่น ๆ ช่วยขยายหรือลดทอนผลของการศึกษาอย่างไร พร้อมทั้งเสนอให้ทบทวนแนวคิด **ทุนมนุษย์** ให้มีความครอบคลุมทั้งในมิติคุณภาพการศึกษาและทักษะ ไม่ใช่เพียงระดับการศึกษาเท่านั้น ในขณะที่ฝ่ายแรงงาน และสังคม ชี้ให้เห็นความสำคัญของการเชื่อมโยงการศึกษากับระดับทักษะ สุขภาพ และการใช้ทักษะ

ในตลาดแรงงาน โดยระบุว่าผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจไม่ได้ขึ้นกับการมีวุฒิการศึกษาเท่านั้น แต่ขึ้นกับว่าระบบการศึกษาสร้างทักษะที่มีคุณภาพและถูกนำไปใช้จริงในตลาดแรงงานได้เพียงใด นอกจากนี้ OECD Centre for Skills เสริมว่า วุฒิการศึกษาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของภาพรวม โดยข้อมูลจาก Skills Outlook 2025 ชี้ว่าผลตอบแทนค่าจ้างเพิ่มขึ้นตามระดับคุณวุฒิ แต่คำถามเชิงนโยบายที่สำคัญกว่านั้น คือ ระบบการศึกษาสามารถสร้างความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่นำไปสู่การทำงานที่มีผลิตภาพและคุณภาพได้หรือไม่ นอกจากนี้ ยังเน้นว่าความเหลื่อมล้ำด้านภูมิหลังครอบครัวส่งผลกระทบต่อพัฒนาทักษะ โอกาส และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจตลอดช่วงชีวิต จึงไม่ควรมองการศึกษาเป็นเพียงเครื่องมือที่ทำให้ได้รับวุฒิเพียงเท่านั้น แต่ควรมองเป็นระบบที่พัฒนาทักษะ ทั้งการรู้หนังสือ คณิตศาสตร์ การแก้ปัญหา การปรับตัว และความฉลาดทางสังคมอารมณ์ เป็นที่น่าสังเกตว่า ฝ่ายที่เกี่ยวกับด้านความอยู่ดีมีสุข ความเสมอภาค และความยั่งยืน ชี้ว่า การศึกษาและทุนมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญของความอยู่ดีมีสุขในระดับสังคม โดยมีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์หลากหลายด้าน ทั้งการมีงานทำ สุขภาพ ความสัมพันธ์ทางสังคม ความไว้วางใจ และความปลอดภัย จากข้อมูลเห็นว่าประชากรที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษามักมีผลลัพธ์ที่ดีกว่าในหลายมิติของชีวิต และผลดังกล่าวมีแนวโน้มคงอยู่ต่อเนื่องในช่วงปี 2010–2023 อีกทั้งยังเสนอให้มองการลงทุนด้านการศึกษาในฐานะส่วนหนึ่งของ “social investment” ซึ่งเชื่อมโยงการพัฒนาทักษะกับการมีส่วนร่วมในตลาดแรงงาน ผลิตภาพ และผลลัพธ์ทางสังคม

❖ ความเห็นของประเทศและองค์กรที่เกี่ยวข้อง (Plenary Discussion)

ในช่วงอภิปราย ประเทศสมาชิกและองค์กรที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่แสดงท่าทีสนับสนุนการจัดทำ Policy Flagship on the Economic and Social Outcomes of Education โดยเห็นว่าเป็นงานที่มีความสำคัญและทันต่อบริบทการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากประเทศต่าง ๆ กำลังเผชิญข้อจำกัดทางการคลัง ความต้องการยกระดับผลิตภาพแรงกดดันจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ความเหลื่อมล้ำทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานจากเทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ ทั้งนี้ ผู้แทนหลายประเทศเห็นพ้องว่า OECD มีจุดแข็งในการรวบรวมและสังเคราะห์หลักฐานจากหลายสาขา นโยบาย จึงควรใช้โอกาสนี้จัดทำรายงานที่ช่วยอธิบายความคุ้มค่าของการลงทุนในการศึกษา ในฐานะการลงทุนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ไม่ใช่เพียงรายจ่ายของภาครัฐ

ประเด็นร่วมที่ประเทศสมาชิกให้ความสำคัญ คือ รายงานฉบับแรกควรมีขอบเขตที่ชัดเจน กระชับ และใช้ประโยชน์ได้จริง โดยไม่ควรให้รายงานครอบคลุมทุกมิติของการศึกษาในคราวเดียว แต่ควรเริ่มจากประเด็นที่มีหลักฐานรองรับชัดเจนและสามารถสื่อสารกับผู้กำหนดนโยบายได้ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงการศึกษากับทุนมนุษย์ ทักษะ ผลิตภาพ การจ้างงาน การเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเสมอภาค ความอยู่ดีมีสุข และความยืดหยุ่นของสังคม

ทั้งนี้หลายประเทศเห็นว่า รายงานควรช่วยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้ในการหารือกับกระทรวงการคลัง กระทรวงแรงงาน และหน่วยงานด้านเศรษฐกิจได้อย่างมีน้ำหนัก

นอกจากนี้ ผู้แทนหลายประเทศเสนอให้รายงานพิจารณาแนวคิดทุนมนุษย์ โดยต้องมีการให้คำนิยามว่า ทุนมนุษย์ในความหมายที่กว้างกว่าจำนวนปีการศึกษาหรือระดับวุฒิการศึกษา ทั้งนี้ ควรครอบคลุมคุณภาพของการเรียนรู้ ทักษะพื้นฐาน ทักษะอาชีพ ทักษะสังคมและอารมณ์ สมรรถนะในการปรับตัว การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการใช้ทักษะจริงในตลาดแรงงาน ขณะเดียวกันควรให้ความสำคัญกับความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษา ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม เส้นทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงบทบาทของอาชีวศึกษา การศึกษาปฐมวัย การศึกษาผู้ใหญ่ และการเรียนรู้นอกระบบ/ตามอัธยาศัย

อีกทั้งอีกประเด็นที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างกว้างขวาง คือ รายงานต้องมีมูลค่าเพิ่มหรือสิ่งที่น่าสนใจที่ชัดเจนเมื่อเทียบกับสิ่งพิมพ์เดิมของ OECD เช่น Education at a Glance โดยไม่ควรเป็นเพียงการรวบรวมข้อมูลเดิมหรือการนำเสนอผลดีของการศึกษาในลักษณะทั่วไป แต่ควรเป็นการสังเคราะห์เชิงนโยบายที่แสดงให้เห็นกลไกความสัมพันธ์ เงื่อนไข และทางเลือกเชิงนโยบายว่า การลงทุนด้านการศึกษาประเภทใด ภายใต้บริบทใด สามารถส่งผลต่อผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมได้มากที่สุด รวมทั้งควรสะท้อน trade-offs และข้อจำกัดของหลักฐานอย่างตรงไปตรงมา

โดยสรุป ช่วง Plenary Discussion สะท้อนว่า Policy Flagship ควรเป็นรายงานเชิงยุทธศาสตร์ที่มีความกระชับ ชัดเจน น่าเชื่อถือ และพร้อมใช้สำหรับผู้กำหนดนโยบาย โดยทำหน้าที่เชื่อมโยงหลักฐานด้านการศึกษากับวาระเศรษฐกิจ สังคม แรงงาน และการคลัง เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจลงทุนด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่องและตรงจุด ทั้งนี้ OECD จะต้องรักษาสมดุลระหว่างการเน้นผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจกับคุณค่าทางสังคมของการศึกษา เพื่อไม่ให้เกิดการศึกษาถูกมองเพียงในมิติของผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ แต่ยังคงสะท้อนบทบาทของการศึกษาในการสร้างความเสมอภาค ความไว้วางใจ ความเป็นพลเมือง และความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในระยะยาว

ในช่วงท้าย Andreas ได้สรุปข้อคิดสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ 1) ต้องสร้างกรณีการลงทุนด้านการศึกษابนฐานหลักฐาน 2) ต้องยอมรับข้อจำกัดและความไม่แน่นอนของข้อมูล 3) ต้องพิจารณามิติการกระจายผลลัพธ์ ไม่ใช่เฉพาะผลรวมระดับประเทศ 4) ต้องพิจารณาทางเลือกและปฏิสัมพันธ์ของนโยบาย 5) ต้องมีความกระชับและจัดลำดับความสำคัญของวาระ และ 6) ต้องเชื่อมโยงกับเครื่องมือและสิ่งพิมพ์เดิมของ OECD โดยไม่ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนหรือบั่นทอนงานที่มีอยู่

❖ ขั้นต่อไป

ฝ่ายเลขานุการจะดำเนินการต่อไป 3 เรื่องหลัก ได้แก่ 1) จัดทำแผนที่หลักฐานที่มีอยู่และระบุช่องว่างของข้อมูล 2) เพิ่มความร่วมมือกับคณะกรรมการชุดอื่น ๆ เพื่อปรับแนวคิดและกรอบวิเคราะห์ให้สอดคล้องกัน และ 3) เปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิก EDPC มีส่วนร่วมในการพัฒนา Policy Flagship ต่อไป โดยจะมีการหารือกับประเทศและผู้เชี่ยวชาญในช่วงกลางปีและเดือนตุลาคม

Item 3. Adoption of the Long-term strategy for OECD's work programme on education and skills

ตามที่คณะกรรมการนโยบายการศึกษา (EDPC) ได้ดำเนินการจัดทำกลยุทธ์ระยะยาวสำหรับงานด้านการศึกษาและทักษะของ OECD นั้น ผู้แทนจากประเทศนอร์เวย์ (Mr. Bjørn Lescher-Nuland) ได้นำเสนอเหตุผลความจำเป็นในการจัดทำกลยุทธ์ฉบับนี้ โดยระบุว่าเป็นการสร้าง Storytelling เพื่อสร้างความสอดคล้อง (Cohesion) ในการทำงานร่วมกัน เนื่องจากที่ผ่านมาการทำงานของคณะกรรมการระดับ 1 (Level I Bodies) ที่ประกอบด้วยผู้แทนจากหลายคณะ มักดำเนินไปในลักษณะคู่ขนาน แต่ขาดการเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ดังนั้นกลยุทธ์นี้จึงถือเป็นกรอบการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยกลยุทธ์ฉบับนี้ผ่านกระบวนการจัดทำที่เน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม (Transparent and Collaborative process) โดยมีกลุ่มที่ปรึกษา (Advisory Group) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากคณะกรรมการระดับ 1 ทั้ง 5 คณะ และฝ่ายเลขานุการ

❖ วิสัยทัศน์และทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Vision and Theory of Change)

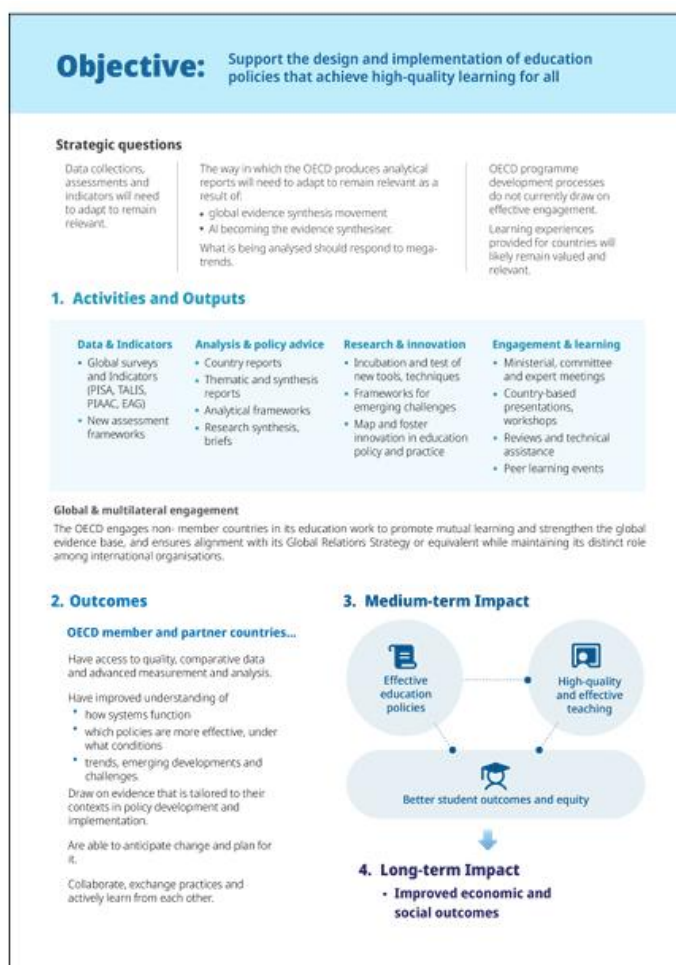
กลยุทธ์นี้กำหนดวิสัยทัศน์ในการก้าวไปสู่การเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงสำหรับทุกคน โดยมุ่งเน้นการใช้ข้อมูลเปรียบเทียบและการวิเคราะห์ที่เข้มงวดเพื่อสนับสนุนการออกแบบนโยบาย ประเด็นสำคัญที่เป็นหัวใจของกลยุทธ์คือ **ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change)** ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรอบแนวคิดที่เชื่อมโยงกิจกรรมของ OECD เข้ากับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงในประเทศสมาชิก ดังแสดงตามภาพที่ 1 แสดงให้เห็นแผนภาพ Theory of Change แบ่งองค์ประกอบเป็น 4 ส่วนหลัก ได้แก่

5. **กิจกรรมและผลผลิต (Activities and Outputs)** ครอบคลุมด้านข้อมูลและตัวบ่งชี้ การให้คำปรึกษาเชิงนโยบาย การวิจัยและนวัตกรรม และการสร้างความผูกพัน

6. **ผลลัพธ์ (Outcomes)** ประเทศสมาชิกเข้าถึงข้อมูลที่มีคุณภาพและมีความเข้าใจระบบการศึกษาเชิงลึก

7. **ผลกระทบระยะกลาง** การมีนโยบายการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

8. ผลกระทบระยะยาว (Long-term Impact) การยกระดับผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและสังคม (Improved economic and social outcomes)

ภาพที่ 17 High-level theory of change for the OECD's work on education

❖ ยุทธศาสตร์และลำดับความสำคัญ 6 ด้าน (Thematic Priorities)

ที่ประชุมกำหนดลำดับความสำคัญ 6 ประการ เพื่อตอบสนองต่อความท้าทายระดับโลก เช่น AI การเปลี่ยนแปลงทางประชากร ความเหลื่อมล้ำ ประกอบด้วย

7) การผลิตข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างประเทศ มุ่งเน้นการปิดช่องว่างของข้อมูลและบูรณาการผลการสำรวจเข้ากับงานส่วนอื่น เช่น Economic Surveys

8) ความเข้าใจผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและสังคม วิเคราะห์บทบาทของการศึกษาต่อการสร้างนวัตกรรมและความสามารถในการแข่งขัน

9) โอกาสที่เท่าเทียมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ความสำคัญกับความเสมอภาค (Equity) ในทุกช่วงวัย และการรับรองคุณวุฒิรูปแบบใหม่ (Micro-credentials)

10) ผลกระทบของเทคโนโลยีและ AI มุ่งสร้างระบบนิเวศดิจิทัลที่น่าเชื่อถือ และจริยธรรมของ AI ในการศึกษา

11) วิทยาศาสตร์การเรียนรู้การสอน (Science of Teaching and Learning) นำงานวิจัยด้านประสาทวิทยาศาสตร์และจิตวิทยามาใช้พัฒนาวิชาชีพครูและห้องเรียน

12) การเพิ่มประสิทธิภาพต้นทุน (Cost-efficiency) มุ่งเน้นความคุ้มค่าของการลงทุน (Value-for-money) ท่ามกลางภาวะงบประมาณจำกัด

❖ รูปแบบการดำเนินงานและวงจรการวางแผน 8 ปี

เพื่อความต่อเนื่องของกลยุทธ์เสนอให้ใช้วงจรการวางแผน 8 ปี (8-year planning cycle) ซึ่งเชื่อมโยงกับการประชุมระดับรัฐมนตรีที่จัดขึ้นทุก 4 ปี วงจรนี้จะช่วยเชื่อมโยงแผนงานและงบประมาณ (PWB) ของทุกคณะกรรมการเข้าด้วยกันเป็นหนึ่งเดียว แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 18 Cyclical planning

ทั้งนี้กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการกำกับดูแล (Implementation and Governance) จะไม่มีการสร้างโครงสร้างองค์กรใหม่ แต่จะใช้กลไก Chairs' Retreat รายปีเป็นเวทีหลักในการติดตามความก้าวหน้าและการทำงานข้ามคณะกรรมการ โดยประธานของแต่ละคณะกรรมการมีหน้าที่ในการส่งรายงานสรุปความก้าวหน้าก่อนการประชุม เพื่อให้การขับเคลื่อนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ในช่วงท้ายของการประชุม ได้เปิดเวทีให้สมาชิกได้ร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็น โดยมี การแลกเปลี่ยนกันอย่างกว้างขวาง สามารถสรุปได้สังเขป คือ ประเทศลักเซมเบิร์ก ได้มีการกล่าวชื่นชม คณะทำงาน และเน้นย้ำว่ากลยุทธ์นี้จะช่วยสร้างความชัดเจนในลำดับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม (Sequencing) ของ EDPC ซึ่งช่วยให้ประเทศสมาชิกเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมได้ดียิ่งขึ้น เช่นเดียวกับประเทศเบลเยียม ได้เน้นย้ำความสำคัญของการทำให้กลยุทธ์นี้เป็น Living reference หรือเอกสารที่นำไปปฏิบัติจริง ไม่ใช่เพียงแค่ ตัวอักษร และรอคอยแผนการดำเนินงาน (Implementation plan) ที่เป็นรูปธรรม นอกจากนี้ที่ประชุมยังมีมติ เห็นชอบและรับรอง (Endorse) กลยุทธ์ระยะยาวฉบับนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางหลักในการดำเนินงานด้านการศึกษา และทักษะของ OECD ต่อไป

Item 4. Preparation for the 2027-30 Programme of Work and Budget

การประชุมพิจารณารับรองผลการจัดลำดับความสำคัญของร่างแผนปฏิบัติการและงบประมาณ (PWB) ประจำปี 2027-2030 เพื่อกำหนดทิศทางการจัดสรรทรัพยากรงบประมาณหลักภายใต้ข้อจำกัดทางการคลัง สำหรับพื้นที่ผลิต 2.1.1 (สายงานการศึกษา: EDU) และพื้นที่ผลิต 2.1.4 (ศูนย์ทักษะ: SKC) รวมถึงพิจารณา การปรับลดยุทธศาสตร์งบประมาณระดับสูงเพื่อนำมาสนับสนุนโครงการด้านความเท่าเทียม การจัดทำแผนรองรับ กรณีงบประมาณลดลง (Lower-end scenario) และการกำหนดการประเมินผลกลางรอบ (Mid-PWB assessment) เพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นเชิงนโยบาย

❖ สาระสำคัญ

1. สายงานการศึกษา (Directorate for Education and Skills: EDU) พื้นที่ผลิต 2.1.1

นโยบายการศึกษาและทักษะมีประสิทธิผลสูงและอยู่ในกลุ่มที่มีความสำคัญสูงสุด (Leverage) อย่างไรก็ตาม หากงบประมาณองค์กรลดลง โครงการสำคัญจะได้รับผลกระทบ จากผลการโหวต โครงการนโยบายการศึกษา ดิจิทัลได้รับคะแนนสูงสุด ส่วนโครงการการศึกษาเพื่อวงชนได้คะแนนต่ำสุด สำนักเลขาธิการจึงเสนอให้ปรับลด งบประมาณของโครงการระดับสูง 3 โครงการ เพื่อนำงบส่วนต่าง 131,000 ยูโรไปจัดตั้งโครงการภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาเพื่อรักษาความเท่าเทียม และอีก 150,000 ยูโรสนับสนุนงานวิจัยแบบสำรวจ ที่เชื่อมโยงกัน มีโครงการตามหมวดหมู่ดังนี้

โครงการแกนหลักเชิงยุทธศาสตร์ (Ringfenced) ไม่ต้องผ่านการโหวต ได้แก่ Indicators of Education Systems (INES) Programme, EDPC Policy Flagship report, Member country peer reviews

on a regular cyclical basis, Engagement and peer-learning activities และ Economic and social outcomes of different learning pathways

โครงการได้รับงบประมาณหลัก (Part I) ได้แก่ Digital Education Policy, Future of Education and Skills 2040 (E2040), Strengthening early childhood education and care for the future, Transitions in Secondary Education, Enhancing higher education performance, Assessing lifelong learning with a system of linked OECD surveys และ Transformative school leadership

โครงการพึ่งพาเงินอุดหนุนโดยสมัครใจ (VC-only) ได้แก่ Strengthening the evidence base on early childhood outcomes to inform policies (IELS), International Vocational Education and Training Assessment (PISA-VET) และ Education policy reviews, implementation support and technical assistance ทั้งนี้ โครงการ Social and Emotional Learning: Advancing assessment and policy together ถูกปรับให้ขับเคลื่อนภายใต้ศูนย์วิจัย CERi แทน

ตัวชี้วัดประสิทธิภาพและการบูรณาการ ตั้งเป้าหมายอัตราการเข้าถึงข้อมูลที่ย่อยละ 65 ความสำเร็จในการส่งมอบงานสะสมตามแผน ยอดดาวน์โหลดสิ่งพิมพ์ 110,000 ครั้ง/ปี ยอดปฏิสัมพันธ์ดิจิทัล 3 ล้านครั้ง/ปี และมีการบูรณาการความร่วมมือข้ามหน่วยงาน (เช่น CERi, EPOC, ELSAC, PISA) เพื่อลดการทำงานแยกส่วน

2. ศูนย์ทักษะ (OECD Centre for Skills: SKC) พื้นที่ผลิต 2.1.4

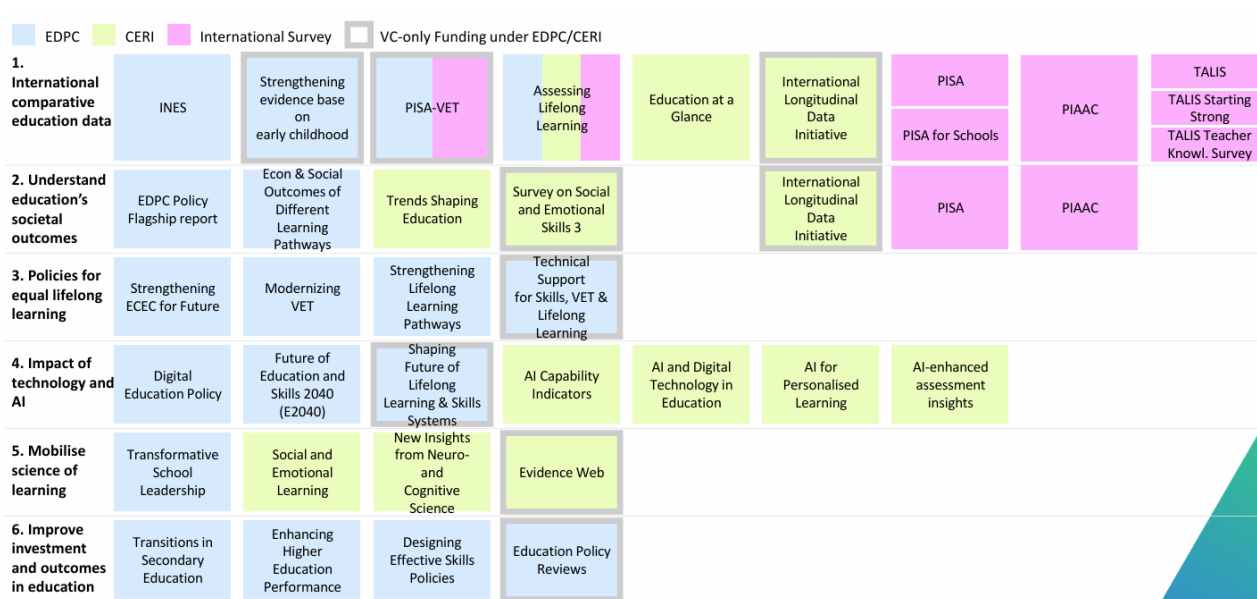
ไม่มีโครงการกลุ่มแกนหลัก ทุกโครงการต้องผ่านการโหวต สำนักเลขาธิการเสนอจัดสรรงบประมาณให้โครงการ Modernising Vocational Education and Training 400,000 ยูโร โครงการ Strengthening lifelong learning pathways to enhance economic and social outcomes 200,000 ยูโร และโครงการ Designing Effective Skills Policies and Financing What Works 200,000 ยูโร สำหรับโครงการที่ใช้เงินอุดหนุนโดยสมัครใจ (VC-only) ได้แก่ Shaping future of lifelong learning and skills systems through innovation และ Tailored Implementation Advice and Technical Support for Skills, VET and Lifelong Learning Policies

เป้าหมายตัวชี้วัดและการบูรณาการ ตั้งเป้าหมายการเข้าถึงข้อมูลร้อยละ 80 โดยตัวชี้วัดส่วนใหญ่ประเมินร่วมกับ ELSAC ศูนย์ทักษะยังมุ่งเน้นการบูรณาการแบบเต็มวงจรผ่านรายงาน Skills Outlook ยุทธศาสตร์ทักษะ (OECD Skills Strategy) และกลไกกลุ่มที่ปรึกษาด้านทักษะ (Skill Advisory Group) ซึ่งเชื่อมโยงการทำงานร่วมกับหน่วยงานกว้างขวางระดับองค์กร

3. การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ระยะยาวและวาระโลก

โครงการทั้งหมดสอดคล้องกับวาระการพัฒนาระบบข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างประเทศ การเข้าใจผลลัพธ์ทางสังคม การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เท่าเทียม ผลกระทบจากเทคโนโลยี/AI วิทยาศาสตร์การเรียนรู้ และความคุ้มค่าของการลงทุน

งานของ EDU และ SKC ต้องตอบสนอง 5 มิติหลัก ได้แก่ เศรษฐกิจดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทักษะกำลังแรงงานผู้ใหญ่ ความสัมพันธ์ระดับโลก และสังคมเศรษฐกิจการศึกษา เพื่อให้วาระด้านการศึกษาของ OECD มีความโดดเด่นและเกี่ยวข้องกับทิศทางโลก

ภาพที่ 19 Mapping of proposed EDPC and CERI projects against LTS's priorities

❖ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

- ประเทศสมาชิกสนับสนุนการนำมาจัดสรรให้โครงการนี้ แต่มีข้อสังเกตว่าวงเงิน 131,000 ยูโรอาจน้อยเกินไปที่จะสร้างผลกระทบที่คุ้มค่า และเสี่ยงต่อการดำเนินการที่ซ้ำซ้อนกับงานวิจัยอื่น
- หลายประเทศแสดงความผิดหวังที่โครงการการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) ได้คะแนนประเมินต่ำสุด จึงเรียกร้องให้นำแก่นสาระด้านความเสมอภาคและการป้องกันการกลั่นแกล้ง ไปบูรณาการควบรวมลงในโครงการอื่นเพื่อรักษาวาระนี้ไว้
- เสนอให้ใช้คำถามเชิงนโยบาย เพื่อรักษาความยืดหยุ่นของแผน 4 ปี สนับสนุนการกำหนดจุดประเมินกลางรอบ (Mid-PWB), เสนอให้ปรับปรุงแบบสอบถาม VC-only ที่ยังสร้างความสับสน และเน้นย้ำเรื่องการขจัดการทำงานที่ซ้ำซ้อน

❖ มติที่ประชุมและสิ่งที่ต้องดำเนินการต่อ

1. ที่ประชุมให้การรับรองผลการจัดลำดับความสำคัญ ร่าง PWB ประจำปี 2027-2030 และแผนรับมือกรณีงบประมาณลดลง
2. มอบหมายคณะทำงานบริหารไปปรับปรุงและสร้างความชัดเจนของโครงสร้างแบบสอบถามโครงการประเภท VC-only
3. ให้พัฒนากลไกทบทวนความก้าวหน้าระหว่างรอบ (Mid-PWB assessment) เมื่อดำเนินการผ่านไป 2 ปี เพื่อปรับปรุงแผนงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์
4. ประธานที่ประชุมให้คำมั่นว่าจะนำเสนอสาระสำคัญของโครงการการศึกษาเพื่อปวงชน ไปบูรณาการในการพัฒนาหลักสูตรภายใต้รายงานนโยบายหลัก (Policy Flagship) และเวทีโลก (Global Forum) เพื่อตอกย้ำวาระด้านความเท่าเทียม

Item 5. School attendance problems: drivers, consequences and policies

ร่างรายงานปัญหาการขาดเรียนของนักเรียน (School Attendance Problems - SAP) ได้รับทุนจากสหภาพยุโรป เพื่อทำการรวบรวมข้อมูลจาก 45 ระบบการศึกษาใน 35 ประเทศ ที่ประชุมนำเสนอแนวโน้มหรือข้อเสนอแนะ 7 ประการ และสร้างความร่วมมือเชิงนโยบาย โดยที่ประชุมเห็นพ้องให้เน้นการป้องกันแบบบูรณาการและลดการลงโทษที่ไม่มีประสิทธิผลระยะยาว

❖ สาระสำคัญ

1. แนวโน้มการขาดเรียน ภาพรวมและสถานการณ์แนวโน้มระดับนานาชาติ (International Trends on School Attendance) การวิเคราะห์จากฐานข้อมูล PISA สรุปประเด็นหลักได้ดังนี้

ในช่วงปี 2012-2022 ค่าเฉลี่ย OECD เพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยกลุ่มประเทศนอร์เวย์ เดนมาร์ก นิวซีแลนด์ ไอร์แลนด์ และกรีซ มีอัตราเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ขณะที่โครเอเชียลดลงต่อเนื่อง โดยปัญหามักกระจุกตัวในกลุ่มเด็กด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจสังคมและเด็กอพยพ นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงมิติทางเพศ โดยในปี 2012 นักเรียนชายหนีเรียนสูงกว่า แต่ปีนี้ผกผันในปี 2022 ที่นักเรียนหญิงมีอัตราการหนีเรียนสูงกว่า

สำหรับการขาดเรียนระยะยาวนั้น เป็นตัวชี้วัดใหม่ พิจารณาการขาดเรียนติดกันมากกว่า 3 เดือน พบความเหลื่อมล้ำสูงระหว่างประเทศ เช่น มอลตาสูงเกือบ 14% ขณะที่เกาหลีใต้ต่ำมาก โดย 70% ของการขาดเรียนระยะยาวเกิดจากความเจ็บป่วย รองลงมาคือรู้สึกไม่ปลอดภัยและเบื่อหน่าย (18%) แต่หากมองภาพรวมการขาดเรียนทุกระดับ สาเหตุอันดับหนึ่งของนักเรียนทั่วโลกคือความรู้สึกเบื่อหน่าย

2. ผลกระทบของการขาดเรียน (Consequences Framework) ปัญหาการขาดเรียนเป็นวิกฤตซับซ้อนที่เกิดจากหลายปัจจัยเสี่ยง (780 ปัจจัย)

แบบจำลองระบบนิเวศวิทยา (Bioecological Systems Theory Model) พบว่า การขาดเรียนเกิดจากปัจจัยทับซ้อนตั้งแต่ระดับบุคคลหรือจุลภาค คือ ครอบครัวโรงเรียน ระดับภายนอกหรือมหภาค คือ กฎหมาย และมิติเวลา การกลั่นแกล้งและความรู้สึกไม่ผูกพันกับโรงเรียนเป็นสาเหตุหลักให้เด็กหนีเรียน นอกจากนี้หลังโควิด-19 ผู้ปกครองมีแนวโน้มจะลุ่ม่อล่วยให้เด็กขาดเรียนมากขึ้นและประเมินผลกระทบการขาดเรียนต่ำกว่าความเป็นจริง รวมถึงความยากจนและภัยพิบัติ เช่น คลื่นความร้อนและน้ำท่วม กลายเป็นอุปสรรคสำคัญในการเข้าเรียน โดยเฉพาะในเอเชียแปซิฟิก

กรอบแนวคิดผลกระทบแบบวงจรสะท้อนกลับ พบว่า ผลกระทบระหว่างการศึกษาด้านวิชาการ คือ ทักษะลดลง และมิติที่ไม่ใช่วิชาการ เช่น ปัญหาสังคม อารมณ์ จะส่งผลแบบวงจรสะท้อนกลับให้เด็กหนีเรียนมากขึ้นจนออกกลางคัน และนำไปสู่ผลกระทบอันสืบเนื่องต่อคุณภาพชีวิตได้แก่ สุขภาพ อาชีพ กระบวนการยุติธรรมในระยะยาว

3. นโยบายและแนวปฏิบัติของประเทศสมาชิก (Policies and Practices) ผลสำรวจจาก 45 ระบบการศึกษาแบ่งนโยบายระดับสากลได้ 5 มิติ

- 1) นโยบายระดับระบบและครอบครัว เน้นเชิงป้องกัน โดย 24 ระบบมีโครงการสนับสนุนครอบครัว เช่น เวลส์และไอร์แลนด์มีเจ้าหน้าที่ประสานงานครอบครัวเพื่อสร้างความสัมพันธ์และแก้ปัญหาแบบเจาะจง
- 2) การปรับปรุงหลักสูตรให้ยืดหยุ่น มี 25 ระบบปรับหลักสูตรให้น่าสนใจ และ 31 ระบบให้ความยืดหยุ่นแก่สถานศึกษา เช่น เกาหลีใต้บูรณาการวิชา AI และโปรตุเกสให้โรงเรียนปรับหลักสูตรได้ 25%
- 3) มาตรการสนับสนุนนักเรียน มีการเตรียมการสอนทางเลือก ให้คำปรึกษาทางจิตวิทยา และนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น โครงการติวเข้ม High-Impact Tutoring ในวอชิงตัน ดี.ซี. เพื่อลดภาวะการเรียนรู้ถดถอย
- 4) ข้อจำกัดของมาตรการเชิงลงโทษ หลายประเทศยังคงใช้วิธีปรับเงินและดำเนินคดีทางกฎหมาย หรือให้เรียนซ้ำชั้น แต่พบว่าสร้างผลสัมฤทธิ์ได้เพียงระยะสั้น และไม่สามารถแก้ปัญหาเรื้อรังได้อย่างยั่งยืน
- 5) การพัฒนาสมรรถนะบุคลากร ยังคงเป็นช่องว่างสำคัญ มีเพียง 15 จาก 42 ระบบการศึกษาที่บรรจุประเด็นการขาดเรียนลงในหลักสูตรการผลิตครูขั้นต้น

❖ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

- อังการีนาร่องใช้ระบบเตือนภัยล่วงหน้าเพื่อระบุกลุ่มเสี่ยง อิสราเอลใช้ฐานข้อมูลเชิงบริหารสร้างเครื่องมือแจ้งเตือนสถานศึกษา และกรีซพัฒนาแพลตฟอร์ม MySchool เพื่อติดตามข้อมูลการเข้าเรียนแบบเรียลไทม์

- อินโดนีเซียเสนอประเด็นการขาดเรียนจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น คลื่นความร้อน อุทกภัย ซิลีและเนเธอร์แลนด์เน้นว่าการขาดเรียนเป็นเพียงอาการของปัญหาครอบครัวและเศรษฐกิจที่ซ่อนอยู่ จึงเสนอให้ลดมาตรการลงโทษทางกฎหมายลง

- ญี่ปุ่นเผชิญสถิติเด็กขาดเรียนสูงสุดเป็นประวัติการณ์ถึงร้อยละ 4 และกำลังขับเคลื่อน แผนโคคา-โคล่า เพื่อให้การศึกษายืดหยุ่นรายบุคคล ในขณะที่อิตาลีรายงานความสำเร็จที่สามารถลดอัตราการออกกลางคันเหลือร้อยละ 8.2 บรรลุเป้าหมาย SDG 4 ได้ก่อนกำหนด

❖ มติที่ประชุมและสิ่งที่ต้องดำเนินการต่อไป

1) คณะกรรมการและตัวแทนประเทศสมาชิกต้องรวบรวมข้อเสนอแนะและปรับปรุงนโยบายล่าสุด ส่งกลับให้ฝ่ายเลขานุการ OECD ภายในวันที่ 30 เมษายน 2026

2) กำหนดการเปิดตัวรายงาน (Publication launch) อย่างเป็นทางการจะมีขึ้นในวันที่ 9 มิถุนายน 2026 ณ กรุงบรัสเซลส์ ตามด้วยการสัมมนาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Webinar) ในวันที่ 17 มิถุนายน 2026

3) OECD พร้อมเป็นเจ้าภาพดำเนินการและจัดทำสรุปนโยบายเฉพาะเรื่อง (Thematic policy briefs) ตลอดจนการหารือเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Peer-learning discussions) ตามบริบทของประเทศสมาชิกอย่างต่อเนื่อง

Item 6. Plans for the Skills Outlook 2027

การประชุมในวาระที่ 6 ได้พิจารณาแผนการจัดทำรายงาน Skills Outlook 2027 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำเสนอและขอรับความเห็นชอบต่อโครงร่างรายงานที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์ด้านทักษะในระดับภาคเศรษฐกิจ รวมถึงสำรวจความพร้อมของประเทศสมาชิกในการสนับสนุนเงินสมทบโดยสมัครใจ (Voluntary Contributions: VC) การเข้าร่วมเป็นกรณีศึกษาเชิงลึกระดับประเทศ-ภาคส่วน และการรวบรวมข้อคิดเห็นเพื่อกำหนดกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย

❖ สารสำคัญ

การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ประชุมให้ความสำคัญสูงสุดกับการประเมินทักษะในระดับภาคเศรษฐกิจ (Sectors) ตามมาตรฐานสากล ISIC Rev. 4 เนื่องจากสมรรถนะโดยรวมระดับชาติมักบดบังวิกฤต ช่องว่างทางทักษะซึ่งมีระดับความรุนแรงสูงสุดในภาคการผลิต ตลอดจนเพื่อรองรับการโยกย้ายแรงงานจากนโยบายอุตสาหกรรมและการเปลี่ยนผ่านสีเขียว โดยนำเสนอ 4 กลุ่มภาคเศรษฐกิจเป้าหมายหลักที่มีความสำคัญระดับวิกฤต ได้แก่ 1) ภาคการผลิต มุ่งเน้นอุตสาหกรรมขั้นสูงและความมั่นคง 2) ภาคข้อมูลข่าวสาร

และการสื่อสาร รองรับดิจิทัลและ AI 3) ภาคสาธารณสุขและงานสังคมสงเคราะห์ รองรับสังคมผู้สูงอายุ และ 4) ภาคพลังงาน รองรับการเปลี่ยนผ่านสู่พลังงานสะอาด

กรอบการวิจัย ดำเนินการผ่านระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Desk Research, แบบสอบถามมาตรฐาน และกรณีศึกษาเชิงลึก) เพื่อตอบคำถามเรื่องพลวัตอุปสงค์-อุปทานทักษะ และการปรับตัวเชิงนโยบาย

ทางเลือกด้านงบประมาณนำเสนอ 2 ทางเลือก คือ 1) ทางเลือกมาตรฐาน คือใช้งบหลัก 200,000 ยูโร และงบสนับสนุน VC 100,000 ยูโร สำหรับ 2 ภาคเศรษฐกิจและ 2) ทางเลือกเชิงลึก ใช้งบหลัก 200,000 ยูโร และสนับสนุน VC 200,000 ยูโร ขยายผลครอบคลุม 3-4 ภาคเศรษฐกิจพร้อมจัดทำกรณีศึกษารายประเทศ

❖ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

- ฝ่ายเลขานุการและที่ประชุม เห็นพ้องกับแนวทางรายภาคส่วน แต่เน้นย้ำความจำเป็นในการบูรณาการนโยบายร่วมกับคณะกรรมการอื่น (เช่น EDU และ ELSAC) เพื่อให้เกิดความสอดคล้องในการนำไปปฏิบัติ
- ประเทศแคนาดาเสนอให้บรรจุภาคการก่อสร้าง เป็นอุตสาหกรรมเป้าหมาย เนื่องจากกำลังเผชิญวิกฤตขาดแคลนแรงงานและการรักษาบุคลากร แต่ในขั้นนี้ยังไม่สามารถยืนยันการสนับสนุนงบประมาณ VC ได้
- ประเทศเยอรมนีสนับสนุนการมุ่งเน้นด้านการเปลี่ยนผ่านทางดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ (AI) และอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ โดยคาดหวังให้รายงานตอบโจทย์ด้านการนิยามทักษะ AI และการบูรณาการเข้าสู่ระบบการฝึกอบรม

❖ มติที่ประชุมและการดำเนินการต่อไป

1) ฝ่ายเลขานุการกำหนดให้ประเทศสมาชิกส่งข้อเสนอแนะเป็นลายลักษณ์อักษรภายในวันที่ 24 เมษายน 2569 เพื่อระบุมความสนใจในการสนับสนุน VC การคัดเลือกภาคเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และการแบ่งปันฐานข้อมูลเชิงประจักษ์

2) แผนกำหนดการดำเนินงาน (Timeline)

- พฤศจิกายน 2569 (EDPC สมัยที่ 40) นำเสนอแนวทางการวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์
- เมษายน 2570 (EDPC สมัยที่ 41) นำเสนอข้อค้นพบเบื้องต้น
- กันยายน 2570 พิจารณาร่างรายงานฉบับสมบูรณ์
- พฤศจิกายน 2570 (EDPC สมัยที่ 42) เปิดตัวรายงานสู่สาธารณะอย่างเป็นทางการ พร้อมหารือเกี่ยวกับนัยเชิงนโยบาย (Policy implications)

Item 9. Oral statements and Progress report on the implementation of the 2025-26 PWB

วาระการประชุมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานของฝ่ายการศึกษา และทักษะ (EDU) และศูนย์ทักษะของโออีซีดี (SKC) ในรอบปี 2025 เพื่อนำเสนอข้อค้นพบเชิงประจักษ์จากงานวิเคราะห์นโยบายที่สำคัญ อาทิ Digital Education Outlook 2026 และ Skills Outlook 2025 และรายงานผลและรับรองแบบสำรวจการปฏิบัติตามแผนงาน (PIR) ประจำปี 2023-24

❖ สารสำคัญ

สถานะแผนงานและงบประมาณ (PWB)

- โครงการส่วนใหญ่สามารถส่งมอบได้ตามแผน ขณะที่โครงการ PISA VET ล่าช้าทางเทคนิคแต่ยังคงก้าวหน้า ส่วนโครงการที่ต้องพึ่งพาเงินสมทบโดยสมัครใจ (VCs) เช่น ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสะเต็มศึกษา ต้องถูกยุติหรือชะลอการดำเนินการ
- ฐานงบประมาณ VCs ในภาพรวมมีเสถียรภาพ โดย 93% มาจากภาครัฐ และส่วนน้อยมาจากเอกชน/มูลนิธิ

ข้อค้นพบเชิงวิเคราะห์ของฝ่าย EDU

- Digital Education Outlook 2026 พบว่า การใช้ Generative AI ก่อให้เกิดภาวะถดถอยทางสติปัญญา (Cognitive Outsourcing) หากขาดการกำกับที่ดี เช่น ผู้เรียนลืมนเนื้อหาและทักษะคณิตศาสตร์ลดลง การบูรณาการร่วมกับครูผู้สอน (Human-AI team) และความตั้งใจเชิงการสอนจึงมีความสำคัญสูงสุด
- PISA AI Literacy พัฒนารอบประเมินสมรรถนะ AI ตลอดชีวิตใน 4 มิติ มีส่วนร่วม สร้างสรรค์ บริหารจัดการ และออกแบบ
- PISA VET นำร่องทดสอบประเมินสายอาชีพด้วยเทคโนโลยี AI เพื่อมาตรฐานเทียบเท่าผู้เชี่ยวชาญ
- INES & IELS 2025 พบผลกระทบทางภูมิอากาศที่ส่งผลเสียต่อการเรียนรู้โดยตรง และยืนยันว่า ช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางสังคมเริ่มก่อตัวตั้งแต่ปฐมวัยอายุ 5 ขวบ

การขับเคลื่อนเวทีระดับโลกของฝ่าย EDU

- เวทีสากล การประชุม E2040 เน้นย้ำการวิจัยผลกระทบของ AI ต่อความเป็นตัวแทนของผู้เรียน การเสวนา Education Policy Reform Dialogues สนับสนุนการจัดเส้นทางการเรียนรู้ตลอดชีวิตแบบยืดหยุ่น และ ISTP 2026 มุ่งแก้ปัญหาวิกฤตขาดแคลนครูควบคู่กับการใช้ AI อย่างรับผิดชอบ

- การสนับสนุนยูเครน ขยายเครือข่ายโรงเรียนพันธมิตรจากทวีปเอเชียเป็นระดับศูนย์กลางภูมิภาค พร้อมจัดการประชุม National Forum ในปี 2026 โดยยูเครนยังคงเข้าร่วมสอบ PISA และจัดเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างต่อเนื่องแม้ในภาวะสงคราม

- PISA 2025 เน้นวิทยาศาสตร์เป็นโดเมนหลัก ประเมินผลสัมฤทธิ์ควบคู่กับสุขภาวะและสภาพแวดล้อม ครอบครัว/โรงเรียน เตรียมเผยแพร่ในเดือนกันยายน 2026

ข้อค้นพบเชิงวิเคราะห์ของศูนย์ SKC

- Skills Outlook 2025 การศึกษาและทักษะช่วยลบล้างช่องว่างรายได้จากความเหลื่อมล้ำทางภูมิหลังครอบครัวได้เกือบสมบูรณ์ (<1%) แต่ไม่สามารถใช้ลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างเพศได้ ซึ่งสะท้อนปัญหาโครงสร้างฝังลึกในตลาดแรงงาน

- AI in VET การประยุกต์ใช้ AI ในระบบอาชีวศึกษายังอยู่ในขั้นทดลอง มีความเหลื่อมล้ำสูง และอัตราการใช้งานของผู้ให้บริการยังต่ำเพียง 21%

- Adult & Informal Learning สร้างโมเดลจำแนกผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ 9 โปรไฟล์ และพัฒนารอบประเมินการเรียนรู้นอกระบบผ่าน 3 มิติ (สถานที่ ความมุ่งมั่น และรูปแบบ)

ผลสำรวจการปฏิบัติตามแผนงาน (PIR 2023-24)

- ผลผลิต 100% จัดส่งทันเวลาและได้รับการประเมินคุณภาพในระดับ "สูง"
- ผลงานถูกนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายของประเทศสมาชิกถึง 59% อย่างไรก็ตามองค์กรมีความเสี่ยงเชิงโครงสร้างเนื่องจากต้องพึ่งพางบประมาณ VCs สูงถึง 73%

❖ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

- ประเทศเอสโตเนีย สะท้อนทัศนคติวิชาชีพครูจากเวที ISTP ว่า ท่ามกลางความท้าทายจาก AI ครูยังคงต้องการความไว้วางใจ การระับผิดชอบ และการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยมีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกชี้ขาดสู่ความสำเร็จ

- องค์การยูเนสโก (UNESCO) เสนอให้เร่งพัฒนารอบการกำกับดูแล AI ปรับปรุงสถานภาพครูร่วมกับ ILO และเสนอแนะเชิงวิชาการให้เพิ่มมิติวัตถุประสงค์ (Purpose) เข้าไปในรอบประเมินการเรียนรู้นอกระบบของโออีซีดี เพื่อความสมบูรณ์ในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

❖ มติที่ประชุมและการดำเนินการต่อไป

1. ที่ประชุมมีมติรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผน PWB และรับรองผลสำรวจประสิทธิภาพ PIR ประจำปี 2023-24
2. เสนอให้นำผลประเมินอันยอดเยี่ยมของ PIR ไปใช้เป็นหลักฐานเจรจากับคณะมนตรี OECD เพื่อผลักดันการเพิ่มงบประมาณหลัก (Part 1 Budget) ลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาเงินสมทบ VCs
3. เปิดตัวกรอบความฉลาดรู้ด้าน AI (AI Literacy Framework) ในวันที่ 18 มิถุนายน 2026
4. ดำเนินการทดสอบภาคสนามโครงการ PISA VET อย่างต่อเนื่องใน 3 ประเทศนำร่อง
5. ให้เอสโตเนียเป็นผู้เผยแพร่รายงานการประชุมสมัชชาของ ISTP 2026
6. ศูนย์ SKC เตรียมรับหน้าที่จัดประชุมเชิงยุทธศาสตร์ Skills Advisory Group (มิ.ย. 2026) และ OECD Skills Summit 2026 ที่ตุรกี (เม.ย. 2026)
7. ผลักดันการพัฒนารายงานข้อมูลอาชีวศึกษาและวาระระดับโลก (Global TVET Agenda) บูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาคีสากล

Item 10. Policies for the digital transformation of education and future-readiness of teachers

คณะทำงานคณะกรรมการนโยบายการศึกษา (EDPC) ตระหนักถึงความสำคัญของการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล จึงมุ่งกำหนดทิศทางเชิงยุทธศาสตร์เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์จากปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อผู้เรียน โดยมีกลุ่มผู้เชี่ยวชาญระดับชาติด้านทรัพยากรโรงเรียน (GNE-SR) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนนโยบายระดับระบบ โครงการนี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างระบบการศึกษาที่มีความพร้อมต่ออนาคต (Future-readiness) ขับเคลื่อนผ่าน 2 เสาหลัก ได้แก่ การพลิกโฉมการศึกษาสู่ดิจิทัล ใน 8 มิติย่อย และการส่งเสริมวิชาชีพครูให้พร้อมรับยุคดิจิทัล ใน 3 มิติย่อย

❖ สาระสำคัญ

ในปี 2025 คณะทำงานได้จัดทำรายงานการทบทวนนโยบายรายประเทศ เอกสารวิชาการ และเอกสารนโยบาย เพื่อเป็นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ พร้อมทั้งสังเคราะห์ความท้าทายเชิงระบบในการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล ออกเป็น 7 มิติหลัก ได้แก่

1. การกำกับดูแลและการประสานงาน การลดความกระจัดกระจายและสร้างความต่อเนื่องเชิงนโยบาย
2. รูปแบบการจัดสรรงบประมาณและการจัดซื้อจัดจ้าง การใช้ระบบจัดซื้อรวมศูนย์เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง
3. ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง การอุดช่องว่างทางดิจิทัลและบูรณาการโครงสร้างพื้นฐานเข้ากับเป้าหมายหลักสูตร

4. ความเป็นส่วนตัวและการคุ้มครองข้อมูล การสร้างโมเดลจัดการข้อมูลที่ปลอดภัย เอื้อต่อการวิจัย แต่ยังคงคุ้มครองความเป็นส่วนตัว

5. การประกันคุณภาพสื่อดิจิทัล การกำหนดมาตรฐานรองรับคุณภาพทั้งเชิงเทคนิคและเชิงการสอน

6. นวัตกรรมตลาด EdTech การส่งเสริมนวัตกรรม พื้นที่ทดสอบ และลดการผูกขาดของตลาด

7. ศักยภาพของครูและสถานศึกษา การบูรณาการทักษะด้านข้อมูลและจริยธรรม AI เข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ

❖ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

- กรีซและอิตาลี ให้ความสำคัญสูงสุดกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อลดทอนภาระงานเชิงธุรการที่ซ้ำซ้อนของบุคลากรครู

- ไอร์แลนด์ โครเอเชีย และเนเธอร์แลนด์ เน้นย้ำความท้าทายร่วมด้านการสร้างกลไกกำกับดูแลข้อมูลที่รัดกุม การใช้ AI อย่างรับผิดชอบ และการสร้างอริปไตยทางดิจิทัล เพื่อต่อรองกับกลุ่มบริษัทเทคโนโลยีขนาดใหญ่ (Big Tech)

- สวีเดนและสหราชอาณาจักร (อังกฤษ) ย้ำว่าการประยุกต์ใช้ AI และ EdTech ต้องมีหลักฐานเชิงประจักษ์ทางวิทยาศาสตร์การเรียนรู้รองรับ โดยควรผ่านพื้นที่ทดสอบ (Testbeds) ก่อนขยายผล

- ญี่ปุ่นนำเสนอความสำเร็จในการจัดสรรอุปกรณ์ผ่าน GIGA School Program และแผนการบรรจุความฉลาดรู้ทางข้อมูลในหลักสูตร ขณะที่เอสโตเนียชี้ให้เห็นว่าเทคโนโลยีควรเป็นส่วนสุดท้าย โดยระบบการศึกษาต้องมุ่งพัฒนาทักษะการเรียนรู้และอภิปัญญา (Metacognition) เป็นอันดับแรก

- ภูมิภาคफलानเดอร์ส (เบลเยียม) แบ่งปันเครื่องมือประเมินความปลอดภัยข้อมูล (Gripa) และความพร้อมดิจิทัล (DG Snap) ส่วนนอร์เวย์เสนอให้เชื่อมโยงโครงการนี้กับโครงการอื่นๆ เช่น CERI เพื่อลดความซ้ำซ้อนและก้าวเป็นศูนย์กลางระดับโลกด้านดิจิทัล

❖ มติที่ประชุมและการดำเนินการต่อไป สำหรับแผนการดำเนินงานในปี 2026 คณะทำงานจะยกระดับจากการสร้างโครงสร้างพื้นฐานไปสู่การสร้างประสิทธิภาพ โดยมีทิศทางการดำเนินการดังนี้

1. การวิจัยด้านการลดภาระงาน มุ่งเน้นศึกษาวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ว่าเทคโนโลยีสามารถลดภาระงานนอกห้องเรียนของครูและผู้บริหารได้อย่างไร โดยมีเงื่อนไขต้องมีประเทศสมาชิกเข้าร่วมอย่างน้อย 8 ประเทศ

2. การกำหนด 3 ทิศทางนโยบายหลัก

- พัฒนามาตรฐานทางเทคนิคและการกำกับดูแล AI

- สร้างกรอบนโยบายสื่อดิจิทัลคุณภาพสูงที่รักษาสมดุลระหว่างนวัตกรรมเอกชนและความคุ้มค่างบประมาณ

- ปรับกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลโรงเรียนให้ครอบคลุมมิติด้านดิจิทัล

Item 11. Apprenticeships for future jobs: Evidence from recent research and remaining gaps

การประชุมมีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานภาพรวมการดำเนินงานและระบุช่องว่างขององค์ความรู้เชิงนโยบาย (Policy Evidence Gaps) ที่จำเป็นต้องวิเคราะห์เพิ่มเติม เพื่อให้ระบบการฝึกงานมีความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกการทำงาน โดยระบบการฝึกงานถือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาไปสู่ทักษะปฏิบัติจริงในตลาดแรงงาน อันส่งผลโดยตรงต่อทุนมนุษย์ ผลผลิตภาพ และความอยู่ดีมีสุขของสังคม

❖ สารสำคัญ

ระบบการฝึกงานเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่บูรณาการการฝึกในสถานประกอบการร่วมกับการศึกษาในห้องเรียน ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อเยาวชนและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของวัยผู้ใหญ่ ข้อมูลสถิติระบุว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 44 อยู่ในสายอาชีวศึกษา (VET) และร้อยละ 45 ของกลุ่มนี้อยู่ในหลักสูตรแบบผสมผสาน ในขณะที่บางประเทศมีผู้ใหญ่เข้าร่วมระบบมากกว่าร้อยละ 50 เพื่อยกระดับสมรรถนะ (Up-skilling) และปรับทักษะใหม่ (Re-skilling)

ความสำเร็จของระบบขึ้นอยู่กับความร่วมมือของนายจ้าง กลไกกำกับดูแล และคุณภาพการเรียนรู้ทั่วโลกมีโมเดลที่หลากหลาย โดยประเทศที่นายจ้างมีส่วนร่วมสูง เช่น สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมนี เนเธอร์แลนด์ จะมีอัตราความสำเร็จสูงและเปลี่ยนผ่านแรงงานได้ราบรื่น ส่วนประเทศที่มีสัดส่วนผู้ใหญ่อยู่ในระบบมาก เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร มักเผชิญปัญหาอัตราการออกกลางคันที่สูง

ในด้านต้นทุน ค่าจ้างผู้ฝึกงานถือเป็นภาระหลักของนายจ้าง ประมาณร้อยละ 50-66 ของต้นทุนทั้งหมด ทำให้หลายประเทศต้องออกแบบมาตรการจูงใจทางการเงิน เช่น เงินอุดหนุนรายหัว (ออสเตรเลีย) กองทุนชดเชย (เดนมาร์ก) ควบคู่ไปกับมาตรการสนับสนุนที่ไม่ใช่ตัวเงิน นอกจากนี้ แนวโน้มในอนาคตอย่างปัญญาประดิษฐ์ (AI) จะส่งผลต่อความต้องการทักษะอย่างมีนัยสำคัญ โดยในสหรัฐอเมริกาคาดว่าร้อยละ 60 ของงานใหม่ภายในปี ค.ศ. 2030 จะไม่ต้องการวุฒิปริญญา และในเยอรมนีพบว่าองค์กรที่นำ AI มาใช้มีแนวโน้มรับผู้ฝึกงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 14

❖ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ที่ประชุมเห็นพ้องว่าการฝึกงานเป็นกลไกเชื่อมโยงการศึกษาและตลาดแรงงานท่ามกลางความท้าทายจากเทคโนโลยีดิจิทัล AI สังคมสูงวัย และการขาดแคลนแรงงาน โดยมีประเด็นหารือหลัก ดังนี้

1. ความยืดหยุ่นและรองรับคนทุกช่วงวัย ระบบต้องไม่ถูกจำกัดแค่การฝึกอาชีพแบบดั้งเดิม แต่ควรปรับเป็นระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ยืดหยุ่น ตอบสนองความต้องการเปลี่ยนสายอาชีพของวัยผู้ใหญ่ที่มีข้อจำกัดด้านเวลาและภาระครอบครัว

2. การดึงดูดนายจ้างและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) การมีส่วนร่วมของนายจ้างยังมีอุปสรรคเรื่องต้นทุนและภาระงานบริหารเชิงธุรการ ที่ประชุมจึงเสนอให้เร่งศึกษามาตรการจูงใจทางการเงินและระบบนิเทศการฝึกงานอย่างเป็นระบบ

3. การยกระดับภาพลักษณ์และความเสมอภาค ระบบการฝึกงานต้องสามารถแข่งขันกับเส้นทางสายวิชาการได้ โดยต้องแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้า โอกาสการจ้างงานที่มีคุณภาพ ตลอดจนให้ความสำคัญกับการลดการเลือกปฏิบัติในการเข้าถึงโอกาสและค่าตอบแทน

4. ความแม่นยำของข้อมูลเชิงประจักษ์ ประเทศสมาชิกเสนอให้ใช้ข้อมูลโครงการ PIAAC รอบใหม่ ร่วมกับการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยเตือนว่าการนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกันต้องระมัดระวังเรื่องข้อจำกัดด้านความแตกต่างของค่านิยมและโครงสร้างระบบในแต่ละประเทศ

❖ **มติที่ประชุมและการดำเนินการต่อไป** ที่ประชุมมีฉันทามติว่า ระบบการฝึกงานเป็นเครื่องมือเชิงนโยบาย ที่มีศักยภาพ แต่ต้องได้รับการออกแบบใหม่ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และกำหนดแนวทางดำเนินการต่อไป ดังนี้

1. การศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง มอบหมายให้ OECD วิเคราะห์และรวบรวมหลักฐานเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบของเทคโนโลยี AI การเปลี่ยนผ่านสีเขียว และสังคมสูงวัย ที่มีต่อความต้องการทักษะและการออกแบบระบบการฝึกงาน

2. การปรับปรุงฐานข้อมูลและการประเมินผล ให้ดำเนินการศึกษารูปแบบการนำระบบฝึกงานมาใช้อยกระดับทักษะผู้ใหญ่ ประเมินประสิทธิภาพของมาตรการจูงใจทางการเงินต่อนายจ้าง และแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียน

3. การพัฒนาเครื่องมือเชิงนโยบาย ให้ OECD สนับสนุนประเทศสมาชิกโดยสร้างเครื่องมือเชิงนโยบายที่นำไปปรับใช้ได้จริง โดยต้องสะท้อนความหลากหลายของบริบทเชิงพื้นที่และรักษาคุณภาพมาตรฐานของระบบการฝึกงานระดับสากล

Item 12. Towards a Skills Strategy for Latin America

โครงการ Towards a Skills Strategy for South America เป็นโครงการใหม่ที่ดำเนินการภายใต้ศูนย์ทักษะของ OECD (OECD Centre for Skills) โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลเยอรมนี ภายใต้แผนงาน Towards a Global TVET Agenda (TGTA) ซึ่งโครงการนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสนับสนุนภูมิภาคอเมริกาใต้ในการพัฒนายุทธศาสตร์ทักษะระดับภูมิภาคที่ครอบคลุม โดยมุ่งเน้นการยกระดับความสำคัญของทักษะและการอาชีวศึกษา (VET) ในวาระนโยบายของประเทศต่าง ๆ นอกจากนี้การดำเนินโครงการยังยึดตามรูปแบบที่ประสบความสำเร็จของยุทธศาสตร์ทักษะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้มีการเปิดตัวในปี 2566 แต่จะมีการวิเคราะห์ที่เน้นหนักในภาคส่วนการอาชีวศึกษา (VET) มากขึ้น โดยมีองค์ประกอบหลัก 2 ส่วนคือ

1. การประเมินระดับสูง (High-level assessment) เป็นการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของระบบทักษะในระบบเศรษฐกิจต่าง ๆ ของอเมริกาใต้
2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (Policy Recommendations) ให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับบริบทของภูมิภาคเพื่อเสริมสร้างคุณภาพและความสอดคล้องของระบบการอาชีวศึกษา

❖ บริบทและความสำคัญของยุทธศาสตร์ทักษะในอเมริกาใต้

จากการนำเสนอพบว่า ประชากรวัยผู้ใหญ่จำนวนมากในภูมิภาคยังขาดทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยข้อมูลจาก PIAAC แสดงให้เห็นว่าทักษะพื้นฐานของคนในภูมิภาคนี้ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังเผชิญกับประเด็นท้าทายสำคัญ ได้แก่

- ความไม่สอดคล้องของทักษะ (Skills Mismatch) โดยพบว่ามีปัญหาทั้งการมีคุณวุฒิต่ำกว่างาน (Underqualification) และสูงกว่างาน (Overqualification) ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลิตภาพ (Productivity)
- ข้อจำกัดของระบบอาชีวศึกษา (VET Challenges) จากข้อมูลพบว่าอัตราการเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสายอาชีพยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ย OECD อีกทั้งหลักสูตรยังปรับตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและภาคส่วนเศรษฐกิจใหม่ ๆ
- ผลกระทบจากแนวโน้มโลก (Megatrends) การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล (Digitalisation) ปัญญาประดิษฐ์ (AI) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Green Transition) และการเข้าสู่สังคมสูงวัย เป็นปัจจัยเร่งที่ทำให้ต้องเร่งปรับปรุงระบบทักษะ

❖ ประเด็นลำดับความสำคัญหลัก (Priority Areas)

โครงการได้กำหนดแนวทางวิจัยแบ่งเป็น 3 เสาหลักสำคัญ ดังนี้

1. การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องตลอดช่วงชีวิต (Developing relevant skills over the life course) มุ่งเน้นการแก้ไขช่องว่างการเรียนรู้ในระยะแรกเริ่ม และการเพิ่มโอกาสในการ Upskilling และ Reskilling สำหรับวัยผู้ใหญ่
2. การใช้ทักษะอย่างมีประสิทธิภาพในงานและสังคม (Using skills effectively in work and society) แก้ปัญหาความไม่สอดคล้องของทักษะ และหาแนวทางรับรองทักษะที่ได้จากการเรียนรู้นอกระบบ (Informal learning) โดยเฉพาะในตลาดแรงงานนอกระบบที่มีสัดส่วนสูงในภูมิภาค
3. การเสริมสร้างธรรมาภิบาลของระบบทักษะและอาชีวศึกษา (Strengthening governance of skills and VET systems) ลดความซ้ำซ้อนและการแยกส่วนของการทำงานระหว่างหน่วยงานรัฐ (Institutional fragmentation) และเพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและสหภาพแรงงาน

❖ ระเบียบวิธีวิจัยและแผนการดำเนินงาน

การดำเนินงานจะใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณจากฐานข้อมูล OECD และสถิติแห่งชาติ ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมและการปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, โดยมีกรอบระยะเวลาดำเนินงานในปี 2569 ดังนี้

- ระยะการกำหนดขอบเขต (Scoping Phase) ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน 2569 (เสร็จสิ้นการจัดงาน Kick-off เมื่อวันที่ 13 เมษายน 2569)
- ระยะการประเมิน (Assessment Phase) ช่วงเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2569 เพื่อจัดทำร่างรายงานฉบับแรก
- ระยะการจัดทำข้อเสนอแนะ (Recommendations Phase) ช่วงเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2569 ผ่านการจัด Workshop เสมือนจริง
- ระยะการเผยแพร่ (Publication and Launch) ช่วงเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2569

❖ สรุปผลการอภิปราย (Discussion)

ในการประชุมได้มีการเปิดโอกาสให้ที่ประชุมอภิปรายตามประเด็นคำถาม ดังนี้

- ประเด็นที่ 1: มุมมองต่อความท้าทายด้านทักษะและอาชีวศึกษาในอเมริกาใต้
 - ผู้แทนจากประเทศชิลี แสดงความชื่นชมต่อการจัด Webinar เมื่อวันที่ 13 เมษายน ซึ่งมีการดำเนินงานเป็นภาษาสเปนทำให้เข้าถึงคนในพื้นที่ได้ดี และเน้นย้ำความสำคัญของการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชน (Private organizations) เพื่อให้เห็นมุมมองที่หลากหลาย

- **ประเด็นที่ 2: ข้อเสนอแนะต่อระเบียบวิธีวิจัยและกิจกรรม**

- ผู้แทนจาก TUAC (Trade Union Advisory Committee) แสดงความสนใจที่จะเข้าร่วมในกระบวนการปรึกษาหารือ โดยต้องการให้เครือข่ายในภูมิภาคได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล

- **ประเด็นที่ 3: เครือข่ายและเวทีในการนำเสนอผลงาน**

- OECD ชี้แจงว่าโครงการมีแผนที่จะทำงานร่วมกับองค์กรระหว่างประเทศในภูมิภาค เช่น UNESCO ILO World Bank IDB และ CAF อย่างใกล้ชิด เพื่อสร้างแรงขับเคลื่อน (Momentum)

- OECD ยืนยันว่าจะมีการติดต่อประสานงานกับผู้กำหนดนโยบายและเครือข่ายต่าง ๆ ในระยะต่อไป โดยเฉพาะในขั้นการจัดทำข้อเสนอแนะ (Recommendations Phase) เพื่อให้นโยบายที่เสนอสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในบริบทของแต่ละประเทศ

Item 13. New insights on higher education

ที่ประชุมพิจารณาเรื่อง New insights on higher education โดยเป็นการรายงานความก้าวหน้าและแผนการดำเนินงานของ OECD Group of National Experts on Higher Education (GNE-HE) ซึ่งเป็นกลไกผู้เชี่ยวชาญระดับประเทศด้านนโยบายอุดมศึกษาของ OECD โดยมีการนำเสนอทั้งผลงานที่ดำเนินการแล้ว ประเด็นงานสำคัญในช่วงปี 2025–2026 และทิศทางการดำเนินงานในระยะต่อไป ทั้งนี้ GNE-HE ได้แต่งตั้งคณะ Bureau ชุดใหม่สำหรับปี 2026 โดยมีผู้แทนจากสโลวีเนียเป็นประธาน และผู้แทนจากฟินแลนด์และเนเธอร์แลนด์เป็นรองประธาน

- ❖ **ภาพรวมภารกิจและประเด็นนโยบายด้านอุดมศึกษา**

งานด้านอุดมศึกษาของ OECD ครอบคลุมประเด็นสำคัญ 7 ด้าน ได้แก่ 1) ผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ 2) โครงสร้างและระบบ 3) เนื้อหาและการเรียนรู้ 4) ทรัพยากร 5) ความเสมอภาคและการมีส่วนร่วม 6) การประเมินและการยกระดับคุณภาพ และ 7) ความเป็นสากล โดยในช่วงปี 2025–2026 มีประเด็นเร่งด่วน เช่น การขยายโอกาสเข้าถึงและความสำเร็จในการศึกษาอุดมศึกษา การใช้ AI ในอุดมศึกษา การใช้ข้อมูลทักษะ การพัฒนาทักษะ STEM ขั้นสูง ไมโครเครดิต การศึกษาระดับปริญญาเอก การเงินอุดมศึกษา ระบบประกันคุณภาพ และการสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติ

- ❖ **ผลการดำเนินงานสำคัญในช่วงปี 2025–2026**

ที่ประชุมรับทราบตัวอย่างผลงานของ OECD ที่แล้วเสร็จในช่วงปี 2025–2026 เช่น รายงานด้านความยั่งยืนทางการเงินของอุดมศึกษา รายงานเกี่ยวกับการเข้าถึงและความสำเร็จในการศึกษาอุดมศึกษาของโปรตุเกส

รายงานด้านการประกันคุณภาพและการยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา รวมทั้งรายงานด้านนโยบายความร่วมมือข้ามชาติในอุดมศึกษา สะท้อนให้เห็นว่างานของ GNE-HE เชื่อมโยงทั้งมิติคุณภาพ ความเสมอภาค ทรัพยากร โครงสร้างระบบ และความเป็นนานาชาติของอุดมศึกษา

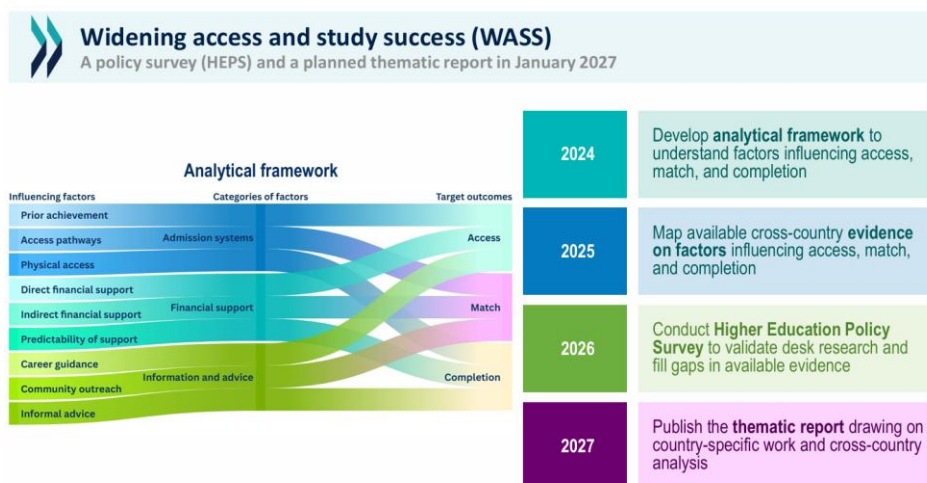
❖ ทิศทางงานในอนาคต - Reshaping Tertiary Education Systems

ประเด็นสำคัญสำหรับการดำเนินงานระยะต่อไป คือ Reshaping Tertiary Education Systems (TES) หรือการปรับโฉมระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาและหลังมัธยมศึกษา ซึ่งเกิดจากความสนใจของประเทศสมาชิกในเรื่องการพัฒนาการศึกษาทางเทคนิคและวิชาชีพระดับสูง การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ในอุดมศึกษา และการประสานงานระหว่างระบบการศึกษาหลังมัธยมศึกษา โดยโครงการนำร่องเริ่มดำเนินการในเดือนมีนาคม 2026 และตั้งเป้าจัดทำรายงานระหว่างประเทศฉบับหลักในปี 2028

ทั้งนี้โครงสร้างของโครงการ TES ครอบคลุมการศึกษาโครงสร้างและลักษณะสำคัญของระบบอุดมศึกษา แนวโน้มการมีส่วนร่วมและผลลัพธ์ของผู้เรียน ตลอดจนแนวทางนโยบายเพื่อพัฒนาและเชื่อมโยงระบบอุดมศึกษา เช่น การจัดการศึกษาที่เน้นวิชาชีพ การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ให้เข้ากับตลาดแรงงาน การเทียบโอน/รับรองประสบการณ์เดิม และการประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันและภาคส่วนต่าง ๆ

❖ การขยายโอกาสการเข้าถึงและความสำเร็จในการศึกษาอุดมศึกษา

OECD ให้ความสำคัญกับงาน Widening Access and Study Success (WASS) ซึ่งมุ่งศึกษานโยบายที่ช่วยเพิ่มโอกาสการเข้าถึงอุดมศึกษา การเลือกหลักสูตรหรือเส้นทางการเรียนที่เหมาะสม และความสำเร็จการศึกษา โดยกรอบการวิเคราะห์ที่เชื่อมโยงปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์เดิม ได้แก่ ระบบรับเข้า การสนับสนุนทางการเงิน การแนะแนว ตลอดจน การเข้าถึงข้อมูล การจับคู่ และการสำเร็จการศึกษา (ภาพที่ 20)

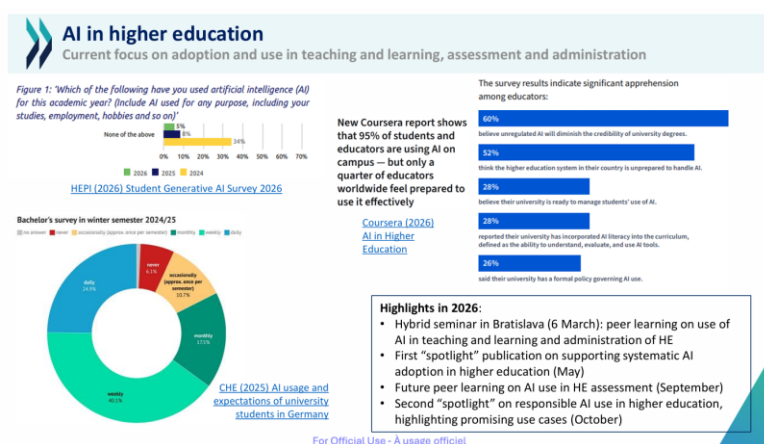

ภาพที่ 20 Widening Access and Study Success (WASS)

ในเชิงแผนงาน OECD ได้พัฒนากรอบวิเคราะห์ในปี 2024 จัดทำแผนที่หลักฐานข้ามประเทศในปี 2025 และจะดำเนินการสำรวจนโยบายอุดมศึกษาในปี 2026 เพื่อเติมเต็มช่องว่างของข้อมูล ก่อนจัดทำรายงานเชิงประเด็นในปี 2027

❖ AI ในอุดมศึกษา

ประเด็น AI in higher education เป็นอีกหัวข้อสำคัญ โดย OECD มุ่งศึกษาการใช้ AI ในการเรียนการสอน การประเมินผล และการบริหารจัดการอุดมศึกษา จากภาพ 45 สะท้อนว่าการใช้ AI ของนักศึกษาและผู้สอน เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามยังมีข้อกังวลเกี่ยวกับความพร้อมของผู้สอน ความน่าเชื่อถือของวุฒิการศึกษา ความพร้อมของระบบอุดมศึกษา และการมีนโยบายกำกับการใช้ AI ในระดับสถาบัน

ภาพที่ 21 การใช้ AI ของนักศึกษาและผู้สอน

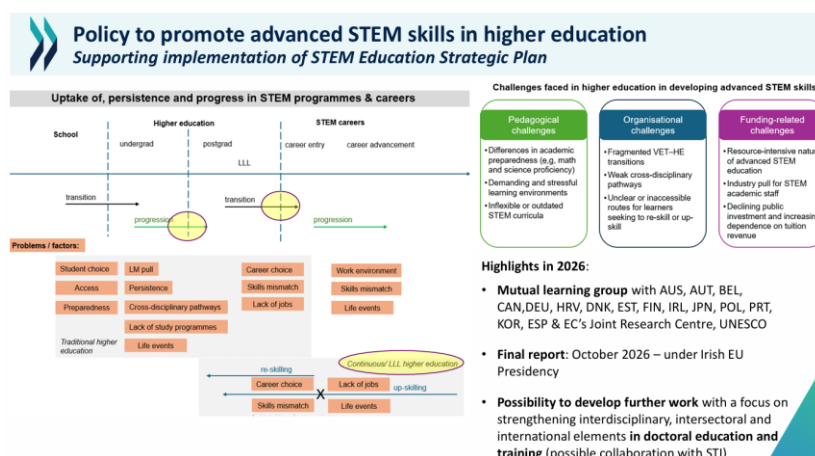
ในปี 2026 OECD มีแผนจัดกิจกรรมและจัดทำเอกสารเพื่อสนับสนุนการใช้ AI ในอุดมศึกษา เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการใช้ AI ในการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ การจัดทำเอกสาร spotlight เรื่องการนำ AI มาใช้อย่างเป็นระบบ และการใช้ AI อย่างรับผิดชอบในอุดมศึกษา

❖ การพัฒนาทักษะ STEM ขั้นสูง

ที่ประชุมรับทราบงานด้าน Policy to promote advanced STEM skills in higher education ซึ่งมุ่งสนับสนุนการพัฒนาทักษะ STEM ขั้นสูงในอุดมศึกษา โดยข้อมูลในภาพที่ 46 แสดงให้เห็นถึงเส้นทางของผู้เรียนตั้งแต่ระดับโรงเรียน อุดมศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต ไปจนถึงอาชีพ STEM พร้อมระบุอุปสรรค เช่น การเลือกเรียน ความพร้อมของผู้เรียน การออกกลางคัน ความไม่สอดคล้องของทักษะ และสภาพแวดล้อมการทำงาน

นอกจากนี้ในภาพยังชี้ให้เห็นความท้าทายสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ ความท้าทายด้านการเรียนการสอน เช่น ความแตกต่างด้านความพร้อมทางวิชาการ ความท้าทายด้านโครงสร้าง เช่น เส้นทางเชื่อมต่อระหว่าง VET กับ

อุดมศึกษาที่ยังแยกส่วน และความท้าทายด้านงบประมาณ เช่น ต้นทุนการจัดการศึกษา STEM ที่สูง และการแข่งขันกับภาคอุตสาหกรรมในการดึงดูดบุคลากร

ภาพที่ 22 Policy to promote advanced STEM skills in higher education

❖ ความเป็นนานาชาติและการเคลื่อนย้ายนักศึกษา

OECD อยู่ระหว่างศึกษานโยบายที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาต่างชาติ โดยประเด็นนี้เชื่อมโยงกับหลายสาขานโยบาย เช่น อุดมศึกษา การวิจัย การจ้างงาน การย้ายถิ่น ที่อยู่อาศัย สุขภาพ ความมั่นคง การคลัง การค้า และการพัฒนาระหว่างประเทศ รวมทั้งเกี่ยวข้องกับนโยบายหลายระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับภูมิภาค ระดับท้องถิ่น และระดับในสถาบันอุดมศึกษา

นโยบายที่พบในประเทศต่าง ๆ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์และดึงดูดนักศึกษาต่างชาติผ่านช่องทางของรัฐ นโยบายวีซ่าและใบอนุญาตหลังสำเร็จการศึกษา การกำหนดค่าเล่าเรียนที่แตกต่างกัน ทุนการศึกษา เงินช่วยเหลือ และบทบาทของหน่วยงานด้าน internationalisation ในระดับชาติ เช่น DAAD Campus France Nuffic และ British Council

❖ สรุปช่วงอภิปรายของประเทศและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

ในช่วงอภิปราย ประเทศสมาชิกส่วนใหญ่แสดงความสนับสนุนต่อทิศทางการดำเนินงานของ GNE-HE และเห็นว่่างานด้านอุดมศึกษาของ OECD มีความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายระดับประเทศ โดยเฉพาะในบริบทที่อุดมศึกษาต้องเผชิญความเปลี่ยนแปลงจาก AI เทคโนโลยีดิจิทัล ความต้องการทักษะใหม่ในตลาดแรงงาน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร และข้อจำกัดด้านทรัพยากร

นอกจากนี้ ประเด็นที่ประเทศสมาชิกให้ความสำคัญร่วมกัน ได้แก่ การขยายโอกาสเข้าถึงและความสำเร็จในการศึกษาอุดมศึกษา การสนับสนุนผู้เรียนกลุ่มด้อยโอกาส การออกแบบระบบช่วยเหลือทางการเงิน

การใช้ AI อย่างปลอดภัยและมีความรับผิดชอบ การพัฒนาทักษะ STEM ขั้นสูง การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ในอุดมศึกษา และการจัดการความเป็นนานาชาติของระบบอุดมศึกษาอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้บางประเทศให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับความจำเป็นในการลดภาระการจัดเก็บข้อมูลของประเทศสมาชิก โดยเสนอให้ OECD ใช้ข้อมูลที่มีอยู่ให้มากที่สุด และออกแบบแบบสำรวจให้กระชับและกรอกข้อมูลล่วงหน้าเท่าที่ทำได้ เพื่อให้ประเทศสมาชิกสามารถมีส่วนร่วมได้โดยไม่เพิ่มภาระทางทรัพยากรมากเกินไป

❖ สรุปสาระสำคัญเชิงนโยบาย

วาระนี้สะท้อนว่า อุดมศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทักษะ นวัตกรรม การเรียนรู้ตลอดชีวิต และความสามารถในการแข่งขันของประเทศ งานของ GNE-HE จึงมุ่งสนับสนุนประเทศสมาชิกในการออกแบบนโยบาย อุดมศึกษาที่ตอบโจทย์บริบทใหม่ ทั้งด้านความเสมอภาค คุณภาพและผลลัพธ์ของผู้เรียน AI ทักษะ STEM ขั้นสูง การปรับโครงสร้างระบบอุดมศึกษา และความเป็นนานาชาติอย่างยั่งยืน

Item 14. Future development of the INES data collections

วาระนี้เป็นการหารือเกี่ยวกับทิศทางอนาคตของการพัฒนาระบบข้อมูลและตัวชี้วัดด้านการศึกษาของ OECD ภายใต้โครงการ INES (Future Developments of INES Data Collection) โดยมุ่งรับฟังความคิดเห็นจากประเทศสมาชิกต่อการจัดทำยุทธศาสตร์ข้อมูลด้านการศึกษา (Education Data Strategy) เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาระบบข้อมูลการศึกษาในระยะยาวของ OECD

❖ สาระสำคัญ

ในช่วงต้น OECD อธิบายโครงสร้างของระบบ INES ซึ่งเป็นกลไกหลักในการจัดทำข้อมูลสำหรับรายงาน *Education at a Glance* โดยมีคณะทำงานและเครือข่ายย่อยหลายระดับ เช่น INES Working Party, NESLI Network และ LSO Network ร่วมกันพัฒนาตัวชี้วัดด้านการศึกษา ทั้งด้านอัตราการเข้าเรียน การเคลื่อนย้ายนักศึกษาต่างชาติ งบประมาณการศึกษา เงินเดือนครู เวลาเรียน ตลอดจนข้อมูลตลาดแรงงานและผลลัพธ์ทางการศึกษา นอกจากนี้ OECD ยังกล่าวถึงการดำเนินงานด้าน SDG 4 และการปรับปรุงระบบมาตรฐานการจำแนกระดับการศึกษา (ISCED) ซึ่ง UNESCO กำลังอยู่ระหว่างการปรับปรุงเวอร์ชันใหม่

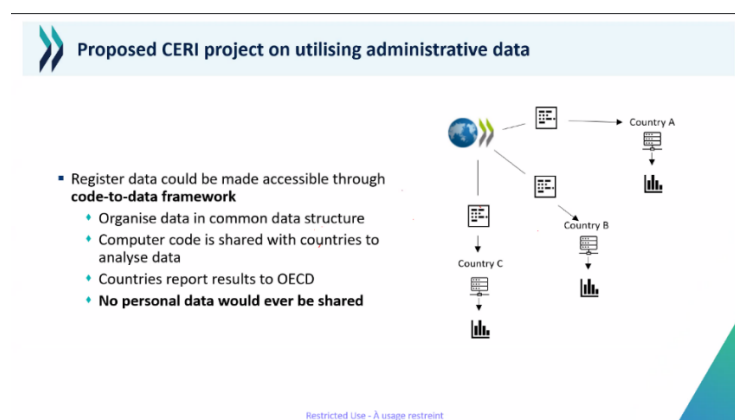
OECD เสนอ 4 ประเด็นสำคัญ ที่ควรเป็นทิศทางการพัฒนาข้อมูลการศึกษาในอนาคต ได้แก่

1. ตัวชี้วัดด้านปัญญาประดิษฐ์ในการศึกษา (AI in Education)
2. การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)

3. ข้อมูลเชิงกระจายและข้อมูลแยกย่อย (Disaggregated Outcomes)

4. การใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลภาครัฐ (Administrative Data) ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในประเด็น ตัวชี้วัดด้านปัญญาประดิษฐ์ในการศึกษา OECD เห็นว่าระบบข้อมูลเดิมยังไม่สามารถสะท้อนพฤติกรรมการใช้ AI ของผู้เรียนได้เพียงพอ โดยเฉพาะการใช้งานนอกห้องเรียน จึงเสนอแนวคิดการใช้ข้อมูลจากบริษัท AI โดยตรง เช่น OpenAI และ Anthropic เพื่อทำความเข้าใจรูปแบบการใช้งานจริงของผู้เรียน OECD ยกตัวอย่างข้อมูลจากบริษัท Anthropic ที่พบว่า ในหลายประเทศกว่า 10–50% ของคำสั่งที่ผู้ส่งให้ Claude เกี่ยวข้องกับการเรียนหรือการทำงานในรายวิชา (coursework) โดยประเทศรายได้ต่ำมีสัดส่วนการใช้ AI

เพื่อการเรียนสูงกว่าประเทศรายได้สูง ขณะเดียวกัน OpenAI รายงานว่า ผู้ใช้ที่มีระดับการศึกษาสูงมีแนวโน้มใช้ ChatGPT เพื่อการทำงานมากขึ้น และเกือบครึ่งหนึ่งของคำสั่งจากผู้ที่มีวุฒิปริญญาโทหรือเอก เกี่ยวข้องกับงานหรือการเรียนรู้

สำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

OECD ระบุว่า แม้ปัจจุบันจะมีข้อมูลเกี่ยวกับ

การเรียนรู้แบบเป็นทางการและการเรียนรู้นอกระบบ (non-formal learning) อยู่แล้ว แต่ยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (informal learning) เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านอินเทอร์เน็ตหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ OECD จึงเสนอให้พิจารณาใช้ข้อมูลจาก LinkedIn หรือบริษัทวิเคราะห์ทักษะ เช่น Lightcast เพื่อสะท้อนแนวโน้มทักษะของแรงงานและรูปแบบการเรียนรู้ใหม่ ๆ ในสังคม

ในประเด็น ข้อมูลเชิงกระจายและข้อมูลแยกย่อย OECD เห็นว่าปัจจุบันข้อมูลยังไม่ละเอียดเพียงพอที่จะสะท้อนความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากร เช่น รายได้ครอบครัว เส้นทางการศึกษา สถานะการย้ายถิ่น หรือพื้นที่อยู่อาศัย อย่างไรก็ตาม การพัฒนาข้อมูลลักษณะนี้ยังติดข้อจำกัดด้านขนาดตัวอย่างของแบบสำรวจและภาระงานของประเทศสมาชิกในการจัดทำข้อมูลเพิ่มเติม

ส่วนประเด็น การใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลภาครัฐ OECD มองว่า หลายประเทศมีฐานข้อมูลภาครัฐจำนวนมาก เช่น ฐานข้อมูลนักเรียน ภาษี หรือการจ้างงาน ซึ่งสามารถนำมาเชื่อมโยงเพื่อวิเคราะห์นโยบายการศึกษาได้ลึกขึ้น แต่ยังติดข้อจำกัดเรื่องความลับของข้อมูล การเชื่อมโยงฐานข้อมูล และมาตรฐานการวิเคราะห์ OECD จึง

เสนอแนวคิด “Code-to-Data Framework” ที่ให้แต่ละประเทศวิเคราะห์ข้อมูลภายในประเทศของตนเอง แล้วส่งเฉพาะผลลัพธ์มาตรฐานให้ OECD เพื่อใช้เปรียบเทียบระหว่างประเทศ โดยไม่ต้องส่งข้อมูลดิบที่เป็นความลับ

❖ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ประเทศสมาชิกส่วนใหญ่สนับสนุนการพัฒนาระบบข้อมูลใหม่ แต่ก็แสดงความกังวลอย่างมากเกี่ยวกับคุณภาพ ความน่าเชื่อถือ และความสามารถในการเปรียบเทียบข้อมูล โดยเฉพาะกรณีการใช้ข้อมูลจากแหล่งที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการ

- เอสโตเนียเห็นว่าควรเชื่อมโยงและลดความซ้ำซ้อนของการเก็บข้อมูลระหว่างโครงการต่าง ๆ ของ OECD และสนับสนุนการใช้ข้อมูลภาครัฐ มากขึ้น และเตือนว่าข้อมูลจาก LinkedIn หรือแพลตฟอร์มเอกชนอาจไม่สะท้อนภาพของทุกประเทศอย่างเท่าเทียม

- เบลเยียม เน้นว่า จุดแข็งของ INES คือ ความเป็นทางการและความเข้มงวดทางสถิติ พร้อมตั้งคำถามสำคัญว่า ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากแหล่งที่ไม่เป็นทางการ อีกทั้งยังเสนอแนวทางการใช้ฐานข้อมูลติดตามเส้นทางการศึกษาของผู้เรียนตั้งแต่โรงเรียนจนถึงการทำงาน

- ฮังการี แสดงจุดยืนค่อนข้างชัดเจนว่าไม่สนับสนุน การใช้ข้อมูลจากแหล่งที่ไม่เป็นทางการ เพราะอาจกระทบต่อความน่าเชื่อถือและความต่อเนื่องของชุดข้อมูลระยะยาวของ OECD

- ฟินแลนด์ กล่าวถึงการปรับปรุงระบบ ISCED และขอให้ OECD สื่อสารความคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง เพราะประเทศสมาชิกจำเป็นต้องปรับระบบจำแนกการศึกษาภายในประเทศตามมาตรฐานใหม่ด้วย

- เกาหลีใต้ เสนอว่า ตัวชี้วัดของ OECD ควรสะท้อนบริบทเชิงนโยบายของแต่ละประเทศมากขึ้น ไม่ใช่เปรียบเทียบเพียงเชิงตัวเลข และเห็นว่าข้อมูลจากแหล่งที่ไม่เป็นทางการอาจนำมาใช้ได้ แต่ต้องมีความโปร่งใสและกระบวนการตรวจสอบที่ชัดเจน

- สโลวีเนีย อิตาลี แคนาดา สหราชอาณาจักร สวีเดน ฝรั่งเศส ออสเตรีย และเยอรมนี ต่างสะท้อนในทิศทางเดียวกันว่า OECD ควรรักษาความเข้มแข็งของสถิติทางการ (official statistics) เอาไว้ และควรใช้ข้อมูลจากแหล่งที่ไม่เป็นทางการในลักษณะการสำรวจเชิงทดลอง หรือเพื่อเสริมข้อมูลเท่านั้น ไม่ควรใช้แทนข้อมูลทางการ หลายประเทศยังกล่าวถึงประเด็นสำคัญเพิ่มเติม เช่น การศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ (special education needs) อาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ (Vocational Education and Training: VET) การขาดแคลนครู (teacher shortages) และข้อมูลด้านความเสมอภาค (equity data) ที่ควรได้รับการพัฒนาต่อไป

- UNESCO กล่าวชื่นชมความร่วมมือระหว่าง OECD และ UNESCO ที่ช่วยลดภาระการรายงานข้อมูลซ้ำซ้อนของประเทศสมาชิก และกล่าวถึงการปรับปรุง ISCED รวมถึงการพัฒนาข้อมูลด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตและผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและสังคม (socio-economic outcomes) ร่วมกันในระดับนานาชาติ

ในช่วงสรุป OECD ระบุว่า ประเทศสมาชิกส่วนใหญ่สนับสนุนบทบาทของ INES และเห็นตรงกันว่าคุณภาพข้อมูล เป็นหัวใจสำคัญที่สุด ขณะเดียวกัน OECD ก็รับฟังข้อกังวลเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลจากแหล่งใหม่ ๆ และเห็นว่าการพัฒนายุทธศาสตร์ข้อมูลด้านการศึกษา (Education Data Strategy) จำเป็นต้องหารือร่วมกับประเทศสมาชิกอย่างต่อเนื่องต่อไป

Item 15 Any other business

ในช่วงดังกล่าว ที่ประชุมได้หารือเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานด้านข้อมูลและตัวชี้วัดทางการศึกษา โดยเน้นย้ำถึงความสำคัญของคุณภาพ ความน่าเชื่อถือ และความสามารถในการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างประเทศ พร้อมทั้งเห็นควรให้ลดความซ้ำซ้อนในการรายงานข้อมูล และส่งเสริมการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างระบบต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการศึกษา นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอว่าการปฏิรูปด้านข้อมูลควรดำเนินการให้สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ด้านข้อมูลในภาพรวม (broader data strategy work) ของ OECD เพื่อสนับสนุนการพัฒนาระบบข้อมูลทางการศึกษาให้มีความเชื่อมโยงและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

Summing Up

ในช่วงสรุปปิดการประชุม ประธานได้กล่าวทบทวนสาระสำคัญที่มีการหารือตลอดการประชุม โดยครอบคลุมประเด็นด้านนโยบายการศึกษาในหลายมิติ ทั้งการพัฒนาระบบข้อมูลและตัวชี้วัดทางการศึกษา การใช้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการกำหนดนโยบาย การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลและการใช้ AI ในการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาความพร้อมของครูและระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทในอนาคต นอกจากนี้ ประธานได้กล่าวขอบคุณประเทศสมาชิก คณะกรรมการ Secretariat ผู้ประสานงาน และล่าม ที่มีส่วนสนับสนุนให้การประชุมดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย พร้อมทั้งแจ้งกำหนดการประชุมครั้งถัดไปของ Education Policy Committee (EDPC) ระหว่างวันที่ 17-18 พฤศจิกายน 2569 และการประชุม ของ Centre for Educational Research and Innovation (CERI) ระหว่างวันที่ 15-16 เมษายน 2570 ก่อนปิดการประชุมอย่างเป็นทางการ

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

รศ.ดร. ประวิตร เอรารวรรณ	เลขาธิการสภาการศึกษา
ดร. นิตี นาชิต	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร. สุภชัย จันปุ่ม	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
นางอำภา พรหมวาทย	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา
ดร. รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์	ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา
นายเอกวัฒน์ ล้อสุนิรันดร์	ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร. ศศิรัศม์ วีระไวยะ	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ (มี.ย. 66 - พ.ค 69)

ผู้รวบรวมข้อมูลและสรุปข้อมูล

นางคัทริยา แจ้งเดชา	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นางสาวอรรวิภา รุ่มโรย	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นางสาวเฉลิมพร ปัญญาสุธารส	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นางสาวรพีชา ไวสาหลง	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นางสาวรวงคณา กฤตสัมพันธ์	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

บรรณาธิการ

ดร. ศศิรัศม์ วีระไวยะ	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ (มี.ย. 66 - พ.ค 69)
นางสาวเฉลิมพร ปัญญาสุธารส	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นางสาวรพีชา ไวสาหลง	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

